

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİ FORMDA BOŞLUĞUN KEŞİFİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tülay ŞAMLIOĞLU

EKİM 2010

TRABZON

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİ FORMDA BOŞLUĞUN KEŞFİ

Mimar Tülay ŞAMLIOĞLU

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
"Yüksek Mimar"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 21.09.2010
Tezin Savunma Tarihi : 25.10.2010**

**Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Nilgün KULOĞLU
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Şengül Öymen GÜR
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Filiz Ovalı TAVŞAN**

Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU

Trabzon 2010

ÖNSÖZ

Boşluk; hayatta varlıklarıyla değil, yokluklarıyla bizi etkileyen şeyler... (Elif Şafak)

“Mimari Formda Boşluğun Keşfi” isimli bu çalışmada ‘Boşluk’ kavramı form üzerindeki etkileri açısından irdelenmiş ve bu etkilere bağlı olarak çeşitli örnekler üzerinde incelemeler yapılmıştır. Bu çalışma K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Çalışmalarım süresince; beni yönlendiren, destekleyen, fikirlerini ve yardımlarını esirgemeyen, bu tezin oluşmasında büyük yardımları olan, çok değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Nilgün KULOĞLU’na, bu tez konumu belirlememde fikirleriyle bana yardımcı olan değerli hocam Doç. Dr. Ali ASASOĞLU’na, önemli görüşleriyle tezin şekillenmesine katkıda bulunan, değerli tez izleme komitesi üyeleri Prof. Dr. Şengül Öymen GÜR ve Yrd. Doç. Dr. Filiz Ovalı TAVŞAN’a ve bizlerde emekleri olan mimarlık fakültesindeki tüm değerli hocalarıma, sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Gerek tez çalışmalarımda, gerekse tüm yaşamımda her zaman yanımda olan, bana destek veren değerli dostum Arş. Gör. Kübra Özlü DEĞER’ e ve benden desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, bana her zaman güvenen, destekleriyle yanımda olan sevgili annem Sevinç ŞAMLIOĞLU, canım kardeşim M. Emre ŞAMLIOĞLU ve hayatımda her adımda bana ışık tutan sevgili babam, Zeki ŞAMLIOĞLU’na teşekkürü bir borç bilirim.

Tülay ŞAMLIOĞLU
Trabzon 2010

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET.....	V
SUMMARY.....	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VII
TABLolar DİZİNİ.....	VIII
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Mekân.....	2
1.3. Form.....	4
1.4. Boşluk.....	7
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	15
2.1. Problemin Belirlenmesi.....	15
2.2. Çalışmanın Amacı.....	16
2.3. Analiz Yöntemi.....	16
2.4. Örneklem Seçimi.....	17
2.5. Mimari Yapılarda Boşluk Sınıflaması.....	18
2.5.1. Düşünsel Boşluklar.....	20
2.5.1.1. Görsel Boşluk.....	21
2.5.1.2. Kavramsal Boşluk.....	22
2.5.1.3. Heykelsi/Anıtsal Boşluk.....	23
2.5.1.4. Algısal Boşluk.....	25
2.5.2. İşlevsel Boşluklar.....	26
2.5.2.1. Giriş Boşlukları.....	27
2.5.2.2. Köşe Boşlukları.....	28
2.5.2.3. Balkon/ Teras Boşlukları.....	29
2.5.2.4. Galeri/ Atriyum/ Avlu Boşlukları.....	30
2.5.2.5. Yüzey Boşlukları.....	31
2.5.2.6. Geçiş/ Sirkülasyon Boşlukları.....	32

3.	ANALİZ TABLOLARI	34
4.	BULGULAR VE İRDELEME	85
4.1.	Değerlendirme Tablosu	90
5.	SONUÇLAR VE ÖNERİLER	99
6.	KAYNAKLAR	101

ÖZGEÇMİŞ

ÖZET

Tezin amacı boşluk kavramının mimari form üzerinde yarattığı etkileri incelemektir. Çalışmada, formda yaratılan boşluklar tez kapsamında oluşturulan bir sisteme göre sınıflanmakta, benzerlikler, farklılıklar ortaya konulmaktadır. Form ve mekân açısından etkileriyle incelenen “Boşluk” kavramı, aynı zamanda tasarımcıların kavramı zaman içerisindeki yorumlamaları ile yani zaman içerisindeki değişimiyle de ele alınmaktadır. Bu etkiler, boşluğun forma olan etkisi aynı zamanda da, iç mekân, dış mekân ve kentsel mekâna katkısı açısından da çeşitli örnekler üzerinde tablolarla sorgulanmaktadır.

Bunun için öncelikle mekân ve boşluk kavramları çeşitli açılardan incelenmiş, bu bilgiler doğrultusunda “Boşluk” kavramını en iyi yansıtan örnekler araştırılmış ve tablolar hazırlanmıştır. Taranan yaklaşık 500 örnek üzerinden, 100 yapı seçilerek, belirlenen kavramlarca incelemeler yapılmıştır. Elde edilen bilgiler sonucunda boşluğun form üzerindeki etkisi sınıflandırılmış ve tablolarla görselleştirilmiştir.

İlk bölümde form-mekân-boşluk bağlamında genel bilgiler verilmiş, ikinci ve üçüncü bölümlerde yapılan çalışmalar ve analiz tabloları belirtilmiş, bunun sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur. Dördüncü bölümde ulaşılan bilgiler ışığında varılan sonuçlar irdelenmiş, beşinci bölümde sonuçlar ve önerilere yer verilirken, altıncı bölüm referanslardan oluşmuştur.

Anahtar Kelimeler: Form, Mekân, Boşluk, Mimari Form ve Boşluk

SUMMARY

Discovering the Void Concept in Architectural Form

The major aim of the thesis is to research the resultant effects on the architectural form. In the study, classified according to form, a system that created void in the scope of the thesis, the similarities, differences have been revealed. Examined the effects of "void" concept, in terms of form and space, as well as designers interpret the concept over time, it also discusses the change in time. The effects of void on the form, at the same time these effects examined on the tables of the various samples, according to contribution on the interior space, external space and urban space .

Firstly, the concept of space and void analysis according to different perspectives. In these study, the best example of the reflected void concept were examined and analyzed.

100 sample were elected in 500 examined sample and these sample were analysed according to determined concepts. As a result of the obtained information the effects of void on the form were classified and visualized as the table. This void classification formed at the conceptual level and functional level.

In the first chapter are defined scope of the study and theoretical information as form-space-void concept. Then in the second and third chapter are formed studies and analysis. In the fourth chapter, findings and examine from findings obtained. In the fifth chapter is results and recommendations. Finally in the sixth chapter are formed references.

Key Words: Form, Space, Void, Architectural Form and Void

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Klein's void, Yves Klein.....	9
Şekil 2. Bethan Huws, Haus Esters Piece	10
Şekil 3. Boşluğun mükemmeliyeti/ sonsuz spiral	11
Şekil 4. Kaya mezarları	11
Şekil 5. Giza piramitleri, Parthenon, Kolozyum	12
Şekil 6. Giza piramitleri, plan ve kütlede boşluk	12
Şekil 7. Gateway Arch – Eero Saarinen	13
Şekil 8. Surf House, XTEN Architecture	13
Şekil 9. La Grande Arche, J. Otto	14
Şekil 10. Düşünsel ve işlevsel boşluklar	20
Şekil 11. Düşünsel boşluklar	20
Şekil 12. Görsel boşluk	21
Şekil 13. Kavramsal boşluk.....	22
Şekil 14. Heykelsi boşluk	23
Şekil 15. Algısal boşluk	25
Şekil 16. İşlevsel boşluklar	27
Şekil 17. Giriş boşlukları.....	27
Şekil 18. Köşe boşlukları	28
Şekil 19. Balkon/teras boşlukları	29
Şekil 20. Galeri/ avlu/artiyum boşlukları	30
Şekil 21. Yüzey boşlukları	31
Şekil 22. Geçiş/ sirkülasyon boşlukları	32
Şekil 23. OPUS/ King Abdullah II house of culture&art/sunrise tower, Zaha Hadid	99
Şekil 24. CPH Arch/3XN, Maritime Museum/Tadao Ando	100

TABLULAR DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Asal geometrik formlar	6
Tablo 2. La Grande Arch	22
Tablo 3. Kavramsal boşluk, The Whale, Frits van Dongen	23
Tablo 4. Heykelsi/anıtsal boşluk, Studio Weil, Daniel Libeskind	24
Tablo 5. Heykelsi/anıtsal boşluk, Casa de Musica, OMA	25
Tablo 6. Algısal boşluk, Louvre cam piramiti, I.M. Pei	26
Tablo 7. İşlevsel boşluklar, Whitney art museum, Marcel Breuer	28
Tablo 8. Köşe boşlukları, Palazzo Ransila, Mario Botta	29
Tablo 9. Balkon boşlukları, House kn, Kochi Architect's Studio.....	30
Tablo 10. Galeri boşlukları, Auswärtiges Amt, Thomas Müler-Ivan Reimann.....	31
Tablo 11. Yüzey boşlukları, Zollverin School.....	32
Tablo 12. Geçiş/sirkülasyon boşlukları, Edo Tokyo Museum	33
Tablo 13. Görsel boşluk analizi, Tbilisi Ministry Building	35
Tablo 14. Görsel boşluk analizi, The Atlantis Apartments	35
Tablo 15. Görsel boşluk analizi, Le Grande Arch	36
Tablo 16. Görsel boşluk analizi, Umeda Sky.....	36
Tablo 17. Görsel boşluk analizi, Plaza ArenA Office Building	37
Tablo 18. Görsel boşluk analizi, Mirador Building	37
Tablo 19. Görsel boşluk analizi, Celosia Residence	38
Tablo 20. Görsel boşluk analizi, Boston Institue of Contemporary Art	38
Tablo 21. Görsel boşluk analizi, Parkgrand	39
Tablo 22. Görsel boşluk analizi, CCTV Building.....	39
Tablo 23. Kavramsal boşluk analizi, Church of Light	40
Tablo 24. Kavramsal boşluk analizi, Annex to the City Hall of Murcia	40
Tablo 25. Kavramsal boşluk analizi, The Whale.	41
Tablo 26. Kavramsal boşluk analizi, MIT-Simmons Hall	41
Tablo 27. Kavramsal boşluk analizi, Hotel Unique	42
Tablo 28. Kavramsal boşluk analizi, La Casa Inodoro	42
Tablo 29. Kavramsal boşluk analizi, Harley Davidson Heartquarters	43

Tablo 30.	Kavramsal boşluk analizi, Klein Bottle House	43
Tablo 31.	Kavramsal boşluk analizi, CR Land Guanganmen Green Technology	44
Tablo 32.	Kavramsal boşluk analizi, Beijing Olympic Stadium.....	44
Tablo 33.	Heykelsi/anıtsal boşluk analizi, Inokuma Museum	45
Tablo 34.	Heykelsi/anıtsal boşluk analizi, Parc de la Villette	45
Tablo 35.	Heykelsi/anıtsal boşluk analizi, Chapel in Valleaceron	46
Tablo 36.	Heykelsi/anıtsal boşluk analizi, Studio Weil	46
Tablo 37.	Heykelsi/anıtsal boşluk analizi, The Amazing Whale Jaw.....	47
Tablo 38.	Heykelsi/anıtsal boşluk analizi, Seattle Public Library	47
Tablo 39.	Heykelsi/anıtsal boşluk analizi, Casa De Musica.....	48
Tablo 40.	Heykelsi/anıtsal boşluk analizi, House V	48
Tablo 41.	Heykelsi/anıtsal boşluk analizi, Completed House	49
Tablo 42.	Heykelsi/anıtsal boşluk, The Grand Canal Theatre	49
Tablo 43.	Algısal boşluk analizi, Glass House	50
Tablo 44.	Algısal boşluk analizi, Louvre Pyramid	50
Tablo 45.	Algısal boşluk analizi; Rose Center.....	51
Tablo 46.	Algısal boşluk analizi, Glass Box	51
Tablo 47.	Algısal boşluk analizi, Bremen University	52
Tablo 48.	Algısal boşluk analizi, Langen Foundation	52
Tablo 49.	Algısal boşluk analizi, H16 Modern Glass House	53
Tablo 50.	Algısal boşluk analizi, X House	53
Tablo 51.	Algısal boşluk analizi, Brussels Meeting Center	54
Tablo 52.	Algısal boşluk analizi, The Division Knoll Residence	54
Tablo 53.	Giriş boşlukları analizi, Whitney Art Museum	55
Tablo 54.	Giriş boşlukları analizi, Cooper Residence	55
Tablo 55.	Giriş boşlukları analizi, San Bernardino City Hall	56
Tablo 56.	Giriş boşlukları analizi, Wick Alumni Center	56
Tablo 57.	Giriş boşlukları analizi, Casa del Libro	57
Tablo 58.	Giriş boşlukları analizi, Kirchner Museum Davos	57
Tablo 59.	Giriş boşlukları analizi, Carré d'Art.....	58
Tablo 60.	Giriş boşlukları analizi, Kibi Dome.....	58
Tablo 61.	Giriş boşlukları analizi, Seoul National University Museum.....	59
Tablo 62.	Giriş boşlukları analizi, Grand Rapids Art Museum	59

Tablo 63.	Köşe boşlukları analizi, Ford Foundation Building.....	60
Tablo 64.	Köşe boşlukları analizi, Palazzo Ransila	60
Tablo 65.	Köşe boşlukları analizi, Friedrichstadt Block.....	61
Tablo 66.	Köşe boşlukları analizi, San Pietro Apostolo	61
Tablo 67.	Köşe boşlukları analizi, Bellevue Art Museum	62
Tablo 68.	Köşe boşlukları analizi, Daimler Chrysler.....	62
Tablo 69.	Köşe boşlukları analizi, Row House.....	63
Tablo 70.	Köşe boşlukları analizi, Knowlton Hall.....	63
Tablo 71.	Köşe boşlukları analizi, Office Building in Barcelona.....	64
Tablo 72.	Köşe boşlukları analizi, Alice Tully Hall Lincoln Center	64
Tablo 73.	Balkon/teras boşlukları analizi, Unité d’Habitation	65
Tablo 74.	Balkon/teras boşlukları analizi, Curtain Wall House	65
Tablo 75.	Balkon/teras boşlukları analizi, House kn	66
Tablo 76.	Balkon/teras boşlukları analizi, House m	66
Tablo 77.	Balkon/teras boşlukları analizi, The Surfhouse	67
Tablo 78.	Balkon/teras boşlukları analizi, Formosa 1140	67
Tablo 79.	Balkon/teras boşlukları analizi, Chaparral Science Hall	68
Tablo 80.	Balkon/teras boşlukları analizi, The Bside6 Building	68
Tablo 81.	Balkon/teras boşlukları analizi, Bosque Altozano Club House.....	69
Tablo 82.	Balkon/teras boşlukları analizi, Shaken Office	69
Tablo 83.	Galeri/avlu/atryum boşlukları analizi, Guggenheim Museum	70
Tablo 84.	Galeri/avlu/atryum boşlukları analizi, Den Haag City Hall	70
Tablo 85.	Galeri/avlu/atryum boşlukları analizi, Auswärtiges Amt	71
Tablo 86.	Galeri/avlu/atryum boşlukları analizi, Banco DZ.....	71
Tablo 87.	Galeri/avlu/atryum boşlukları analizi, GLA Building.....	72
Tablo 88.	Galeri/avlu/atryum boşlukları analizi, Ørestad High School.....	72
Tablo 89.	Galeri/avlu/atryum boşlukları analizi, Nanyang Technological University	73
Tablo 90.	Galeri/avlu/atryum boşlukları analizi, Hearst Tower	73
Tablo 91.	Galeri/avlu/atryum boşlukları analizi, Bikuben Hall of Residence.....	74
Tablo 92.	Galeri/avlu/atryum boşlukları analizi, The National Grand Theatre	74
Tablo 93.	Yüzey boşlukları analizi; Enso-Gutzeit Administrative Building	75
Tablo 94.	Yüzey boşlukları analizi; Petroleum Building.....	75

Tablo 95. Yüzey boşlukları analizi; Serpentine Gallery Pavillion.....	76
Tablo 96. Yüzey boşlukları analizi; Tods	76
Tablo 97. Yüzey boşlukları analizi; Mikimoto Ginza2.....	77
Tablo 98. Yüzey boşlukları analizi; Zollverein School	77
Tablo 99. Yüzey boşlukları analizi; Industrial Designer House	78
Tablo 100. Yüzey boşlukları analizi; Hawke Building	78
Tablo 101. Yüzey boşlukları analizi; W Hoboken.....	79
Tablo 102. Yüzey boşlukları analizi; Porta Fira Towers	79
Tablo 103. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi, Office Apartments Via Nizzola	80
Tablo 104. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi, Edo Tokyo Museum	80
Tablo 105. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi, Pasific Tower.....	81
Tablo 106. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi, The Stealth.....	81
Tablo 107. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi, Turbulance	82
Tablo 108. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi, Gas Natural Office Building.....	82
Tablo 109. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi, House in Santa Teresa	83
Tablo 110. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi, Stone Hill Center	83
Tablo 111. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi, Dancing Living House.....	84
Tablo 112. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi, Vallecas 11	84
Tablo 113. Kütlesel/mekânsal boşluk, Sınıflama tablosu	86
Tablo 114. Sonuç tablosu.....	88
Tablo 115. Değerlendirme tablosu	91

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Boşluk, mimari formu tanımlayan, şekillendiren ona özgünlük, işlev ve estetik değerler kazandıran önemli öğelerden biridir. Buna bağlı olarak boşluk bir formda çeşitli nedenlere bağlı olarak oluşturulabilir. Mimari yapıya işlev yükleyebileceği gibi aynı zamanda anlam da kazandırabilir. Forma; kavramsal, simgesel, işlevsel pek çok değer katan boşluğun tasarlanması, aslında mekânın tasarlanmasıdır. Bir anlamıyla mekân, boşluğun tasarlanması ve tanımlanması sanatıdır.

Mekân yani boşun aslında yaşayan ve yaşatan bir organizmadır. Boşlukların düzenlenmesiyle oluşan bu yapı belli işlevleri de kendi içinde barındırır. Belli düzenleme sonucu boşluklar farklı mekân türlerine dönüşürler. Forma yapılan eklemeler ve boşaltmalarla form biçimlenir ve boşluklar anlam kazanır. Bu boşluklar bazen de formların farklı birleşimleriyle oluşturulabilir. Sonuç olarak oluşan bu boşluklar, iç mekâna, kütleyle, dış mekâna, kentsel mekânlara anlam, fiziksel ve algısal düzeyde zenginlik ve çoğu zaman işlev kazandırabilir.

Yaşamda hiçlik, yersizlik anlamına gelen boşluk bu çalışma kapsamında mekânı oluşturan ve tanımlayan bir öğe olarak ortaya çıkmaktadır. Tezin amacı mimari formda yaratılan boşluğu fiziksel bir sınıflamanın ötesinde tasarımcıların ona yüklediği anlam ve işleve bağlı olarak sınıflandırabilmektir. Bu bağlamda çok sayıda örneğin incelenmesi ve yorumlanmasıyla boşluk “düşünsel” ve “işlevsel” boşluk olmak üzere iki başlıkta değerlendirilmiştir. Her başlık kendi içinde alt başlıklara ayrılmakta ve örneklenmektedir. Çalışmada boşluk, mimari form üzerindeki işlevsel ve düşünsel etkileriyle göz önüne konularak bir sınıflamaya tabi tutulmakta ve bu sınıflama kapsamında, seçilen örnekler üzerinden değerlendirmeler ve tartışmalar yapılmaktadır. İncelenen örnekler daha çok 20. y.y. başlarından günümüze kadar olan bir dönemi kapsamakta ve bu dönemde tasarlanmış, inşa edilmiş, mimari literatüre girmiş olan yapılar arasından seçilmiştir. Seçilen örneklerde herhangi bir tarih, dönem, stil, akım sınırlandırılması yapılmamıştır.

Çalışmanın özetle amacı, mimari formda boşluk kavramının yarattığı etkileri incelemek ve bu etkilere bağlı olarak gerek işlev, gerek anlam bakımından boşluğu sınıflandırabilmektir. Yani boşluğun mimari form üzerindeki etkilerini keşfetmek tezin

başlıca amacıdır. Bununla birlikte boşluk kavramının zaman içerisindeki ele alınışıyla ilgili değişim, tasarım anlayışı ve yaklaşımlarındaki farklar da vurgulanmaktadır. Çalışmada örnekler artırılabilir gibi, farklı örnekler de seçilebilir. Ayrıca akımlara, dönemlere ya da tasarımcılara göre de farklı değerlendirmeler yapılabilir.

Bu çalışmada “Boşluk” kavramı mimari formda yarattığı etki üzerinden sorgulanmakta, daha önce literatürde yer almamış bir bakış açısı ile mimari form, “boşluk” kavramı üzerinden, fiziksel ve anlamsal yönleriyle sınıflandırılmaktadır.

Boşluk formda yaratılan bir öge olarak düşünüldüğünde formun kendisini ve mekânı etkilemesi kaçınılmazdır. Bu nedenle mekân, form ve boşluk kavramları bundan sonraki bölümlerde ayrı ayrı ele alınıp irdelenmektedir.

1.2. Mekân

“Mekân sürekli olarak varlığını sarıp sarmalar, mekânsal hacim boyunca hareket eder, biçim ve nesnelere görür, sesleri duyar, esintiyi hisseder ve bahçede açan çiçeklerin kokusunu alırız. Mekân ahşap ve taş gibi maddesel bir özdür. Ancak doğası itibarıyla biçimsizdir. Onun görsel biçimi, ışık kalitesi, boyutları ve ölçeği tamamen toplam biçimin elemanları tarafından tanımlanan sınırlarına bağlıdır. Mekân kavranıp çevrelendikçe ve bir kalıba sokulup biçimsel elemanlar tarafından düzenlendikçe mimarlık varlık kazanır”

F.D.K Ching

Mekân tanımlanırken içerisinde genellikle sınırlandırılmış alan kavramına rastlanır. Bu sınırın her zaman fiziksel öğelerle oluşturulamayacağı, sınırların insanın zihninde var olabileceği söylenir ve sınırlanan bir boşundan söz edilir. Mekânın tariflenmesinde sıkça rastlanan kavramlardan bir diğeri de içinde barındırdığı insan ve insan ilişkileridir (Gür, 1996).

Gür mekânı şöyle anlatır;

“İnsanın insanla, insanın nesneyle, ve nesnenin nesneyle olan aralıklarının, uzaklıklarının ve ilişkilerinin, kısacası, bizi saran boşunun üç boyutlu bir anlatımıdır”, (Gür, 1996).

Mekânın “insanın, insan ilişkilerinin ve bu ilişkilerin gerektirdiği donatıların içinde yer aldığı, sınırları kapsadığı örgütlenmenin yapı ve karakterine göre belirlenen bir boşun” şeklinde fiziksel bir varlık olarak tanımlanabilir (Gür, 1996).

Hasol’a göre mekân;

“insanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan boşluk olarak tanımlanmakta dolayısıyla mekân yaratmak da geniş anlamdaki doğadan veya peyzaj mekânından bir bölümü sınırlamak” iken (Hasol, 1999).

Mekâna dair; “şeylerin yeni bir dil dünyasında nesneleşip resim ve sayılara dönüştürüldüğü soyut ve içi boş bir kalıp, özetle insanlık tarihinin önceki dönemlerinde varlığına çok da gerek duyulmamış modern zamanlara özgü bir kategori” şeklinde, kavramsal tanımlara rastlamakta mümkündür (Nalbantoğlu, 2008).

Mekân sınıflamaları da kavramsal olabilir. Norberg-Schulz’un; yararsal mekân, simgesel mekân, varoluşsal mekân, mimari yapısal mekân, soyut geometrik mekân sınıflaması bu sınıflamalardan biridir (Gür, 1996).

Mekânın algılanmasının işitme, görme, dokunma ve içsel duyu (Balkan,1996) yoluyla gerçekleştiğini bilmekteyiz. Mimari bir mekânın algılanmasında bu şekilde pek çok faktör birlikte değerlendirilmektedir. Bu faktörlerden en önemlisi, görsel algı ve dolayısıyla mekânın görsel algısı, mekânı oluşturan her türlü donanımın yüklendiği görsel özelliğe bağlı olmakta ve bu ölçüde değerlendirilmektedir (Çırak, 2008).

Ching mekânı yorumlarken; bir mekânsal alanı çevreleyen düzlemlerin, açıklıklar içermeden, görsel ya da mekânsal bir sürekliliğin mümkün olmayacağını söyler. Bu açıklıkları örneklendirirken, pencereleri; ı ışık ve havalandırma işlevli açıklıklar olarak ele almış ve mekânın aydınlatılması, doğal yollardan havalanmasını sağlayan açıklıklar olarak belirtmiştir. İşte bu açıklıkların, mekânlar arası sürekliliği sağlamak yanında boyutlarına, sayılarına, konumlarına bağlı olarak iç mekânın kapalılık derecesini etkilediğini de vurgulamaktadır (Ching,2004).

Mekânın işlevsel ve estetik olarak zaman içerisinde uğradığı değişiklik; düzen, hiyerarşi, esneklik, çeşitlilik, akıcılık, süreklilik gibi, ya da bütünlük, parçalılık, düzensizlik, çelişki gibi kavramlarda kendini gösterir. Aynı şekilde formu biçimlendiren işlevsel ve estetik değişim; oran, orantı, simetri, tekrar, denge gibi, ya da kaos, bozum, yanılısama, karmaşıklık gibi kavramlarda kendini gösterir. Bu kavramların dönem dönem öne çıkması ya da önemini yitirmesi bu süreç bağlamında çok anlamlıdır (Şamlıoğlu, Kuloğlu, 2009).

Çeşitli kaynaklarda sözü edildiği gibi mekânın kendisi “boşluk” kavramına doğrudan işaret etmektedir. Dolayısıyla formda yaratılan boşluk her durumda bir tür mekân oluşturmaktadır. Bu çalışmada “hacmi oluşturan boşluk olarak mekân” değil, “boşluğun oluşturduğu mekân” kavramı irdelenmektedir.

1.3. Form

“Bir yapıtın içeriği, kendi biçiminin anlamıdır, onu oluşturan işaret sisteminin anlam yüküdür, yapıtın tüm görüntüsel dokusu içinde barınan ve oradan çıkan manevi bildirimdir.”

Kagan

Bu teze konu olan form kavramı, mekânı ve yapıyı şekillendirmesinin yanı sıra boşluğu şekillendiren ve boşluğun şekillendirdiği bir kavram olarakta önem taşımaktadır.

Sözlük anlamı ile form; “biçim-şekil” anlamındadır (TDK, Türkçe Sözlük, 2010). Birçok farklı tanımlamaya göre ise “Form” ;

- “kullanım için gerekli koşullarla birlikte toplumsal ve fiziksel çevreye, yaşamın fiziksel, tinsel ve simgesel yönlerine ilişkin düşüncelerin nesnelleşmiş birer modeli” (Hasol, 2002),
- “somut sanatlarda belli bir temanın plastik ve grafik olarak dile getirilişi”, (Wrong, 1972),
- ya da “nesnenin ve boşluğun genel düzeni” (Hasol, 2002), gibi fiziksel ve/veya kavramsal olarak tanımlanabilmektedir.

Antikçağ Yunan felsefesinde; biçim terimi Aristoteles tarafından “morphe” ve “eidos” deyimleriyle ifade edilirken, Batı dillerinde karşılığı olan “form”; Yunanca m orfe (morfe) sözcüğünün sessiz harflerinin yer değiştirmesi yoluyla Latince’ye aktarılan “forma” sözcüğünden gelmektedir (Haçerlioğlu, 2005).

Felsefede ise “form” biçim karşılığı olarak kullanılmakta ve etimolojik olarak şu şekilde tanımlanmaktadır: “Herhangi bir varlığı sınırından biçim (biçmek) ve kesim (kesmek) yoluyla çevresinden ve başkaca her şeyden ayırarak belirtmedir.” (Haçerlioğlu, 2005).

Form kavramı farklı alanlarda ise şu şekillerde yorumlanmaktadır:

- Somut sanatlarda belli bir temanın plastik ve grafik olarak dile getirilişi, tümün ya da bütünün ayrılmış herhangi bir parçası, biçim,
- Mimaride; üç boyutlu uzay içinde bir yer, hacim kaplayan her türlü öge, ya da nesnenin ve boşluğun genel düzenidir.

şeklinde ortak kavramlara değinen tanımlarla ifade edilmiştir, (Wrong, 1972; Ching, 2002; Onat, 1995; Hasol, 2002).

Form kavramı, mimarlık ürününün fiziksel ve toplumsal çevresiyle ilişkilerini belirleyen, işlevsel, mekânsal, tinsel, simgesel, anlamsal vb. yüklerle dolu bir olgudur.

Form kararı, mimari tasarlamayı etkileyen çeşitli faktörlere, kriterlere ve kısıtlılara bağlıdır. Yatırımın amaçları, işlevsel gerekler, kullanıcı eğilimleri, arsa ve çevre verileri, teknoloji, finansman, kaynakları, standartlar, imar kuralları, imar kuralları vb. pek çok belirleyicinin yanı sıra; mimarın bilgisi, kültürü, yeteneği, dünya görüşü, değer yargıları, amacı, psikolojisi gibi faktörler de form kararlarında ağırlıklı rol oynar (Onat, 1995).

Form, pek çok sanat dalında da ele alınan bir kavramdır. Mekân ise insan ilişkilerini ve insan psikolojisini ön plana alması, ve bu gibi nedenler etkisinde tasarlanması nedeniyle daha somut ve faydacılığı ön planda olan bir kavramdır.

Form bir anlamda mekânın kabuğudur, mekân ise formun içerisine yarar katılmış biçimidir. Aralarında kimi zaman birinin diğerinin önüne geçmesiyle sonuçlanan bir ilişki mevcuttur. Dolayısıyla mekân ve form ikilisi üzerine yapılan soyut ya da somut tüm tartışmalar onların ayrılmaz olduğu konusunda birleşirler.

Form ile zaman zaman özdeş tutulan “Biçim” ise, bir binanın kurulum ya da şeklini belirleyen bir kavramdır. Mimari biçim kavramı kitlenin veya boşluğun sahip olduğu biçimin bütünsel genel düzeni olarak tanımlanabilir, (Onat, 1995).

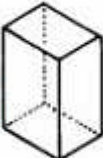

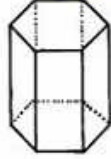

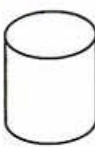

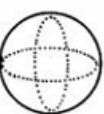
Platon temel geometrik biçimleri, kolay tanımlanabilen biçimler olarak göstermektedir. Formlarda bir şekilde biçimden türemektedir, Platon’a göre biçimler, daire, küre, silindir, üçgen, koni, piramit, kare ve küptür, (Ching, 2004).

Form-geometri-mimarlık bağlamında, antik dönemlerde, kare, daire ve üçgen, ön plana çıkan biçimler olmuşlardır. Bu biçimlerden türetilen formlar olmuştur. Bu formlar tasarımlarda güzel kabul edilmiştir. Asal geometrik formlar bu ve benzeri nedenlerle antik dönem mimarisine egemen olan formlardır.

Onat'ın değerlendirmesine göre:

Asal formlar olan; kare, üçgen ve çokgen gibi geometrik yüzeylerin birbirlerini bütünleyerek kapanacak biçimde bir araya getirilmesiyle oluşan, çok yüzlü cisimlerdir. Bu biçimler, küp, prizmalar, piramitler, silindir, koni ve kürelerdir, (Tablo 1; Onat, 1995).

Tablo 1. Asal geometrik formlar, (Onat, 1995)

		Küp	Prizma	Piramit	Silindir	Koni	Küre
PLAN FORMU	Üçgen						
	Kare						
	Dikdörtgen						
	Çokgen-Daire						

Geometrik asal formlar işlenerek mimari formlara dönüşmektedir. Formun işlenmesinden amaç, mimarın tasarlamayı ve kitlesel düzeni etkileyen faktörlere bağlı olarak, sağlanmak istenen anlamsal etkilere göre, asal formu değiştirerek, bir heykeltıraş gibi ona özel bir biçim kazandırmasıdır. Bu amaçla, doluluğa sahip olan biçimlerde yontmalara, boşaltmalara veya parça eklemelere gidilebilir. Bunlar işlev, yer, çevre, strüktür gibi koşulların çerçevesinde belirlenir (Onat, 1995).

Onat'ın da dediği gibi çeşitli nedenlerle asal biçimler değişerek yerini yapı formuna bırakmaktadır. Onat'ın asal formdaki bu değişimlere dair başlıkları;

- Uzay Geometrinin Asal Formları
- Asal Formların Saf veya İşlenerek Kullanılması
- Asal Formların İşlenmesinde Boşaltma veya Eksiltmeler
- Asal Formların İşlenmesinde Eklemeler
- Boşaltma ve Eklemelerin Birlikte Uygulanması
- Asal Formun Parçalanması
- Asal Formların Bütünleştirilmesi
- Asal Formların Kullanılmasında Düzensel Yaklaşımlar

şeklindedir (Onat, 1995).

Bu başlıklardan “Asal Formların İşlenmesinde Boşaltma veya Eksiltmeler” ise;

- Yanal Boşaltmalar
- Üstten Boşaltmalar
- Kapsamlı Boşaltmalar

şeklinde ayrılmaktadır (Onat, 1995).

Bu çalışma, Onat’ın yukarıda ifade edilen fiziksel sınıflama başlıklarından yola çıkarak biçimlendirilmiştir. İncelenen yapıların asal formları göz önünde bulundurularak, bu asal formların işlenmesiyle oluşan boşluklar incelenmektedir. Bu boşluklar, yukarıda belirtildiği gibi; Yanal Boşaltmalar, Üstten Boşaltmalar, Kapsamlı Boşaltmalar ve Diğer olmak üzere işlenmektedir (Onat, 1995).

1.4. Boşluk

“Otuz çubuğu bir araya getirir buna tekerlek deriz;
Fakat hiçbir şeyin olmadığı o boşluğa bağlıdır tekerin yararı.
Balçığı döndürürüz çömlek yapmak için;
Ancak hiçbir şeyin olmadığı boşluğa bağlıdır çömleğin yararı.
Kapılar ve pencereler oyup çıkarırız bir ev yapmak için;
Ve hiçbir şeyin olmadığı bu boşluklara bağlıdır evin yararı.
Bu nedenle işte var olan şeyden sağladığımız kazanç gibi,
Kabul etmeliyiz var olmayan şeyin yararını.”

Lao-Tzu
Tao Te Ching

Çalışmaya konu olan “Boşluk” kavramı, mekânı var eden ve mekânın var ettiği bir kavram olarak dikkati çekmektedir. Mimari eylemin ilk basamağı insanın içinde kendisini güvende hissettiği bir sınırlı hacim yaratmak iken yapı, canlıyı içine alan, onu evrensel boşluktan ayıran bir boşluk parçası belirlemektedir. İnsan, uçsuz bucaksız, gözüyle, hayal gücü ile kavramakta güçlük çektiği evrensel boşluğu ve doğal çevrenin bir parçasını, bir veya birkaç yönde sınırlandırıyor; onu içe dönük, kendi çevresinde bir özel boşluk haline getiriyor (Kuban, 1990).

Sözcük anlamı olarak boşluk;

- “oyuk, çukur, kapanmamış yer”
- “İçinde hiçbir özdeğin bulunmadığı uzay” (Hançerlioğlu, 2005)
- İngilizce kelime anlamına bakıldığında “boşluk-void, hiçlik-nullity ve oyuk-cavity”

olarak tanımlanmaktadır (URL-142-143, 2009).

Boşluk özetle; oyuk, çukur, hiçlik, kapanmamış yer, kesinti, kopukluk, içinde hiçbir cisim bulunmayan vb. anlamlara gelmektedir.

Boşluk, “sonsuzluk, hiçlik” veya “sınırsızlık” gibi büyük boyutlarda algılanan bir kavramdır. Mimari boşluk ise, “insan ölçeğine” bağlı algılanan, sınırlandırılmış ve “mimari” özellikler taşıyan bir kavramdır.

Mekânın boşlukla ilişkisini anlatırken de, çeşitli yazarlara göre;

- “bizi çeviren üç boyutlu bir boşluk”,
- “mimari olarak biçimlendirilmiş boşluk”
- “içinde yaşanan, insanı doğal çevreden ayıran boşluk” (Zevi, 1990; Rasmussen, 2000; Kuban, 2010; Gülmez, 1996) olduğunu ifade etmektedir.

Atomcular, bir “hiç” olmadığını vurguladıkları boşluğun, “sınırlayıcılığı” karakteristik bir özellik olarak nitelendirmektedirler (Russel, 1983). Uzayda güneşi, ay ve yıldızları sınırlayan, sınırsız olarak algılanan boşluktur. Boşluk kavramının varlığı üzerine farklı görüşler sürülmüştür. Epikuroscular boşluğu kabul ederken, Dekartçılar boşluğu bir madde olarak kabul etmezler (Gülmez, 1996; Arslan, 2008).

Boşluk, içinde hareket edilebilen tek kavramdır. Yürüyen insandan uçan kuşa, havanın kendi içinde yer değiştirmesi olan rüzgara kadar bütün hareketler boşluğu kanıtlamaktadır. Boşluğu yadsıyan Descartes hareketi, maddenin tüm ve temel niteliği olarak tanımlamaktadır (Hançerlioğlu, 2005). Epikuroscular ise hareketi, evrenin temeli

olarak nitelendirdikleri boşluğa bağlı yorumlamışlardır (Gülmez, 1996 Hançerlioğlu, 2005, Arslan, 2008).

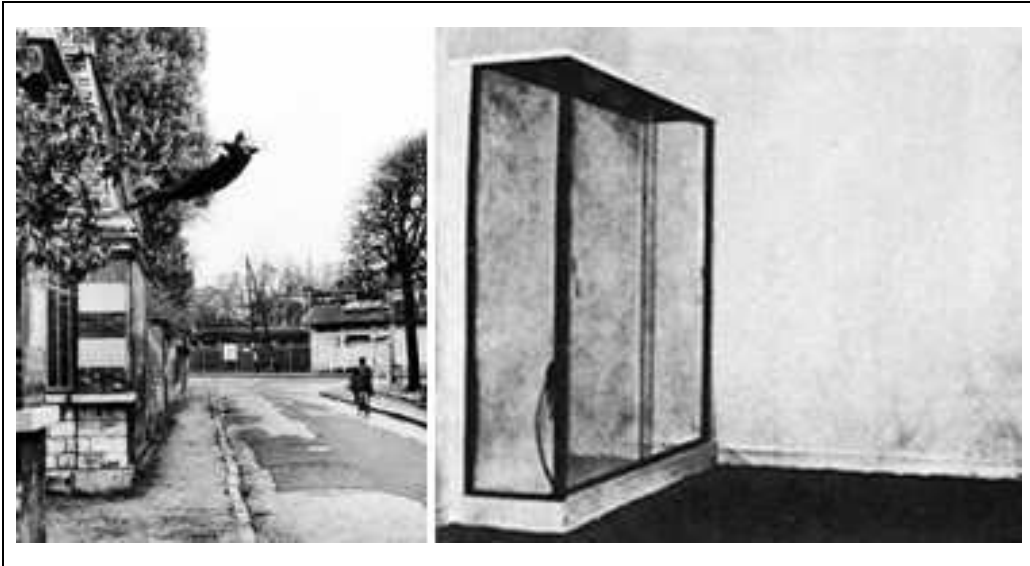
‘herşey dolu olsaydı hareket olmazdı’ ,
‘...hareket ise ancak boşlukta olabilir...’

(Kuban, 1980)

Romalı Lukretius’a göre; “doğa iki şey üzerine temellenmiştir: Kitleler ve kitlelerin içinde yer aldıkları, hareket ettikleri boşluk.” (Norberg-Schulz, 1971). Bruno Zevi de boşluğu mekân olarak yorumlarken ve madde-boşluk karşıtlığı ve bunların ilişkileri üzerinde durmuştur (Zevi, 1990).

Boşluğun “her yöndeki varlığı”, “sınırlayıcılığı” veya “kapsayıcılığı” üç boyutlu olmasından kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda boşluğun bu özellikleri, sonsuzluğu da ortaya koymaktadır.

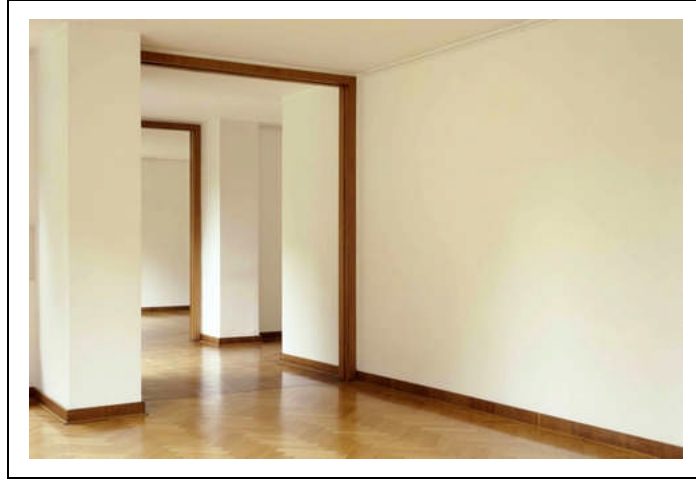
Boşluk kavramı, sanatta özellikle kavramsal sanatçılarca irdelenen bir kavram olmuştur. George Perec, "Yararsız Bir Uzama Dair" adlı metninde, düşünsel bir tasarım yapmış ve yararsız boş bir uzam tasarlamaya çalışmıştır. Özellikle vurguladığı yayarı olan değil, olmayan, işlevi olan değil, işlev-dışı olandır (URL-3, 2010).

Şekil 1. Klein’s Void, Yves Klein (URL-4, 2009)

Klein'in boşluğu bir nirvana durumudur. Klein boşlukla ilgili düşüncelerini ; “Özet olarak iki amacım vardı, birincisi insanın günümüz uygarlığı üzerindeki duyarlılığının izlerini kaydetmek, ikincisi de aynı uygarlığın ne oluşturduğunu göstermek, yani ateşi; çünkü benim esas uğraşım boşluk olmuştur, boşluğun ortasında, insanın kalbinde olduğu gibi yanan bir ateş vardır. İkili bir amaç benimki: Öncelikle insan duygusallığının izini günümüz medeniyeti dahilinde belgelemek; sonra da, bu medeniyeti doğuran ateşin ardında bıraktığı izin peşine düşmek. Bunlar hep, asıl meselemin boşluk olmasından kaynaklanıyor kuşkusuz; çünkü inanıyorum ki ateş, insanın yüreğinde yandığı gibi, boşluğun kalbinde de yanmakta” şeklindeki felsefesiyle ifade etmektedir (URL-144-145, 2010).

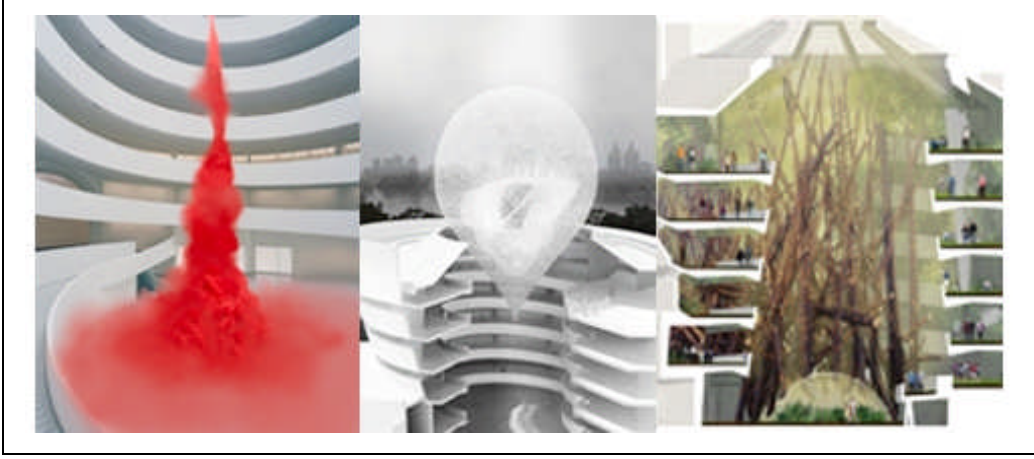
Klein'in boşluğun batı sanatındaki en önemli temsilcidir bir anlamda, boşluk anlayışı ise aslında tamamen özgür olma fikriyle özdeştir. Yani esas anlatmak istediği insan ruhunda hissedilen boşluk olgusudur. Klein, boş olan hacmi ve boşluk hissini vurgulamaya çalışmıştır. Sanatçı aynı zamanda günümüz uygarlığının insan ruhundaki etkilerini, insan duygularını; boşluk kavramına dayalı olarak ifade etmektedir.

Şekil 2. Bethan Huws, Haus Esters Piece (URL-3, 2009)

Sanatçı Bethan Huws, Mies Van der Rohe mimarlığını sergilemektedir. Sanatçı sergi yapılması için davet edildiği mekândan o kadar etkilenmektedir ki, mekânı boş olarak sergilemeye karar vermektedir. 1958'te Yves Klein'den bu yana pek çok sanatçı, “boşluk” kavramını farklı şekillerde sergilemeye çalışmıştır (URL-3, 2010).

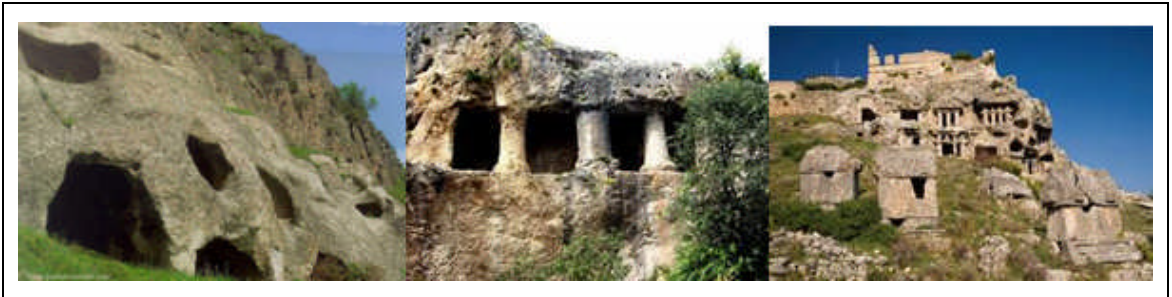
Son dönemde boşluk kavramına ilişkin olarak düzenlenen bir diğer sergi ise F.L.Wright'ın yapısındaki etkileyici merkezi boşluk yani sonsuz spiraldir. Yapının ellinci yıldönümü nedeniyle davet edilen pek çok mimar, sanatçı ve tasarımcı bu boşluk kavramı üzerine etkileyici fikirler sunmuştur.

Şekil 3. Boşluğun mükemmeliyeti/ sonsuz spiral, Anish Kapoor, MAD Architects, West8 (soldan sağa) (URL-3, 2010)

Kavramsal olarak düşünüldüğünde “yokluk, hiçlik” gibi sözcüklerle ifade edilebilen boşluk, mekânsal olarak düşünüldüğünde ise sözcük tanımlarının dışında bir anlam kazanır. Mekânda boşluk, içerisinde eylem barındıran bir “yer” dir. Mekâna bağlı olarak formda oluşturulan boşluk dolayısıyla aslında bir “yer” yaratır (Şamlıoğlu, Kuloğlu, 2009).

Boşluk kavramını mekânsal anlamda, kaya mezarlarından başlayarak günümüz modern mimari yapılarına kadar irdelemek mümkündür. Kaya mezarlarının cepheleri ölünün toplumsal kimliğine göre biçimlenirken, bu doğal yapı içerisindeki boşluklar böylece dikkati çeken ilk kurgusal boşluklardır (Türkoğlu, 1986).

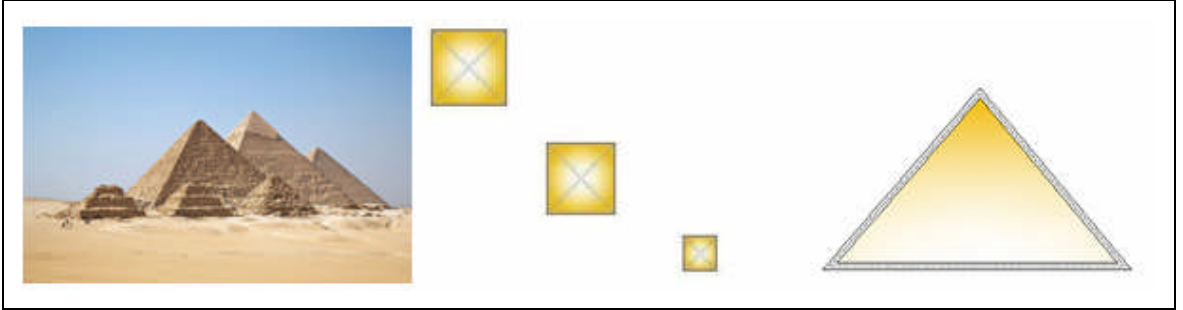
Şekil 4. Kaya mezarları (URL -7-9, 2009)

Antik uygarlıklardan günümüze mimari formun bütününde, boşluklar göze çarpmaktadır. Özellikle kaya mezarlarından başlayarak, Giza Piramitleri, Parthenon gibi yapılar antik dönemde göze çarpan boşluklar yer alır.

Şekil 5. Giza Piramitleri, Parthenon, Kolozyum (URL-10-12, 2009)

Antik dönem mimarisinde özellikle iç mekâna yönelik boşluklar dikkati örnelemektedir. Plan ve kesit düzlemindeki bu boşluk, Şekil 5’den bir örnekle Şekil 6’da açıklanmaktadır.

Şekil 6. Giza Piramitleri, plan ve kütlede boşluk (URL-10, 2009)

Boşluk yüklendiği bu kavramsal olgular nedeniyle, fiziksel olarak sınıflanmasının ötesinde bir anlam kazanır. “Mekân ve formda yaratılan boşluk” ya da tersine, “boşluğun oluşturduğu mekân ve form” birbirleri ile çelişen-çatışan, varlık-yokluk, iç-dış, yer-yersizlik gibi kavramları içinde barındırmaktadır. Boşluklar sözü geçen ilişkilere bağlı olarak, işlevsel, anlamsal, estetik, kavramsal gerekçelerle yaratılabilirler (Şamlıoğlu, Kuloğlu, 2009).

“Yapısal olarak bakıldığında da, boşluğun bir eleman gibi kullanılmasına dayanan ya da boşlukla bütünleşen çözümler, boşluk kurgusu olarak nitelendirilebilir. Kuşkusuz

boşluktan yararlanmanın veya boşluğu kullanmaya dayanan boşluk kurgusunun, en somut örneği mekândır. Mekân çeşitli tanımlarından da anlaşıldığı gibi, sınırlandırılmış boşluktur” (Gülmez, 1996).

Boşluk yapıların biçimini belirleyen bir eleman olarak nitelendirilebilir. Aynı zamanda yapısal elemanlar da boşluğu sınırlar. Bu açıdan yapısal boşluğun daha çok kütlelerin kompozisyonuyla algılandığı da bir gerçektir.

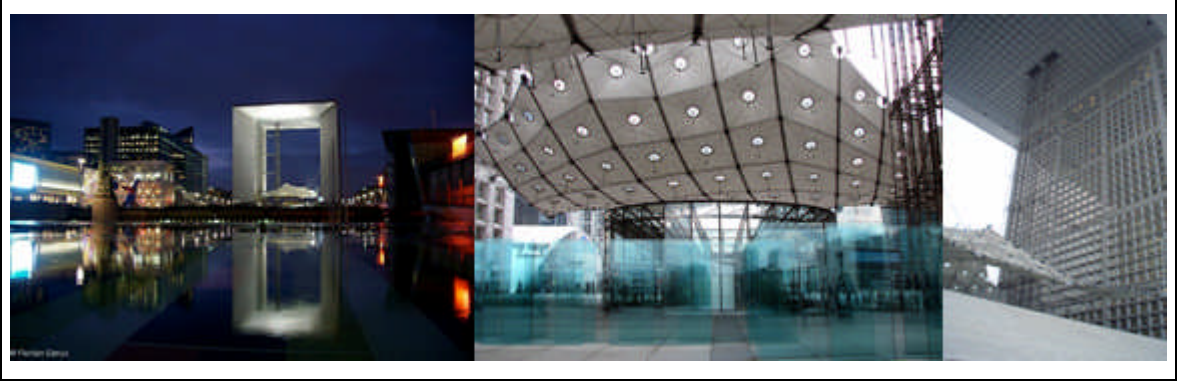

Şekil 7. Gateway Arch – Eero Saarinen (URL- 13-14, 2009)

Formdaki boşluklar mekâna çeşitli açılardan değer katarlar. İç ve dış mekân kullanıcılarına sunulan mekânsal olanaklar olan avlu, giriş, teras gibi... ve yine kullanıcıya sunulan görsel olanaklar olan cephe boşlukları, kentsel boşluklar, algıyı güçlendiren boşluklar gibi... Bununla birlikte özellikle kent vistası, yönelim, geçiş, giriş ... gibi kavramlar açısından da değer taşıyan büyük boşluklu yapılara da rastlanmaktadır.

Şekil 8. Surf House, XTEN Architecture, boşluk etkisi; teras, cephe boşlukları (URL-14-15, 2009)

Şekil 9. La Grande Arche, J. Otto, boşluk etkisi; kent vistası sağlama, giriş, geçiş (URL–16-18, 2009)

Bu çalışma kapsamında boşluk, mekân ve form ile olan ilişkisine bağlı olarak felsefi yorumlarındaki “hiçlik”, “yokluk” gibi anlamlarının tersine mekânda ve formda yarattığı “varlık” etkisine üzerinden bir sınıflamaya tabi tutulacaktır. Bu varlık etkisi forma ve mekâna anlam kazandırmakta ve kimi zaman belirli tasarım kavramlarına da işaret etmektedir. Örneğin La Grande Arche yapısındaki boşluğun; geçirgenlik, yönelim, birlik gibi kavramlarla ilişkili olduğu söylenebilir.

Mekân ve forma dair tüm bu kavramlar tarihi süreç içerisinde birinden diğerine devinime uğramıştır. Mekân ve formun birlikte geçirdiği bu değişim aynı zamanda, kuram, teori, söylem, teknoloji, malzeme, zaman v.b. faktörlerindeki değişim ve gelişime bağlı olarak düşünülmelidir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Problemin Belirlenmesi

Geçmişten günümüze mimari tasarımda pek çok kavram irdelenmiş ve bu kavramlar üzerinde çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Mimarlıkta form kavramı üzerine de pek çok araştırma yapılmış (Ching, 2004; Onat, 1995; Usta,1994; Tavşan, 2000) forma dair söylemler belirli başlıklarca incelenmiş ancak boşluğun form üzerindeki etkisini sorgulayan ve sınıflayan bir çalışmanın ele alınmadığı görülmüştür. Bu saptama, özellikle son dönem modern yapılarında dikkati çeken büyük, işlev yüklenen ancak işlevin gerektirdiği açıklıkları abartılı olarak ele almış, daha çok kavramsal değerleriyle ön plana çıkan yapılar üzerinde belirlenmiştir. Böylece bu yapılardaki büyük boşlukların gerekçelerinin neler olabileceği incelenmiş, bu inceleme esnasında aslında bir sınıflama yapılabileceği de düşünülmüştür.

Boşluk, mimari tasarım açısından incelenmesi gereken önemli kavramlardan biridir. Bugüne kadar olan akademik çalışmalar genellikle boşluğu “boşluk-doluluk” ya da “kentsel boşluklar” olarak ele alırken bazı yapılarda bunun, tasarımcıları tarafından daha farklı anlamlarda ele alındığı dikkati çekmiştir.

Örnek seçimi için çeşitli yapılar incelenirken dikkati çeken bu boşlukların ölçek, yer, malzeme vb. açılardan nasıl ele alındığı anlaşılmaya çalışılmış ve bunun sonucunda kuramsal olarak tanımlanıp, sınıflandırılabilmesine karar verilmiştir. Böylece incelenen yapılar belli bir sistematige dayalı olarak ayrılmıştır. Daha sonra yapılan literatür araştırmasıyla, yapılarda oluşturulan boşlukların bazen anlamsallıkları ve bazen de işlevselliklerinin, tasarımcıları tarafından öne çıkarıldığı görülmüştür.

Çalışmanın ilerleyen kısımlarında bazı boşluk türlerinin benzer özellikler göstermesi nedeniyle bir arada değerlendirilmesi düşünülmüş, bu yapılar belli başlıklar altında toplanırsa, mekânda boşluk kavramının yarattığı etkilerin daha rahat bir şekilde inceleneceği de anlaşılmıştır. Oluşturulan alt başlıklar ile yapılar, bu başlıklar altında gruplandırılmıştır. Böylelikle boşluk kavramı, form üzerindeki etkileri açısından, düşünsel ve işlevsel olmak üzere değerlendirilmiştir. Geçmişten günümüze tüm yapılarda işlev gereği bırakılan boşluklar bir başlık altında toplanmış, son dönemde yoğunlaşan anlamsal yani düşünsel gerekçeleri ile dikkat çeken yapılarda bir başlık altında değerlendirilmiştir.

2.2. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı; mimari formda “Boşluk” kavramının yorumlanışını anlamak ve kavrama ilişkin bir sınıflama yapmaktır. Bu etkiler boşluğu çevreleyenler ve boşluğun çevreledikleri açısından ele alınmıştır. Çalışmada, yaratılan boşlukların mimari form üzerindeki yansımaları vurgulanmaktadır. Bu yansımalar, boşluğun iç mekân, dış mekân ve kentsel mekâna katkısı açısından çeşitli örnekler üzerinde sorgulanmaktadır.

Çalışma, “Boşluk” kavramının etkilerini incelenirken, aynı zamanda bu kavramın yapılar üzerinde, tasarımcılar tarafından ne şekilde ele alındığına dikkati çekilmektedir. Bu şekilde mimari form üzerindeki etkisi ile öne çıkan boşluk, düşünsel ve işlevsel anlamda bir sınıflamaya tabi tutulmakta ve bu sınıflama kapsamında, seçilen örnekler üzerinden tartışmalara yer verilmektedir. Aynı zamanda bu çalışma, formdaki boşluğun evrimi ve değişimiyle ilgili bir bakış açısı da sunmaktadır.

2.3. Analiz Yöntemi

Bilim Cemal Yıldırım’a göre; “gözlenebilen olguları betimleme, olgular ve olgular arasındaki ilişkileri açıklayarak genel ilkelere varma ve bu genellemeleri ve ilkeleri tekrar olgulara dönerek test etme, yani doğrulama veya yanlışlama sürecidir.” (Yıldırım,1996).

“Mimarlık bir gösterge dilidir. Mimariyi anlamakta onu dillendirmekten geçer. Mimarlıkta tıpkı konuşulan diller gibi tarihsel ve olgusaldır. Gereksinmeden doğar, yapılarak, edilerek, yoğrularak, değer kazanarak var olur. Mimari dil geçmişten gelen kodları içeren biçimsel bir taslaksa mimari söz toplumsal bir olgudur, ikincil gösterenler dizgesiyle yan anlamlar taşır” (Gür, 1998; Erbay, 2007).

Yukarıdaki tanımlardan da yola çıkarak, gözlemleyebildiğimiz mimari ürünleri, yapı ve formunu, bunlar arasındaki ilişkileri inceleyerek genel kavramlara varmak ve bir sınıflama yapabilmek için bu tezin çalışma yöntemi olarak tümevarım yöntemi seçilmiştir. Öncelikle gözlemlenebilen olgular ayrı ayrı ele alınarak tekilden tümele gidilmiş, genellemeler yapılmıştır.

Bu amaçla belli sonuçlar elde edilmiştir. Öncelikle literatür taraması yapılmış ve çok sayıda örnek incelenmiştir. Daha sonra bu örneklerden boşluk açısından öne çıkanları seçilerek sınıflanmaya çalışılmış ve tablolar halinde görselleştirilmiştir. Bu çalışmada gözlemlenebilen olgular çarpıcı “boşluk” içeren “mimari form”lardır. Varılmaya çalışılan

sonuç ise, gözlemlenebilen olgular olan “mimari formdaki boşluk”ların sınıflanabilme durumudur.

Bu çalışmada daha çok görsel düzeyde bir arayışa gidilmiş, fakat bu görselliği doğuran etkenleri de göz önünde tutulmuştur. Her ne kadar görsel düzeyde bir inceleme yapılsa da, çoğu zaman bu görsellik kütle ve plan-kesit düzeyine de yansımaktadır. Ancak çalışmanın kapsamı gereği bu çalışmada, mimari ürünün gözle görülür özelliklerinden ve açıklamalardan faydalanılmıştır. Bu açıdan konuyu daha iyi ifade ettiği düşünülerek inceleme, görsel ve kütleli düzeyde devam etmiştir.

2.4. Örneklerin Seçilmesi

Bu çalışmada rastlantısal ve katmanlı bir örneklem saptama yoluna gidilmemiştir. Bu saptamayı yapabilmek için, dünya üzerinde son yüzyıl içerisinde inşa edilen yapı sayısını belirlemek ve bu örnekler içerisinde belli oranda bir kısmı rastlantısal yolla seçmek gerekir. Oysa bu çalışma için gerekli olan, bütün dünya yapıları değil, mimarlık literatürüne girmeye hak kazanmış olan yapılardır (Erbay, 2007).

Bu çalışma kapsamında ele alınan örneklerin başlangıç tarihi, Modern Dönemin Başlangıcı kabul edilen 19. y.y sonu –20. y.y başı olarak belirlenmiştir. Sözü edilen dönemin başlangıcından günümüze kadar seçilen yapılar, modern ve modern sonrası dönemin etkilerini taşımaktadırlar. “Modern ve Modern Sonrası Mimarlık” tan genel anlamda Endüstri Devriminden sonra söz edilebilir. Toplumun isteklerini ve gelişmeleri göz önüne alarak günün gereksinmelerine, sanat anlayışına ve yapı teknolojilerine yanıt veren mimarlık hareketi olarak tanımlanır (Colquhoun, 1990; Beşgen, 1996).

Modern Mimarinin tekdüzeliğine bir karşı çıkış olan Postmodernizmi Jencks; modern grammer içinde eski ile kurulan anlamsal bağ olarak tanımlamaktadır (Gür, 1984; Beşgen, 1996). Modern mimarlıktaki homojen mekân anlayışından farkı, muallak, şaşırtmalı, karmaşık, bol doku ve renk barındıran ancak mekan anlayışlarını bütünlemektense, parçalamaya yönelik bir tarz oluşudur. Jencks, bu dönem mimarların çalışmalarında heyecan ve mantığı, kısaca çelişkilerin birliğini arayan ve hatta gerekmedikçe aramayan tutumlarını anlatmaktadır (Gür, 1984; Sarı, 2005; Şamlıoğlu, Kuloğlu, 2009).

Modernizmin sade, yalın ve işlevselliği öne çıkaran anlayışına karşın postmodernizm biçimsel açıdan işlevsel gerekçeler bulmak zorunda değildir. Post modern dönemde

birbirleri ile benzeşen, çelişen çok sayıda mimari yaklaşım, kimi zaman mimarların kimliğinde kendini bulan tarzlar, kimi zaman bu tarzları ya da mimaride tarzı reddeden tasarımcılar ortaya çıkmıştır (Şamlıoğlu, Kuloğlu, 2009).

Dikkate alınan zaman dilimine bağlı olarak bu tez kapsamında forma bağlı olarak “boşluk” kavramının geçirdiği evrim biçimsel yönüyle Onat’ın mimarlık-form ve geometri konulu çalışmasında yaptığı sınıflamadan yola çıkılarak geliştirilmiştir. Bu çalışmada seçilen örnekler asal formlara yapılan işlemlerden; asal formlarda yapılan boşaltma ve eksiltmeleri farklı bir bakış açısıyla ele almaktadır. Bu bağlamda seçilen örnekler bu işlemlerden herhangi birinin ele alındığı yapılardan oluşmuştur.

Tüm bunlar göz önünde bulundurularak çalışmada, öncelikle Modern Mimarlık Tarihi kapsamında, tüm ulusal, uluslar arası yayın ve siteler taranarak yaklaşık 500 örnek incelenmiştir. Yerli yabancı kitap, makale ve siteler taranmıştır. Bu taramada önemli olan literatürde “mevcut” olma durumu olduğundan, bina fotoğraflarının özgün olması değil, tersine bir yerde basılmış ya da dolaşıma girmiş olması yeterlidir. Fakat özellikle görsel olarak daha kaliteli fotoğraflara ulaşmak, dönem yapıları dahil daha yeni bilgiler ve söylemler elde edilebilmesi için, araştırma daha çok internet üzerinden yapılmıştır. Bu çalışma kapsamında Modern Dönemin Başlangıcı kabul edilen 19. y.y sonu-20. y.y başından itibaren ülkemiz örnekleri araştırma kapsamına dahil edilmemiş, dünya literatüründe yer alan yapıların örneklenmesine karar verilmiştir.

Formdaki boşluğun süreç içerisindeki evrimi, ele alınışı ve boşluk kavramının yorumlanmasıyla ilgili bir inceleme yapmak amacıyla ele alınan örnekler, dünya ölçeğinde söylem ve uygulamalarıyla kendine yer edinmiş mimarların yapıları arasından seçilmiştir. Bu seçim yapılırken örneklerin mimari tarzlarla olan ilişkisine bağlı kalınmamış, örnekler modern dönemin başlangıcı esas alınarak oldukça kapsamlı bir tarama sonucunda boşluk etkisi kolay algılanabilir ve kavranabilir olanlar arasından seçilmiştir.

2.5. Mimari Yapıda Boşluk Ve Boşluğun Sınıflanması

‘Mimari, kendini kütle ve mekânlar ve bunların boyutlar, oranlar, ışık oyunları, ritim, renkler, yapı elemanlarının bağlantı ve ayrımlarında gösterir.’

F.Fueg

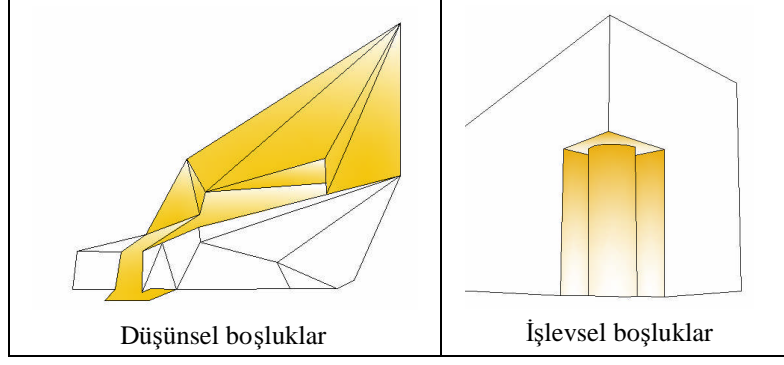
Bu çalışma, mimari yapıda boşluk kavramını araştırmak ve boşluğun form üzerindeki etkilerini sınıflamak üzerine bir çalışmadır. Mimari yapı kavramı, Avustralyalı mimar A.Schwanzer'e göre; 'dört duvar ve başımızın üzerinde bir damdan daha fazla olan şey' diye tanımlanır. Burada kastedilen daha fazla olan şey aslında; sanatsal, sosyolojik antropolojik, ekonomik, tarihsel ve kültürel bir yapının ifadesidir. Daha yalın bir ifadeyle 'mimari yapı bir tasarım varlığıdır' (Tunalı, 2002).

Boşluk kavramı, mimari yapı üzerinde, gerek form etkileri gerekse işlevsel gerekçeleri ile önemli olan tartışmaya açılması gereken bir kavramdır. Mimari yapıda boşluk, sınırsız boşluktan sınırlandırılarak ayrılan ve mekân olarak nitelendirilen boşluktur.

Doğası gereği mekânın kendisi bir boşluktur. İçi dolu bir küp mekân yaratmazken, içi boşaltıldığında tanımlı bir mekâna dönüşebilir. Bu nedenle boşluk neredeyse her durumda bir işleve hizmet eder.

Boşluklar mekânda çeşitli etkiler yaratmak üzere kurgulanırlar. Bunlar mekânsal olarak; balkonlar, teraslar, giriş boşlukları, zeminden koparılan kütleler, atriumlar, galeriler, avlular, iki yapıyı birbirine bağlayan ve geçiş sağlayan boşluklar, form bütününde görüş alanı oluşturabilen iç-dış mekânlar, vistalar, yönelim etkileri, sürprizli ve tekrarı bozan mekân kurguları v.b. şekillerde kendilerini gösterirler.

Tasarlanan bu boşluklar mekâna estetik değer kattığı gibi önemli fonksiyonlar da yükleyebilirler (Şamlıoğlu, Kuloğlu, 2009). Mimari formu doğrudan etkiler ve kütleli ve mekânsal etkileri olduğu göze çarpar. İncelen örnekler sonucunda bu kütleli ve mekânsal etkiler iki ana başlık altında değerlendirilebilir. Bu başlıklar belli bir kavram ya da fikir dahilinde oluşturulan "Düşünsel Boşluklar" ve bir fonksiyon üstlenen "İşlevsel Boşluklar" olarak iki başlıkta sınıflandırılmaktadır (Şekil 10). Ancak düşünsel boşlukların herhangi bir işlevle donatılmadığını düşünmek ve söylemek yanlış olur. Buradaki sınıflama boşluk kavramının önceliğine göre yapılmıştır. Her boşluğun kütleli ve mekânsal etkileri vardır. Kütleli etkilerinin ön planda oluşu daha çok düşünsel boşluklara işaret ederken, mekânsal etkilerinin ön planda oluşu ise daha çok işlevsel boşluklara işaret etmektedir.

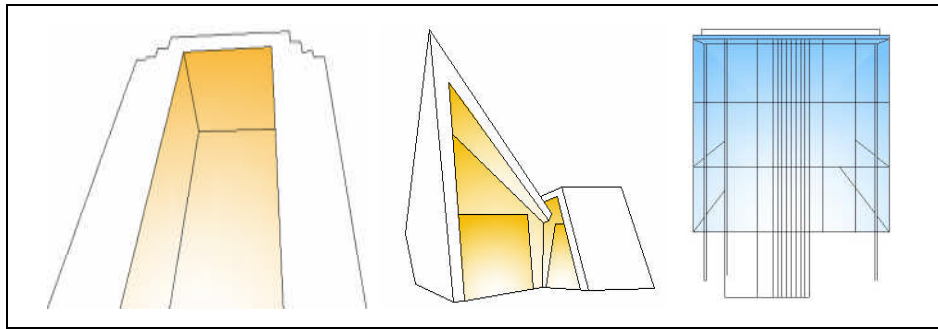
Şekil 10. Düşümsel ve işlevsel boşluklar

Tez çalışması kapsamında incelenen 500 örnek üzerinden, 100 örnek bu tez kapsamında tablolar halinde sınıflanarak sunulmaktadır.

2.5.1. Düşümsel Boşluklar

Boşluğun, bir mekân oluşturmanın yanında bir kavramı, düşünceyi, fikri temsil ettiği ya da görsel ve algısal açıdan, yapı kütesine oranla tasarımda odak oluşturduğu, boşluklardır. Bu boşlukların oluşturulma amaçları öncelikli olarak tasarım yaklaşımlarıdır. Bu bazen bir kavram olabileceği gibi bazen de sadece görsel etkiyi fazlaca ön plana çıkarmak amaçlı olabilir.

Düşümsel Boşluklar (Şekil 11) için her ne kadar görsel etki ön planda olsa da, aynı zamanda birer işlev üstlenmiş olabilirler. Fakat bu işlevleri karşılayacak birçok farklı tasarım kararları olabilir. Düşümsel Boşluklar genel olarak, yapıdaki boşlukların ve boşluk oluşturma biçimlerinin farklılığı, önceliği, aynı zamanda dikkat çekiciliği ile ön plana çıkmaktadır.

Şekil 11. Düşümsel boşluklar

2.5.1.1. Görsel Boşluklar

Görsel Boşluk, yapı kütlelerinde etkili bir konuma sahip olup, formdaki boşluğun yapıyı biçimlendirdiği boşluk çeşididir. İlk bakışta algılanabilen, dikkati çeken, hacimce büyük ve tekil olup, açık bir görüş olanağı sağlayan boşluklardır. Bulunduğu çevreye yeni bir bakış açısı kazandırmak, yapı ya da formun ön plana çıkmasından çok boşluğun ön plana çıkması ve algılanmasını sağlamak gibi gerekçelerle oluşturulurlar (Şekil 12).

Şekil 12. Görsel Boşluklar (URL-19-22, 2009)

Bu boşluklar çoğunlukla yapının çeşitli yönlerinden kente ve kent yaşayanlarına farklı perspektifler kazandırması ve görsel algının güçlendirilmesini sağlarlar. Buldukları çevreye bir kapı ya da pencere açmak, görsel algıyı yönlendirmek, bir kent vistası sağlamak gibi amaçları vardır. Tablo 2. Görsel Boşluk, La Grande Arch, Şekil 12’den örneklenmiştir.

Görsel boşluklara bakıldığında ilk dikkati çeken yapı oranına hakim olan ve dikkati üzerine çeken boşluk algısıdır. Bu boşluklar aynı zamanda farklı işlevlere ve amaçlara da hizmet edebilirler. Bir görsel boşluk aynı zamanda bir giriş boşluğu ya da bir geçiş boşluğu olabilir. Bazı örneklerde olduğu gibi yapı bir “landmark” olarak da değerlendirilebilir (Şekil 12). Görsel boşluklardan birini detaylı olarak örneklemek gerekirse Tablo 2’de La Grande Arch yapısına bakılabilir.

Tablo 2. Görsel Boşluk, La Grande Arch (URL-23-25, 2009)

DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	GÖRSEL BOŞLUK			
				
Yorumlar				
<p>La Grande Arch, görsel boşluklara verilecek en iyi örneklerden biridir. Danimarkalı mimar Spreckelsen'in tasarladığı bu yapı aynı aks üzerinde yer alan "Arc de Triomphe" un bir 20. y.y. yorumu olarak, askeri zaferler yerine insanlık ve insani idealler için bir kapı olma düşüncesi ile tasarlanmıştır. Bu fikir yapıyı adeta kentsel bir kapıya dönüştürmüş, kentin tarihi aksı üzerinde görsel algıyı destekleyen ve güçlendiren bir öge haline getirmiştir (URL-26, 2009).</p>				
Le Grande Arch, J. Otto von Spreckelsen				

2.5.1.2. Kavramsal Boşluk

Tasarımcı yapıyı tasarlarken oluşturduğu boşluğu soyut ya da somut belli bir kavram doğrultusunda oluşturabilir. Yapıdaki boşluk gerek işlevsel olarak gerekse düşünsel olarak başka başlıklar altında da değerlendirilebilir. Fakat öncelikli tasarlanma amacı, yapı tasarımını oluşturan konsept ya da kavramdır (Şekil 13).

Şekil 13. Kavramsal boşluklar (URL-27-30, 2009). Kavramsal boşluklardan birini detaylı olarak örneklemek gerekirse Tablo 3' de The Whale yapısına bakılabilir.

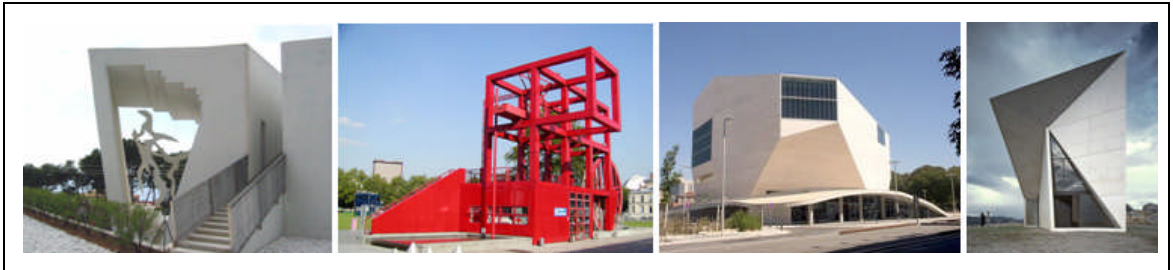
Tablo 3. Kavramsal boşluk, The Whale (URL-31, 2009).

DÜŞÜNEL BOŞLUKLAR	KAVRAMSAL BOŞLUK		
		Yorumlar	
<p>Ölçeği, farklı formu ve çinko cephe elemanları ile “The Whale” Amsterdam liman bölgesinde ikonik bir statü kazanmıştır. Tasarımda, adından da anlaşılacağı gibi “balina”ya benzetilmiştir. Çevredeki düşük katlı yerleşmelere kontrast olan yapı, gökyüzünden düşen bir meteor izlenimi vermektedir. Ortadaki büyük boşluk avlu olarak ele alınmış böylece konutların gün ışığı, hava ve manzaradan yararlanmasını sağlamıştır (URL-31, 2009).</p>			
The Whale, Frits van Dongen-Cie			

Bu bağlamdaki kavramsal boşlukların bir olguya, bir duruma, bir kavrama işaret ettiklerini söylemek mümkündür. Bu tür boşluklar bir ana fikrin ortaya konulması için oluşturulmuş olabilirler. Bu durum çoklukla yapının tasarımcısı tarafından dile getirilir. Bazen görsel kullanıcılar ya da eleştirmenler tarafından da boşluğun yarattığı etki kavramsallaştırılmış olabilir (Şamlıoğlu, Kuloğlu, 2009).

2.5.1.3. Heykelsi/Anıtsal Boşluk

Heykelsi Boşluklar oluşturulurken, tasarımcı yapıyı bir heykelmiş gibi ele alır ve heykelsi bir görüntü elde edilir. Form da buna göre biçimlenir (Şekil 14).

Şekil 14. Heykelsel/Anıtsal boşluklar, (URL-32-35, 2009). Heykelsi/Anıtsal boşluklar için Studio Weil, yapısı detaylı olarak Tablo 4’de örneklenmektedir.

Bu boşluk türündeki boşaltmalar iki farklı biçimde yapılabilir. Biri asal formdan parça çıkartılarak oluşturulan boşaltmalardır (Tablo4). Bu boşluklar genelde kütlelerin bir yerinden veya iç kısmından kopartılarak yapılır.

Tablo 4. Heykelsi/Anıtsal boşluk, Studio Weil (URL-32, 36-37, 2009)

DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	HEYKELSİ/ANITSAL BOŞLUK			
		Yorumlar		
<p>Yapı bir ressam ve heykeltıraş olan Weil için tasarlanan bir stüdyodur. Libeskind Weil ile birlikte çalışmış ve mekânı sanatçının eserlerinin tamamlayıcısı olarak ele almıştır. Mekânlar mimarlığın sanatla eşsiz bir kaynaşması olarak yorumlanmaktadır. Bu kaynaşma mimarinin malzeme, form ve geometri ile bütünleştirilmesi ve Weil'in sanat objeleri için bir boşluk yaratılması biçiminde ifade bulunmaktadır (URL-32, 2009).</p>				
Studio Weil, Daniel Libeskind				

Diğeri ise asal formun “yontulmasıyla” oluşturulan boşaltmalardır (Tablo 5). Bu türdeki boşluklar ise kütlelerin dış çeperlerine uygulanan yontma işlemiyle, yeni formun asal forma tamamlanması halinde oluşan boşluklardır. Boşluk, asal formun iç yüzeyinde değil dışında oluşturulduğundan ilk bakışta algılanmaz. Heykelsi/Anıtsal Boşluklardan “yontma” yoluyla elde edilen boşluk türü Casa de Musica yapısında Tablo 5’de detaylı olarak örneklenmektedir.

Tablo 5. Heykelsi boşluk, Casa de Musica (URL-38-40, 2009)

DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	HEYKELSİ/ANITSAL BOŞLUK			
		Yorumlar		
	<p>“Bina yontulmuş katı bir kütle gibidir, tüm kamusal özellikleri ve konser salonlarını bir tarafa bıraktık, biz dış oyuklar yarattık ki bunlar didaktik olmaktan çok içeriği gösterir ki aynı zamanda şehri ortaya çıkarır. Bina hem, boş hem gizemlidir- bu diyagram mimari bir serüven oluşturur” Rem Koolhaas-OMA (URL-41,2009).</p>			
	<p>Casa de Musica, OMA</p>			

2.5.1.4. Algısal Boşluk

Algısal Boşluklar, boşluğun kütleli anlamda bir boşaltma ya da yontmayla değil, malzeme sayesinde algıyla oluşturulmasıdır (Şekil 15). Yapı şeffaflığı ön plana çıkarılarak “varlık-yokluk-hiçlik” algısının yaratılmasıyla oluşturulur. Cam kütle, saydam ve geçirgen yüzeyler, yapıya bakıldığında “boşluk” algısını ve hissini oluşturur. Bu yapılarda, saydamlık ve geçirgenlik en önemli kavramlardır.

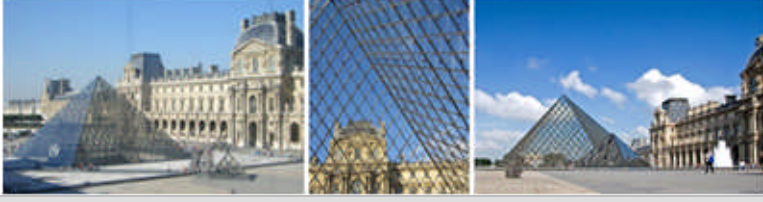

Şekil 15. Algısal boşluklar, (URL-42-45, 2009). Algısal boşluk ise Louvre cam piramidi ile Tablo 6’da örneklenmektedir.

Algısal Boşluk ise Louvre Cam Piramidi ile Tablo 6’da örneklenmektedir. Louvre Cam Piramidi, bu boşluk türünde değerlendirilebilecek en iyi örneklerden biridir. Cam ve metal malzemeden oluşan yapı, bulunduğu tarihi çevreyi kapatmamakta, aksine

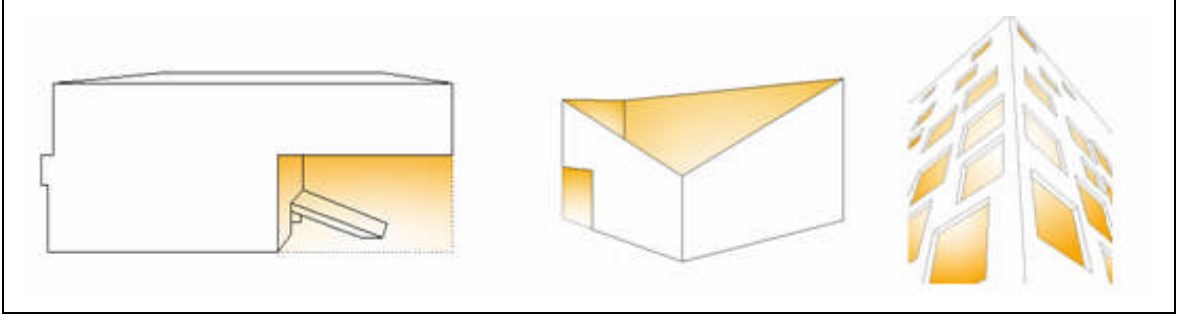
yansıtmaktadır. Kullanılan şeffaf malzeme yapının saydamlığını ve geçirgenliğini vurgulamakla birlikte yokluk hissini de vurgulamaktadır (Tablo 6).

Tablo 6. Algısal boşluk, Louvre cam piramidi (URL-46-48, 2009)

DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	ALGISAL BOŞLUK			
				
Yorumlar				
<p>ABD'li mimar I.M.Pe'i'nin tasarlayıp gerçekleştirdiği Louvre'daki piramit de rasyonel geometrik bir tutumun ürünüdür. Geleneksel, tarih boyunca kullanılmış olan piramit bu kez de kullanılmaktadır; fakat çağdaş bir anlayış, teknoloji, estetik ve malzemelerle. Metal ve camdan hafif ve şeffaf olarak yapılan yapı, bu klasik form anlayışı içinde yeni bir yorum sunmaktadır (URL-49, 2009).</p>				
Louvre Cam Piramiti, I.M. Pei				

2.5.2. İşlevsel Boşluklar

İşlevsel Boşluklar, yapıdaki boşlukların öncelikli olarak sadece bir işleve yönelik olarak tasarlanmasıyla oluşmuştur. Boşlukların tasarlanma gerekçeleri hizmet ettikleri işlevlerdir. Görsel etki ikinci planda gelir. Ancak düşünsel boşluklarda da belirtildiği gibi işlevsel bir gerekçe ile yaratılmış bir boşluk aynı anda düşünsel bir anlatım içeriyor olabilir. Dolayısıyla boşluk, form üzerinde yarattığı etkiye bağlı olarak zaman zaman diğer alt gruplar ile örtüşmeler gösterebilir. İşlevsel boşluklarda öncelikli ölçüt boşluğun işlevsel olması yani bir işleve hizmet edecek şekilde oluşturulmasıdır. Bu boşluklar; giriş, köşe, balkon, teras, galeri, atriyum, avlu, yüzey, geçiş, sirkülasyon gibi farklı işlevlere hizmet edebilirler (Şekil 16).

Şekil 16. İşlevsel Boşluklar

2.5.2.1. Giriş Boşlukları

Girişler, yapıların kullanıcıyı yapı içerisine davet eden, yapı formu üzerinde de etkili duran mekânlardır. Genellikle bu etkiyi tasarımcılar, form üzerinde giriş olan noktayı boşaltmak ve bu sayede vurgulamak yoluyla yaratırlar (Şekil 17).

Şekil 17. Giriş boşlukları (URL-50-53, 2009). Giriş boşlukları Whitney Art Museum yapısı ile detaylı olarak Tablo 7’de örneklenmektedir.

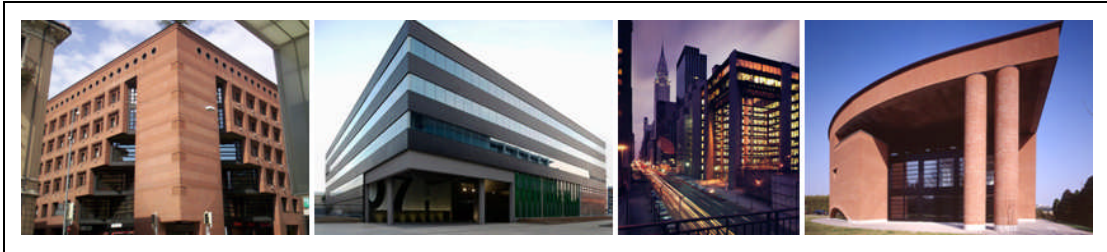
Giriş Boşlukları, yapı girişlerinde yani giriş mekânlarında oluşturulan boşluklardır. Girişi vurgulamak, giriş için bir yer yaratmak amacıyla oluştururlar. Böylece kullanıcılar için yapıyı dış mekândan ayıran bir yarı açık mekân elde edilmiş olur. Bu tür yapılarda formun genel etkisi girişin vurgulanması üzerine kurgulanmıştır. Bu açıdan formda oluşturulan boşluklar da girişi vurgular. Yani asal formdan kopartılan bölümle giriş açıklığı elde edilir.

Tablo 7. İşlevsel boşluklar, Whitney Art Museum (URL-54, 2009)

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR	GİRİŞ BOŞLUKLARI			
		<p>Yorumlar</p> <p>Bir sanat müzesi olan bu yapı, işlek bir caddenin köşesinde yer almaktadır. Yapıda etkili olan kademeli boşluk caddeden yapıya girişi kolaylaştırmak amacıyla yapılmıştır. Yapı tarihi sokağa referans verirken aynı zamanda kademeli boşluk sayesinde bulunduğu caddenin canlılığını da sanatsal bir içtenlik ve mükemmelliğe dönüştürmektedir (URL-55, 2009).</p> <p>Whitney Art Museum, Marcel Breuer</p>		

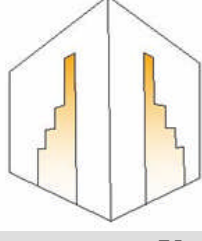
2.5.2.2. Köşe Boşlukları

Köşeler iki duvar birleşiminin meydana getirdiği girinti veya çıkıntılardır. Köşe boşlukları ise formun köşesinde yaratılan boşaltmalarla oluşur, (Şekil 18). Köşe yapıları kimi zaman giriş, kimi zaman geçiş, kimi zaman sirkülasyon gibi farklı işlevini de üstlenebilir. Temel amacı görsel algıyı ve sirkülasyonu güçlendirmektir. Aynı zamanda formdaki köşelerin sertliği ve keskinliği bu boşaltmalar sayesinde kırılır. Böylece boşluklar, mekâna görsel anlamda pozitif bir katkı sağlarken zeminde yer almaları halinde kentsel nüfusun kullanabileceği işlevsel bir alan yaratırlar.

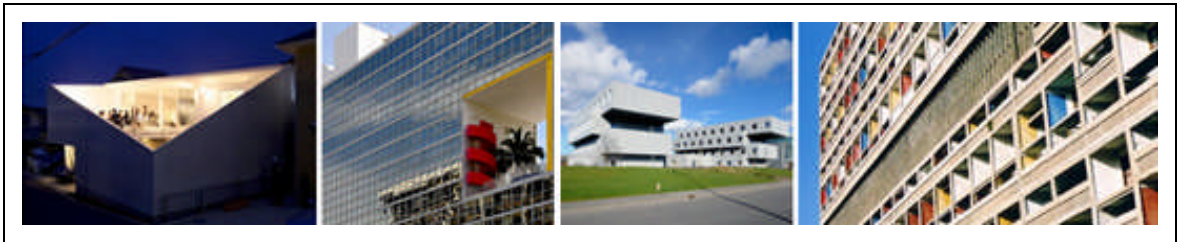
Şekil 18. Köşe boşlukları (URL-56-59, 2009). Köşe boşlukları Palazzo Ransila yapısında detaylı olarak Tablo 8’de örneklenmektedir.

Tablo 8. Köşe boşlukları, Palazzo Ransila, (URL-56, 60-62, 2009)

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR	KÖŞE BOŞLUKLARI		
			
	<p>Yorumlar</p> <p>Botta tarafından tasarlanan ve 1981–1985 yılları arasında gerçekleştirilen “Palazzo Ransila”, köşe boşluklarına örnek olup Lugano kentinde yer almaktadır. Kentsel bir köşe yapısı olması formun biçimlenmesi üzerinde etkili olmuştur. Yapıda oldukça etkili bir köşe boşaltması yapılarak, yapı gerek sirkülasyona gerekse girişe olanak sağlamıştır. Aynı zamanda bu boşaltma ile yapı formundaki süreklilik ve sertlik kırılmış, yapı daha hareketli bir kütleye kavuşmuştur. Planlanmada “kentsel süreklilik” önemli bir belirleyici olmuştur. Köşe cephesini oluşturan elamanlar yapıya statik bir görünüm kazandırmakta, aynı zamanda köşe boşluğu ışık-gölge etkisini belirgin kılmaktadır (URL-62, 2009).</p> <p>Palazzo Ransila, Mario Botta</p>		

2.5.2.3. Balkon/ Teras Boşlukları

Balkonlar; bir binanın katlarından dışarıya çıkartılmış ya da içeriye çekilmiş, önü ve yanları çevrili mekânlardır. Terasla ise oturup hava almamıza yarayan, düz ve çevresi açık yerlerdir (Hasol,2002). Balkon ve teras boşlukları, yapıların dış mekâna açılan bölümleridir (Şekil 19). Dış mekân etkinliklerine, bireysel ve toplumsal etkinliklere olanak tanırırlar. Formun tasarlanmasına göre farklı şekillerde yorumlanabilirler.

Şekil 19. Balkon/Teras boşlukları (URL-63-66, 2009). Balkon/Teras boşlukları, House kn yapısında Tablo 9’da örneklenmektedir.

Tablo 9. Balkon boşlukları, House kn (URL-63, 2009)

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR	BALKON/ TERAS BOŞLUKLARI			
		Yorumlar		
	<p>Yapı banliyö bölgelerinde kurulmuştur. Tasarım büyük bir kutu ile başlamış, bu kutunun büyük bir boşluk yaratmak amacıyla dilimlenmesiyle devam etmiştir. Böylece bir teras bahçesi oluşmuştur. Hosuse KN, bir teras boşluğu olarak oldukça çarpıcı ve farklı bir örnektir. Yapının asal formu olan prizma, formun tek bir köşesi odak alınarak, yapılan bir boşaltma ile özgün halini almıştır (URL-63, 2009).</p>			
	<p>House kn, Kochi Architect's Studio</p>			

2.5.2.4. Galeri/Avlu/Atriyum Boşlukları

Avlular, bir yapı grubunun ortasında kalan, çevresi kapalı üstü açık mekânlar yani boşluklardır. Atriyum ve galeriler ise, yapı içerisinde birkaç kat yüksekliğinde bırakılan açık ve kapalı boşluklardır (Hasol, 2002). Bu tür boşluklar iç ya da dış mekânı zenginleştirmek amacını taşırlar (Şekil 20).

Şekil 20. Galeri/Avlu/Atriyum boşlukları (URL-67-69, 2009). Galeri/Avlu/Atriyum boşlukları Auswärtiges Amt yapısında Tablo 10'da detaylı olarak açıklanmaktadır.

Bu tür boşluklar iç ya da dış mekânı zenginleştirmek amacını taşırlar,(Şekil 20). Özellikle büyük ölçekli yapılarda mekânı ferahlatmak, mekândaki algıyı güçlendirmek gibi gerekçelerle oluşturulurlar. Bu kapsamda avlu, atriyum ve galeri boşlukları genellikle formun dışından belirgin bir şekilde algılanmazlar ve yapı ile ilgili farklı etkinlikler için

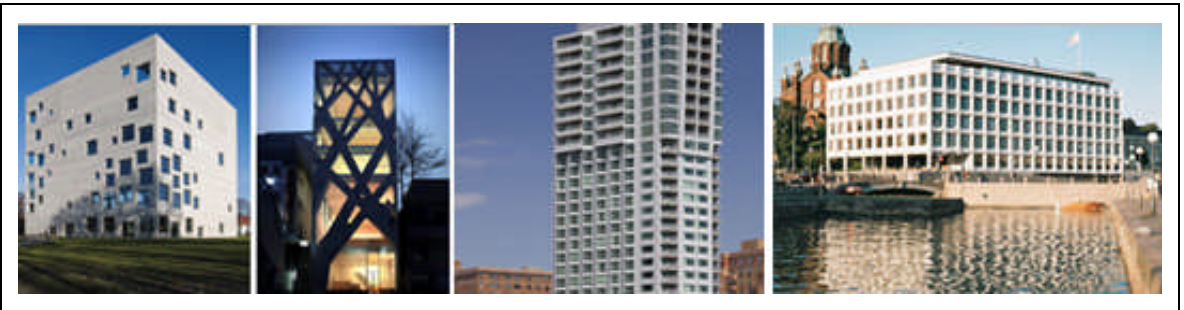
olanak sağlarken aynı zamanda bir iç ya da dış mekân oluştururlar. Tablo 10, Galeri/Avlu/Atriyum Boşlukları, Auswärtiges Amt, Şekil 20'den örneklenmiştir.

Tablo 10. Galeri/Avlu/Atriyum boşlukları, Auswärtiges Amt (URL-67, 2009)

2.5.2.5. Yüzey Boşlukları

Yüzey Boşlukları, yüzeylerdeki tek boyutlu boşluk ve doluluklardır (Şekil 21). Genel anlamda pencere, kapı gibi işlevsel olarak cephelerde olması zorunlu boşluklar bu sınıflamaya dahil edilmiştir. Yapı kabuğu ve strüktür dışında kalan, ilk bakışta çoğu zaman ritmik olarak algılanan boşluklardır. Ancak bunların dışında farklı etkiler yaratmak, formu zenginleştirmek amacıyla işlevsel gerekçelerin dışında da yüzey boşlukları yaratılabilir. Form üzerinde yalnızca cephede yer alan, yüzeyel, iki boyutlu yanal boşaltmalardır (Tablo 11). Bu açıdan kütsel boşluk etkileri diğerlerine göre daha azdır.

Şekil 21. Yüzey boşlukları (URL-70-72, 2009). Yüzey boşlukları Zollverin School yapısında Tablo 11'de örneklenmektedir.

Tablo 11. Yüzey boşlukları, Zollverein School

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR	YÜZEY BOŞLUKLARI			
				
Yorumlar				
<p>Zollverein mimarları kübik yapı formunu oluştururken fonksiyonel ve efektif bir fikirden yola çıkmışlardır. Üç farklı boyutta tasarlanan pencere boşlukları rastlantısal bir düzene işaret ederken, bu elemanlar aracılığı ile iç-dış mekân arasında olağandışı bir etkileşim elde edilmeye çalışılmıştır. Yapının tasarımcıları amaçlarının betonarme strüktür içerisinde şeffaflığı elde etmek olduğunu belirtmektedirler (URL-73, 2009).</p>				
Zollverein School, Kazuyo Sejima&Ryue Nishizawa, SANAA				

2.5.2.6. Geçiş/ Sirkülasyon Boşlukları

Özellikle kentsel alanların önemli noktalarındaki büyük ölçekli yapılarda geçiş etkinliğinin kesintiye uğramadan sürdürülebilmesi için oluşturulan boşluklar bu sınıflamaya dahil edilmiştir. Bu boşluklar sayesinde mimari yapı, formu ile tanımlı bir yer yaratırken aynı zamanda dış kullanıcı hareketine de olanak sağlamaktadır (Şekil 22). Geçiş/Sirkülasyon Boşlukları her ne kadar işlevsel boşluklar olsa da birçoğu, görsel boşluklarla ile yakından ilişkilidir.

Şekil 22. Geçiş/Sirkülasyon boşlukları (URL-74-77, 2009). Geçiş/Sirkülasyon boşlukları Edo Tokyo Museum yapısında Tablo 12’de örneklenmektedir.

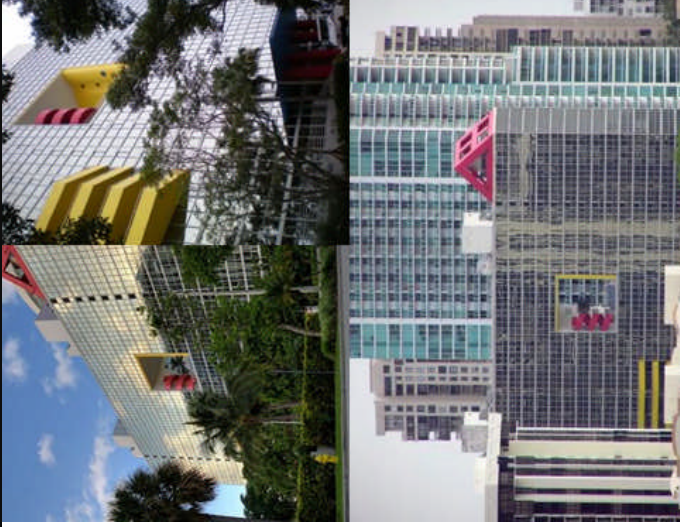
Tablo 12. Geçiş/Sirkülasyon, Boşlukları, Edo Tokyo Museum, (URL-74,2009)

İŐLEVSSEL BOŞLUKLAR	GEÇİŞ/SİRKÜLASYON BOŞLUKLARI			
		Yorumlar		
<p>Japon gelenek ve kùltürünün korunması fikrinden yola çıkılarak tasarlanan bir Büyükřehir Müzesi olan Edo Tokyo, Japon mimar Kikutake tarafından tasarlanmıştır. Piloti ilkesinin kullanıldığı yapı, dış mekan sirkülasyonunu kesintiye uğratmaksızın sürdüren çarpıcı bir örnektir. Geçiři sağlamak için yapının zemin katı tamamen boşaltılarak iddialı bir konstrüksiyon gerçekleştirilmiştir, (URL-74,2009).</p>				
Edo Tokyo Museum, Kiyonori Kikutake				

3. ANALİZ TABLOLARI

Analiz Tabloları, incelenen pek çok örnek arasından seçilen boşluk açısından en çarpıcı bulunan örneklerden oluşturulmuştur. Bu örnekler, yapılan sınıflamaya göre ayrılarak tablolar halinde görselleştirilmektedir. Örnekler; Düşünsel ve İşlevsel Boşluklar olmak üzere iki ana başlık altında sınıflandırılmıştır. Dört başlıktan oluşan Düşünsel Boşluklar; “Görsel Boşluk, Kavramsal Boşluk, Heykelsi/Anıtsal Boşluk ve Algısal Boşluk” olmak üzere dört başlığa ayrılmıştır. İşlevsel Boşluklar ise “Giriş Boşlukları, Köşe Boşlukları, Balkon/Teras Boşlukları, Galeri/Atriyum/Avlu Boşlukları, Yüzey Boşlukları ve Geçiş/Sirkülasyon Boşlukları” olmak üzere altı başlıkta incelenmiştir. Her grup içerisinde yapım tarihlerine göre sıralanan örnekler, tasarımcı ve eleştirmen yorumlarına yer verilerek açıklanmaktadır.

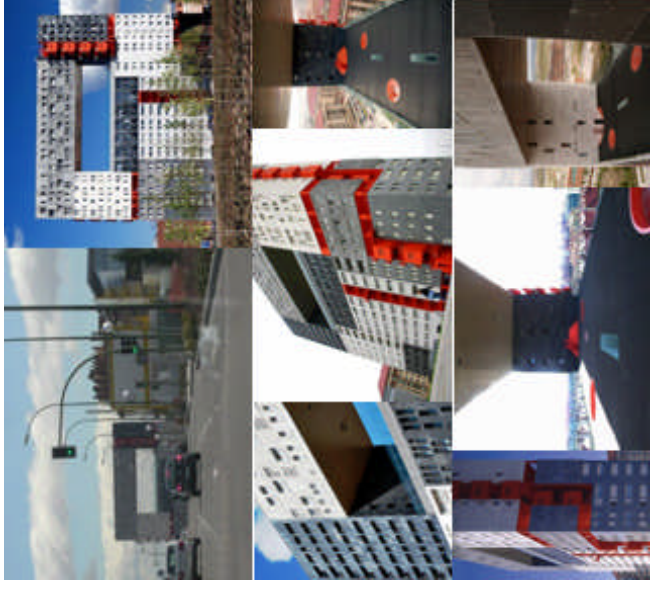
Tablo 13-14. Görsel boşluk analizi; Tbilisi Ministry Building, The Atlantis Apartments

DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR		GÖRSEL BOŞLUK	
Tablo 13	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 14	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Tbilisi Ministry Building George Chakhava and Zurab Jalaghania 1975		The Atlantis Apartments Arquitectonica 1982	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Tasarım "Space City" methodu üzerine kuruludur. Bu fikir zemini az yerlerde, binanın alt katlardaki mekânlarını doğaya geri vermek için kullanılır. Mimarın referansı orman, gövde gibi eşikler ve tepelerin yatay bölümleridir (URL-78-79, 2009).	Yanal	Yirmibir katlı Atlantis, Miami'de oldukça ünlüdür. Yapı şehrin landmarklarından sayılmaktadır. Cam cepheli yapının, beş katı kitleden kesilip alınmıştır. Bu bölümde spiral bir merdiven, jakuzi ve palmyeler olan bir teras, kullanıcılar için sosyal bir yan açık mekan bulunmaktadır (URL-80, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

Tablo 15-16. Görsel boşluk analizi; La Grande Arch, Umeda Sky

GÖRSEL BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 15	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 16	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Le Grande Arch		Umeda Sky	
J Otto von Spreckelsen	1989	Hiroshi Hara	1993
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Danimarkalı mimar Johan Otto von Spreckelsen'in uluslararası bir mimarlık yarışmasında birincilik ödülünü kazanıp Paris, La Defense mahallesinde gerçekleştirilen yapısı, içi boşaltılmış yalın bir küp'ten ibarettir (1984-1989). Bu eser, Danimarka mimarisinin özüne, esasına uygundur: dürüstlük, sadelik, yalnlık, doku ve yüksek kalitedeki işçilik (URL-19, 23-25, 2009).	Yanal	Bina 40 katlı ikiz kuleden ibaret olmakla beraber, tepeden 'kayan bahçe' ile birbirine bağlanır. Bu iki kule aynı zamanda merkezindeki atriyum içinden yürüyen merdiven ve köprülerle de birbirine bağlanmaktadır. Umeda, Japonya'nın en yüksek yedinci binası ve şehrin bilindik bir simgesidir (URL-81-85, 2009).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

Tablo 17–18. Görsel boşluk analizi; Plaza Arena Office Building, Mirador Building, Mirador Building

DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR		GÖRSEL BOŞLUK	
Tablo 17	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 18	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Plaza Arena Office Building CIE 2004		Mirador Building MVRDV & Blanca Lleó 2005	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Yirmibir katlı Artlantis, Miami'de oldukça ünlüdür. Yapı şehrin landmarklarından sayılmaktadır. Cam cepheli yapının, beş katı kütleden kesilip alınmıştır. Bu bölümde spiral bir merdiven, jakuzi ve palmiyeler olan bir teras, kullanıcılar için sosyal bir yarı açık mekan bulunmaktadır (URL-86, 2010).	Yanal	Binanın etkileyici unsuru olan inanılmaz boşluk bina ve yakın çevre kullanıcıları tarafından bir toplantı ve oyun alanı olarak kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Bu boşluktan çevreye ve Guadarrama Dağlarına bakış çok etkileyicidir (URL-87, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

Tablo 19–20. Görsel boşluk analizi; Celosia Residence, Boston Institute of Contemporary Art

DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR		GÖRSEL BOŞLUK	
Tablo 19	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 20	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Celosia Residence MVRDV 2005		Boston Institute of Contemporary Art Diller Scofidio + Renfro 2006	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Mirador binası yakınlarında tamamlanmış bir sosyal konut projesi olan Celosia, 146 bloğun olduğu, delikli blokların bir araya gelmesiyle oluşmaktadır (URL-89, 2010).	Yanal	“ICA tasarımındaki tartışma şuydu; kamunun dinamik sivil bir bina ve bireysel kullanıcının, çağdaş sanatlarla, samimi deneyimler edinebileceği bir düşünce alanı oluşturabilmek.” Elizabeth Diller (URL-90, 2010).
Üstten			
Kapsamlı			
Diğer			

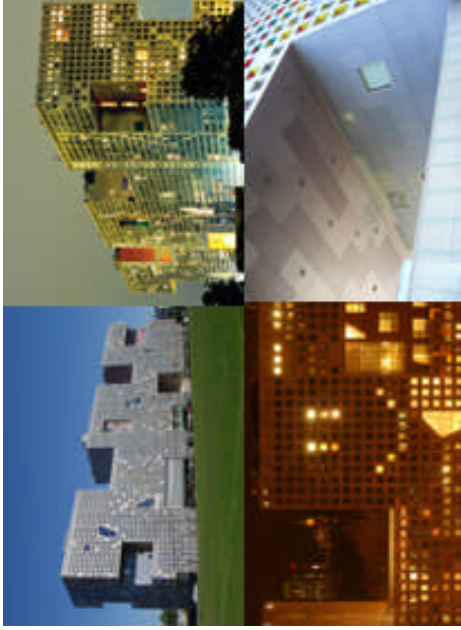
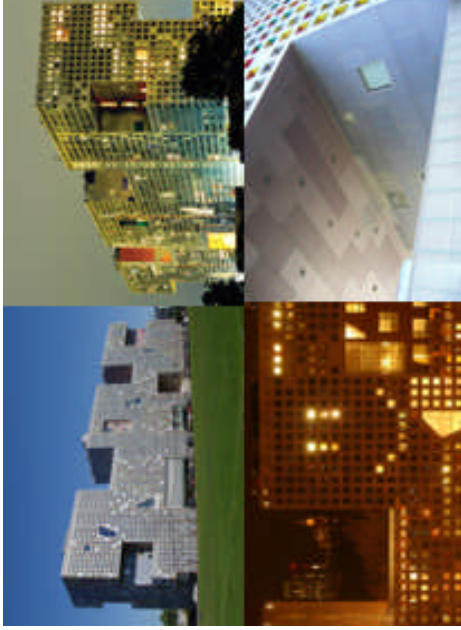
Tablo 21–22. Görsel boşluk analizi; Parkgrand, CCTV Building

DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR		GÖRSEL BOŞLUK	
Tablo 21	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 22	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Parkgrand MVRDV 2008		CCTV Building OMA 2009	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Parkgrand konut kompleksi, güzelliğin ötesinde pek çok mimari ikonu da atfeder. İki üst katı ve zemin	Yanal	Binanın yapımı; özellikle içindeki sismik boşluk,
Üstten	katı birbirine bağlayan beş kuleden oluşur.	Üstten	strüktürel bir gösteri olarak düşünülmüş. OMA bu projede
Kapsamlı	Komplekste üç büyük delik, parka ve dış avlu	Kapsamlı	bilindik gökdelen mimarisine bir alternatif sunmayı
Diger	otoparkına bakmaktadır. Parkgrand konut	Diger	denemektedir. Dikeylikte kendi ifadelerini ve hayal
	kompleksi, üç büyük yetenekli Dutch tasarımcıyı da		gücünü kamıtlamıştır. Böylece bu özgün tasarım, şehir için
	beraberinde getirmektedir ki bunlar; MVRDV		sembolik bir değer arz etmektedir (URL–20, 95–97,
	mimarlık firması, THONIK grafik tasarım ve		2010).
	Richard HUTTEN endüstri tasarımcısıdır (URL–91–		
	94, 2010).		

Tablo 23-24. Kavramsal boşluk analizi; Church of Light, Annex to the City Hall of Murcia

KAVRAMSAL BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 23	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 24	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Church of Light</p> <p>Tadao Ando</p> <p>1989</p>		<p>Annex to the City Hall of Murcia</p> <p>Rafael Moneo</p> <p>1998</p>	
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Nefin sonunda yer alan parlak haç, mekânın içine egemen olmuştur. Hacın mekâna olan hakimiyeti olağanüstüdür. Anda tarafından tasarlanan bu yapı ışığın ve mekânın gücünü içine çeker (URL-98-99, 2010).</p>	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Rafael Moneo, bütün çabasının onu bestelemek olduğuna işaret eder ve bu çevresiyle olan diyalogun bir bestesidir. Moneo kolonların sırasını, cam balkonların simetrisini kırmak için bir müzik notası hakkında düşünür. Sonunda şehrin gözde yapısı ortaya çıkar (URL-100, 2010).</p>

Tablo 25–26. Kavramsal boşluk analizi; The Whale, Simmons Hall-MIT

KAVRAMSAL BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 25	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 26	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>The Whale Frits van Dongen-CIE 2000</p> 		<p>Simons Hall MIT Steven Holl 2002</p> 	
<p>Boşluk Türü Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Yorumlar Ölçeği, farklı formu ve çinko cephe elemanları ile “The Whale” Amsterdam liman bölgesinde ikonik bir statü kazanmıştır. Tasarımda, adından da anlaşılacağı gibi “balina”ya benzetilmiştir. Çevredeki düşük katlı yerleşmelere kontrast olan yapı, gökyüzünden düşen bir meteor izlenimi vermektedir. Ortadaki büyük boşluk avlu olarak ele alınmış böylece konutların gün ışığı, hava ve manzaradan yararlanması sağlanmıştır (URL–31, 2009).</p>	<p>Boşluk Türü Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Yorumlar Tasarımcı tarafından ifade edilen “porosity: gözeneklilik” kavramına işaret etmektedir. Bütünden kesilip alınan dilimlerin oluşturduğu boşluklar yapının kütleline hareket katarak içerdeki sünger gözenekler ile amorf boşluklar yaratılmıştır. Bu boşluklar konumlandırılırken ise özellikle komşu binaların manzaralarını bloke etme kaygısına dikkat edilmiş ve tasarım bu şekilde oluşturulmuş (URL–101–106, 2010).</p>

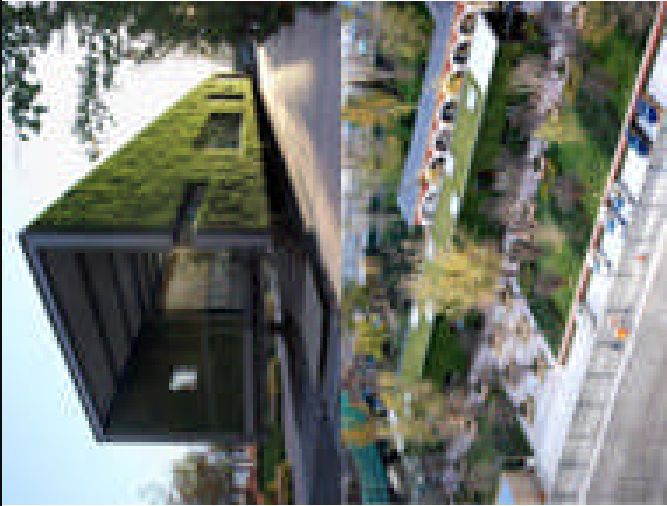

Tablo 27–28. Kavramsal boşluk analizi; Hotel Unique, La casa Inodoro

KAVRAMSAL BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 27	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 28	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Hotel Unique Ruy Ohtake 2005		La casa Inodoro Arquitectonica 2007	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Kentsel bir sanat eseri sayılan bu modern mimari, karpuz dilimini anımsatan, Sao Paulo'daki yapı aynı zamanda anıtsal bir değer de taşımaktadır. Bu keskin geometrik form yapıya görkemli bir fakir verir (URL-106-110, 2010).	Yanal	Yapı beyaz beton, çelik ve cam malzemeden oluşmaktadır. Bir tuvalet örnek alınarak geliştirilmiştir. Yapıda tuvalet deliğinden sembolize edilmiş merkezi bir avlu boşluğu bulunmaktadır (URL-111, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

Tablo 29–30. Kavramsal boşluk analizi; Harley Davidson Heartquarters, Klein Bottle House

KAVRAMSAL BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 29	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 30	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Harley Davidson Heartquarters</p> <p>Tony Owen Partners</p> <p>2007</p>		<p>Klein Bottle House</p> <p>McBride Charles Ryan</p> <p>2008</p>	
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>		<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	
<p>Yorumlar</p> <p>Mimarın hedefi yapı tasarımında Harley Davidson'ı yansıtmak ve ikonik bir motosiklet hissi verebilmektir (URL–112–113, 2010).</p>		<p>Yorumlar</p> <p>Klein Bottle House, topoloji matematikçilerinin geliştirdiği, yüzeyleriyle tanımlayıcı bir modeldir. Yapı şekillenirken topografyanın şeklinden yararlanılmış ve bu saf topoloji korunmaya çalışılmıştır (URL–114–115, 2010).</p>	

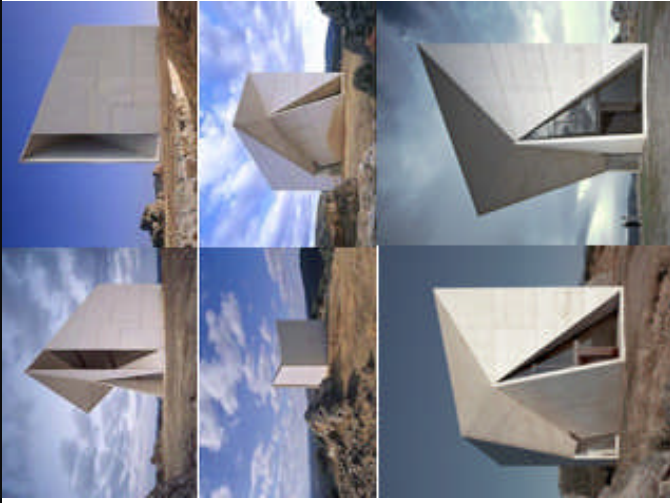

Tablo 31–32. Kavramsal boşluk analizi; CR Land Guanganmen Green Technology Showroom, Beijing Olympic Stadium

KAVRAMSAL BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 31	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 32	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>CR Land Guanganmen Green Technology Showroom</p> <p>Vector Architects</p> <p>2008</p>		<p>Beijing Olympic Stadium</p> <p>Herzog & de Meuron</p> <p>2008</p>	
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Proje üç yıl kullanılmıyacak ve “geçicilik” kavramı hedef alınarak, farklı perspektifler sunma amacıyla tasarlanmıştır.</p> <p>Özellikleri;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Peyzaj tasarımında yapının minimal etkisi 2. Yaya trafiğinin beklenen minimal etkisi 3. Kullanımdan sonra kolay yıkım ve inşaat alanının geri dönüşümü (URL-114, 2010). 	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Strüktür elemanları, kendi içlerinde karşılıklı destek verimler ve bir grid içinde birleşirler, tıpkı bu formatta olduğu üzere, hemen hemen bir kuş yuvası gibi (URL-115–118, 2010).</p>

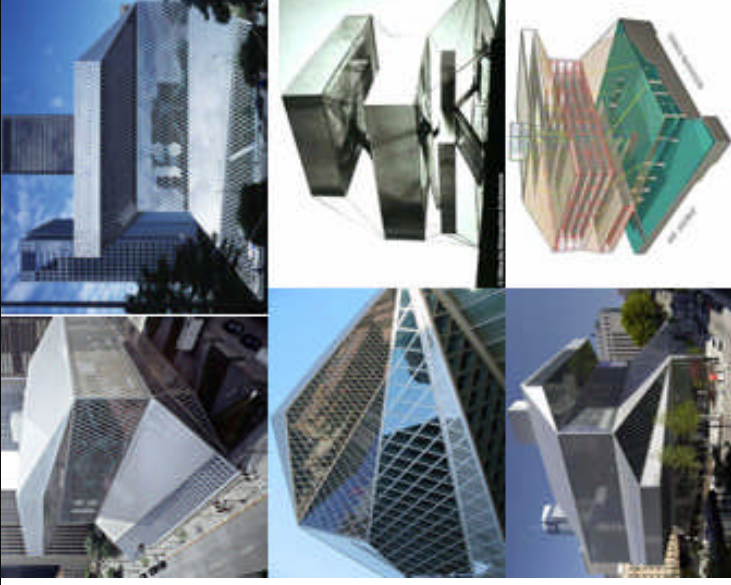
Tablo 33-34. Heykelsel/anıtsal boşluk analizi; Inokuma Museum, Parc de la Villette

HEYKELSİ BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 33	Fotograflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 34	Fotograflar/Çizimler/Grafikler
<p>Inokuma Museum of Contemporary Art</p> <p>Yoshio Taniguchi</p> <p>1991</p>		<p>Parc de la Villette</p> <p>Bernard Tschumi</p> <p>1998</p>	
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>“Taniguchi yatay ve düşey düzelmelerde benzer bir mimari dil kullanmış ki bu dil Tokyo’daki Ulusal Müze için farklı bir içeriktir. Bu dil mekânsal bir soyutlamayı takip eder ki bu sadece yapılan işin sanatına olan bir övgüdür.” Kari Silloway (URL-119, 2010).</p>	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Parc de la Villette’nin kavramsal çerçevesi; yapılı alan içindeki farklı kombinasyonlara ve değişimlere izin verir. Parc’in kimliğine ve ruhuna zarar vermeden bazı revizyon ve yenilemeler kolayca yapılabilmektedir. Bernard Tschumi, Parc de la Villette’i tarijsel maksatının dışında, bir boşluk içinde yaşayan bir mekan yaratarak tasarlanmıştır (URL-33, 120-121,2009).</p>

Tablo 35-36. Heykelsel/anıtsal boşluk analizi; Chapel in Valleaceron, Studio Weil

HEYKELSİ BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 35	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 36	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Chapel in Valleaceron S-M.A.O 2001</p>		<p>Studio Weil Daniel Libeskind 2003</p>	
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>'Şiirsel' kelimesi bu şapelin tam tarifidir. İspanyol tasarım ofisi S-M.A.O tarafından tasarlanan beton strüktür yapı, katlama konsepti kullanılan, mekansal manipülasyon içinde bir denemedir (URL-35,122-124, 2009).</p>	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Yapı bir ressam ve heykeltıraş olan Weil için tasarlanan bir stüdyodur. Libeskind Weil ile birlikte çalışmış ve mekanı sanatçının eserlerinin tamamlayıcısı olarak ele almıştır. Mekânlar mimarlığın sanatla eşsiz bir kaynaşması olarak yorumlanmaktadır. Bu kaynaşma mimarının malzeme, form ve geometri ile bütünleştirilmesi ve Weil'in sanat objeleri için bir boşluk yaratılması biçiminde ifade bulmaktadır (URL-32,2009).</p>

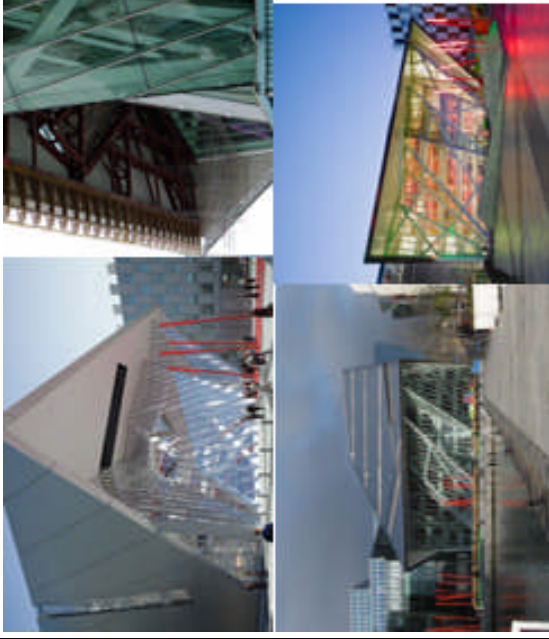
Tablo 37-38. Heykelsel/anıtsal boşluk analizi; Whale Jaw,Seattle Public Library

HEYKELSİ BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 37	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 38	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
The Amazing Whale Jaw NIO 2003		Seattle Public Library Rem Koolhaas 2004	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal		Yanal	
Üstten		Üstten	
Kapsamlı	Bu tarz yapıların tasarım türü genellikle nötr, tarafsızdır fakat, burada ki amaç güçlü ve bireysel bir imaj yaratmaktır (URL-125, 2010).	Kapsamlı	“Her ne kadar biz onu bir forma sokmaya çalışsak da kütüphane heykelsidir. Görünüşü, bir yükselti etrafında duran kutuları ileri geri itmekten oluşur, bunda tabii ki imar kısıtlamalarının da etkisi vardır.” OMA (URL-126-129, 2009).
Diğer		Diğer	

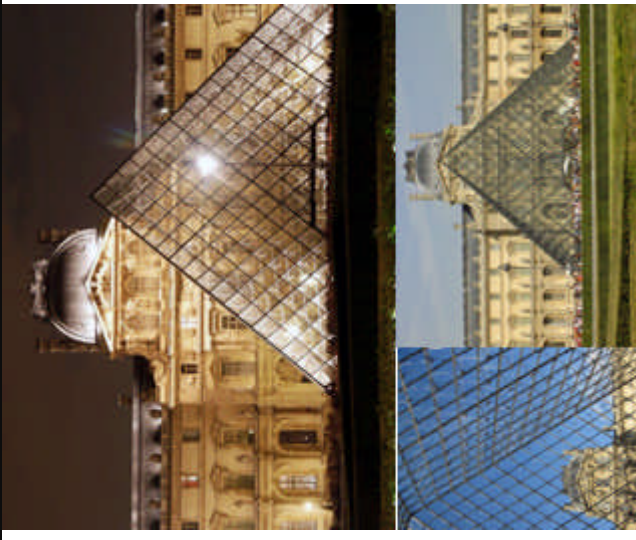
Tablo 39-40. Heykelsel/anıtsal boşluk analizi; Casa De Musica, House V

HEYKELSİ BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 39	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 40	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Casa De Musica Rem Koolhaas 2005		House V Jacob Bader 2010	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	"Bina katı bir kütle gibidir, tüm kamusal özellikleri ve konser salonlarını bir tarafa bıraktık, biz dış oyuklar yarattık ki bunlar didaktik olmaktan çok içeriği gösterir ki aynı zamanda şehri ortaya çıkarır. Bina hem boş hem gizemlidir- bu diyagram mimari bir serüven oluşturur" OMA (URL-130-136, 2009).	Yanal	Münih'teki ev basit ve akıllı bir tasarımdır. Güneyden ana giriş alan evin üstünde gerek giriş, gerek garaj, gerekse sosyal aktivitelere imkan sağlayan büyük bir konsol bulunmaktadır. Evin heykelsimi bir görüntüsü vardır (URL-137, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

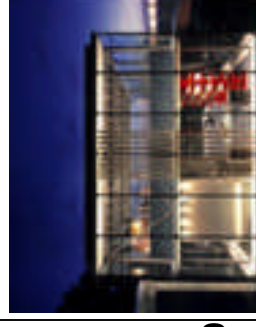
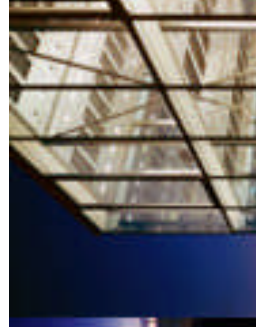
Tablo 41-42. Heykelsel/anıtsal boşluk analizi; Completed House, The Grand Canal Theatre

HEYKELSİ BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 41	Fotograflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 42	Fotograflar/Çizimler/Grafikler
Completed House Daniel libeskind 2010		The Grand Canal Theatre Daniel Libeskind 2010	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Bu saf ve dinamik mimari form, yakın ve uzak çevredeki görüntüleri dramatik bir şekilde çerçevelerken, özgün iç mekânlar meydana getirmektedir (URL-138, 2010).	Yanal	Yapının konsepti, heykelleşen dinamik hacimler içinde anlatılan güçlü, kültürel bir varlığı kurmaktır. Bu modern form, yapıdaki dinamizmi ve anıtsallığı vurgulamaktadır (URL-139, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

Tablo 43-44. Algısal boşluk analizi; Glass House, Louvre Pyramid

ALGISAL BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 43	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 44	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Glass House Philip Johnson 1950		Louvre Pyramid I.M.Peı 1989	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Philip Johnson “İnsanlar evime geldiğinde, susun ve sadece çevreyi izleyin diyeceğim.” diyor ve evi tasarlarlarken foksiyonel olması yanında çevreyi yaşamayı düşündüğünü söylüyor (URL-146- 150, 158).	Yanal	ABD’li mimar I.M.Peı’nın tasarlayıp gerçekleştirdiği Louvre’deki piramit de rasyonel geometrik bir tutumun ürünüdür. Geleneksel, tarih boyunca kullanılmış olan piramit bu kez de kullanılmaktadır; fakat çağdaş bir anlayış, teknoloji, estetik ve malzemelerle. Metal ve camdan hafif ve şeffaf olarak yapılan yapı, bu klasik form anlayışı içinde yeni bir yorum sunmaktadır (URL-151-153) .
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

Tablo 45-46. Algısal boşluk analizi; Rose Center, Glass Box

ALGISAL BOŞLUK			
Tablo 45	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 46	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Rose Center Polshek Partnership 2000	 	Glass Box Werner Sobek 2000	
Boşluk Türü Yanal Üstten Kapsamlı Diğer	Yorumlar Tasarımın öncelikli amacı, üç cephesi şeffaf olan ve merkezinden bir küre asılı, bu küreyi çevreleyecek, büyük bir küp yaratmaktır (URL-154, 156,159).	Boşluk Türü Yanal Üstten Kapsamlı Diğer	Yorumlar Werner Sobek tasarımıındaki felsefesi şöyle açıklıyor; "Mimarlık bizim zamanımızda ve gelecekte uygun tavır formüle etmeye sahip çıkar. Biz nasıl çalıştığımız ve yaşadığımızı değil, nasıl çalışacağımızı ve yaşayacağımızı sorguluyoruz" (URL-157, 160).
DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR			

Tablo 47-48. Algısal boşluk analizi; Bremen University, Langen Foundation

ALGISAL BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 47	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 48	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Bremen University Werner Sobek 2000</p>		<p>Langen Foundation Tadao Ando 2004</p>	
<p>Boşluk Türü</p>	<p>Yorumlar</p>	<p>Boşluk Türü</p>	<p>Yorumlar</p>
<p>Yanal</p>	<p>Bremen Üniversitesi için tasarlanan dört tarafı cam kaplı bir fuayedir. Cam çatılı ve cam cepheli, oldukça yüksek bu tasarım türünün ilk örneklerindedir (URL-157, 167, 2010).</p>	<p>Yanal</p>	<p>Langen Vakfı Binası Japon mimar Tadao Ando tarafından, iki sergi alanı olmak üzere tasarlandı. Uyumlu bir peyzaj içinde bulunan yapı cam ve çelik çevrilidir. Cam ve su yansımaları oldukça etkileyici bir görüntü oluşturmaktadır (URL-161-162, 2010).</p>
<p>Üstten</p>		<p>Üstten</p>	
<p>Kapsamlı</p>		<p>Kapsamlı</p>	
<p>Diğer</p>		<p>Diğer</p>	

Tablo 49-50. Heykelsi boşluk analizi; H16 Modern Glass House, X House

ALGİSAL BOŞLUK		DÜŞÜNSEL BOŞLUKLA	
Tablo 49	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 50	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
H16 Modern Glass House Werner Sobek 2006		X House Arquitectura X 2007	
Boşluk Türü Yanal Üstten Kapsamlı Diğer	Yorumlar Transparan cam küpün özelliği, esnek bir zemin planı ve yüksek yalıtımlı üçlü camla mümkün olan en iyi oda iklimi ve transparanlığı sağlamak adına açık yaşam alanları oluşturmaktır (URL-163, 2010).	Boşluk Türü Yanal Üstten Kapsamlı Diğer	Yorumlar Tasarımcılar, X House için; cazibesinin prototip bir cam ev oluşundan geldiğini ve iklim açısından olanaklarının göz önünde olduğuna değinirken, bu cam evin özellikle sınırsız mekan algısı açısından harika olduğunu söylüyor (URL-164, 2010).

Tablo 51-52. Algısal boşluk analizi; Brussels Meeting Center, The Division Knoll Residence

ALGISAL BOŞLUK		Tablo 52		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	
Tablo 51	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 52		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	
Brussels Meeting Center A2RC Architects 2009		The Division Knoll Residence Sagan Piechota Architecture 2009			
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar		
Yanal	Cam küp giriş formu, şiirsel bir amblem olarak şehir açısından da çüretkar bir mimari öneri, yeni bir görüntü sunmaktadır (URL-166, 2010).	Yanal	“Division Knoll Evi sade malzemesiyle hayranlık uyandıran bir formdur. “Mimarlığın kendisi için gerçek olamasa da mimariyi manzaraya bakmak için bir gemi gibi görmek lazım.” Daniel Piechota (URL-168,2010).		
Üstten					
Kapsamlı					
Diğer					
DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR					

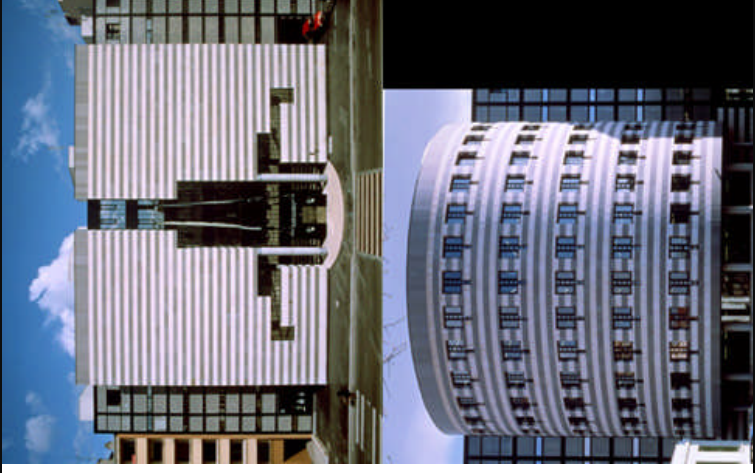

Tablo 53-54. Giriş boşlukları analizi; Whitney Art Museum, Cooper Residence

GİRİŞ BOŞLUKLARI	
Tablo 53	Tablo 54
Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Whitney Art Museum Marcel Breuer 1966</p> 	<p>Cooper Residence Gwathmey Siegel & Associates Architects 1968</p>
Boşluk Türü	Boşluk Türü
Yanal	Yanal
Üstten	Üstten
Kapsamlı	Kapsamlı
Diğer	Diğer
Yorumlar	Yorumlar
Sanat Müzesi olan "Whitney Art Museum", işlek bir caddenin köşesinde yer almaktadır. Asal form olan küpten kopartılan boşluk ile giriş mekânı oluşturulmuş ve giriş etkili hale getirilmiştir (URL-169-170, 2009).	Yapı Orleans, Massachusetts'te yer almaktadır. Organizasyonu; birleşik plan, malzeme ve hacimler arası ilişkileri kapsar. Giriş alttan bir merdivenle, park alanından yaşam seviyesine doğru çıkar (URL-171-172, 2010).

Tablo 55-56. Giriş boşlukları analizi; San Bernardino City Hall, Wick Alumni Center

GİRİŞ BOŞLUKLARI	
Tablo 55	Tablo 56
Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>San Bernardino City Hall Cesar Peli 1971</p> 	<p>Wick Alumni Center Gwathmey/Siegel & Associates 1987</p>
Boşluk Türü	Boşluk Türü
Yanal	Yanal
Üstten	Üstten
Kapsamlı	Kapsamlı
Diğer	Diğer
Yorumlar	Yorumlar
Yapı kentin odak noktasında bulunan bir belediye binasıdır. Cam kaplı bina oldukça fonksiyonel tasarlanmış bir ofis yapısıdır.1982'de; 20 yy modern süper teknoloji örneği olarak seçilmiştir (URL-173-175, 2010).	Etkili bir girişe sahip olan yapı üç katlı olup Gwathmey/Siegel ofisinin kazandığı yarışmayla projelendirilmiştir. Komisyonun proje için en önemli endişesi zaman testinden geçecek kalitede bir yapı olmasıdır (URL-176, 2010).

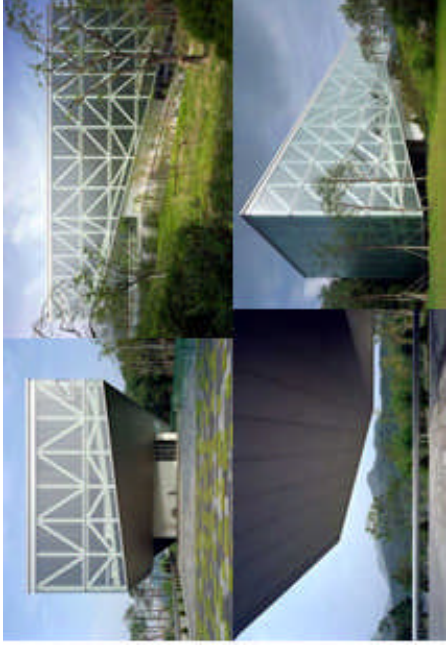
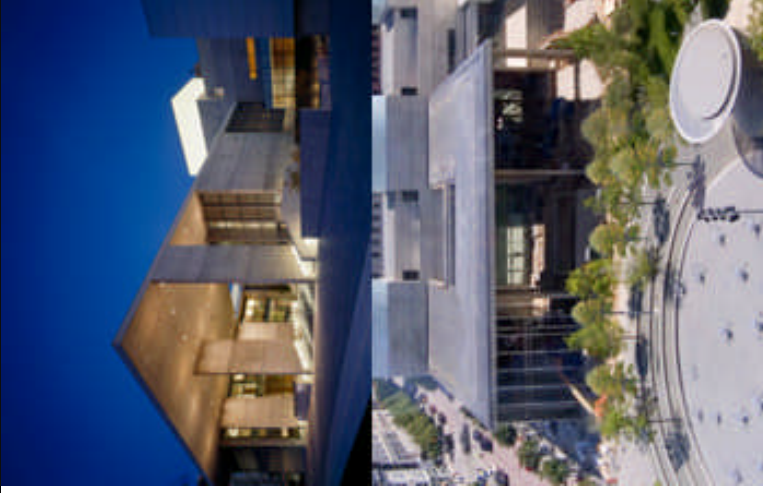
Tablo 57-58. Giriş boşlukları analizi; Casa del Libro, Kirchner Museum Davos

GİRİŞ BOŞLUKLARI	
Tablo 57	Tablo 58
Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Casa del Libro Mario Botta 1988</p> 	<p>Kirchner Museum Davos A. Gigon & M. Guyer 1992</p>
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>
<p>Yorumlar</p> <p>Ulaşım için merkezi bir referans binanın önemli bir öğesiydi. Bu yapısal merkezi eksen, her binanın ihtiyaç duyduğu, giriş için başvuru klavuzunu olmayı sağladı (URL-177, 2010).</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Ekspresyonist ressam Kirchner adına yapılan müze modern bir forma sahiptir. Binanın dış formu farklı yükselttili hacimlerin birbirine bağlanmasıyla oluşur. Dağ manzaralı, şeffaf cephe kütlesi, gün ışığından da yararlanmaktadır (URL-183, 2010).</p>

Tablo 59-60. Giriş boşlukları analizi; Carré d'Art, Kibi Dome

GİRİŞ BOŞLUKLARI	
Tablo 59	Tablo 60
Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Carré d'Art Norman Foster 1993</p> 	<p>Kibi Dome Kisho Kurokawa 1995</p>
Boşluk Türü	Boşluk Türü
Yanal	Yanal
Üstten	Üstten
Kapsamlı	Kapsamlı
Diğer	Diğer
Yorumlar	Yorumlar
Yapının basit geometrik formu ve girişte göze çarpan kolonlar bulunduğu sokagın karşısındaki antik tapınağa atıfta bulunmaktadır. Kolonatlđ geniş alan yaya sirkülasyonuna olanak tanımaktadır (URL-178, 2010).	Bir yönetim ve kültür yapısı olan Kibi Dome, vatandaşların tiyatro, müzik performansları, seminer toplantıları ve diğer aktiviteleeri için inşa edildi. 16 metrelik bir yarıçap içindeki küre üç dilime ayrıldı ve her dilim, kendi işlevi dahilinde uygun yüksekliğe göre ayarlandı. Dilimlerden birinde oluşturulan bir yırtık ile giriş ve lobi tasarlandı (URL-179, 2010).

Tablo 61-62. Giriş boşlukları analizi; Seoul National University Museum, Grand Rapids Art Museum

GİRİŞ BOŞLUKLARI	
Tablo 61	Tablo 62
Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Seoul National University Museum</p> <p>Rem Koolhaas</p> <p>2005</p> 	<p>Grand Rapids Art Museum</p> <p>wHY Architecture</p> <p>2007</p>
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>
<p>Yorumlar</p> <p>Uluslararası Seul Üniversitesi Müzesi tasarımı, halk ve kampüsle olan ilişkisi arasında bir bağlantıdır. Bu bağlantı projenin morfolojisi ile tanımlanır (URL-180, 2009).</p>	<p>Yorumlar</p> <p>“Müze tasarımı, farklılıkların sinerjisi; anıtsal sivil bir sembol, samimi sıcak bir deneyimdir. Bu yüzden sanat ve doğa dostudur. İnsanları rahat hissettirmek, düşünmeye ve görmeye teşvik etmek amaçlıdır” Kulapat Yantrasast (URL-181, 2010).</p>

Tablo 63-64. Köşe boşlukları analizi; Ford Foundation Building, Palazzo Ransila

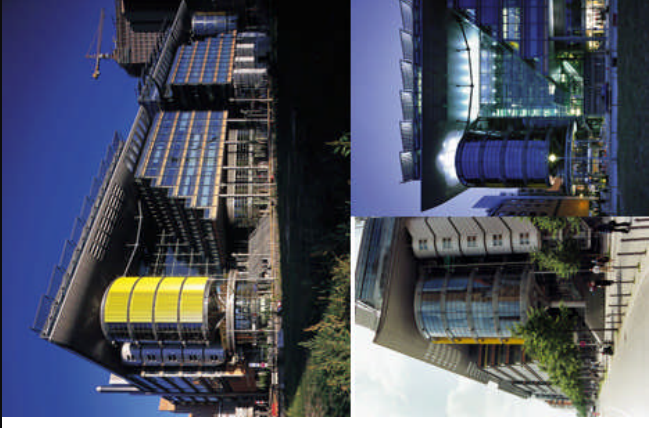
KÖŞE BOŞLUKLARI		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	
Tablo 63	<p>Ford Foundation Building Roche & Dinkeloo 1967</p> 	Tablo 64	<p>Palazzo Ransila Mario Botta 1985</p>
Boşluk Türü		Boşluk Türü	
Yanal		Yanal	
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	
Yorumlar		Yorumlar	
<p>Manhattan yoğunluğunda ferah, tropikal bahçesi, yüksek ve geniş atriyumu ile yapı öncülük etmiştir. “1968 - Architectural Record” yayınında yapı, “yeni bir çeşit kentsel mekân olarak” tanımlı. Modern bir köşe yapısı olan bina için mimarlar, modernizmin sosyal fonksiyonlarını ve insan ilişkilerini amaçlayan bir ofis binası tasarımlarını söylüyorlar (URL-184, 2010).</p>		<p>Botta tarafından tasarlanan ve 1981-1985 yılları arasında gerçekleştirilen yapı Lugano kentinde yer almaktadır. Kentsel bir köşe yapısı olması formun biçimlenmesi üzerinde etkili olmuştur. Köşe cephesini oluşturan elamanlar yapıya statik bir görüntüm kazandırmakta, aynı zamanda köşe boşlukta ışık-gölge etkisini belirgin kılmaktadır (URL-185, 2010).</p>	
İŞLEVSEL BOŞLUKLAR			

Tablo 65-66. Köşe boşlukları analizi; Friedrichstadt Block, San Pietro Apostolo

KÖŞE BOŞLUKLARI		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	
Tablo 65	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 66	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Friedrichstadt Block		San Pietro Apostolo	
Aldo Rossi		Mario Botta	
1988		1995	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Binanın köşesindeki beton sütun yapısı formuna bir kontrast oluşturmaktadır, aynı zamanda tanınmış bir köşe bloğu olmasını sağlayan etkili bir form olmuştur. Yapı gerek malzemesiyle, gerekse stiliyle eski ve geleneksel bir tutumu göz önüne sermektedir (URL-186, 2010).	Yanal	Küp ve silindirik gibi iki ana hacim arasındaki ilişkiyle oluşturulan katı görünümlü kilise formu, köşe noktasından boşaltılmıştır. Görüntü; silindirik üzerinde bir küptür ve yapının kare çatısı bu formu daha da vurgulamaktadır (URL-187, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR

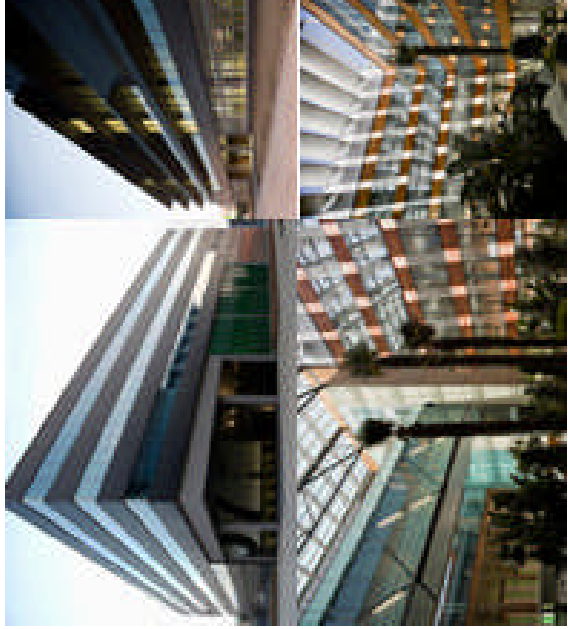

Tablo 67-68. Köşe boşlukları analizi; Bellevue Art Museum, Daimler Chrysler

KÖŞE BOŞLUKLARI		İŞLEVSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 67	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 68	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Bellevue Art Museum Steven Holl 1998		Daimler Chrysler Richard Rogers Partnership 1999	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Galeriler, derslikler, cafe ve aditoryumdan oluşan yapının ana tasarım amacı, bireylerin ve halk temsililerinin aktif katılımlarına fırsatlar sunabilmektir. Müzenin sloganı “Bak, Keşfet, Sanat Yap” iken Holl tasarım konseptini “tripleness” adlı kelimeyle ifade etmiş. Mimar bu yapıda bulunan üç galeriyi, üç farklı şekilde ifade etmiş diyalogik olmayan bir tecrübe, düşünce ve mekâna verilen karakterle olan iletişim (URL-189, 193, 2010).	Yanal	Tasarımın ana amacı; yüksek kalitede kullanıcı rahatlığı, yenilikçi bir yaklaşımla düşük enerjili binalar elde etmektir. Yapı iki ofis binası ve bir konut binasından oluşmaktadır ve büyük bir atriyuma sahiptir (URL-190-191, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

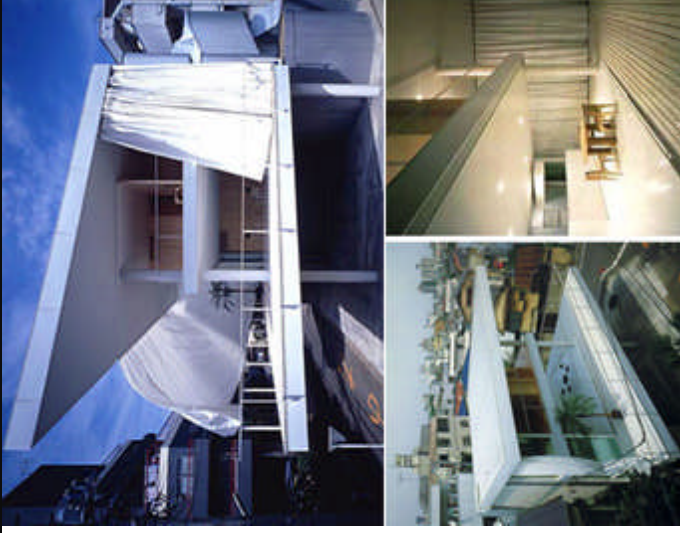
Tablo 69-70. Köşe boşlukları analizi Row House and Villa, Knowlton Hall

KÖŞE BOŞLUKLARI		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler		
Tablo 69	<p>Row House and Villa Mario Botta 2000</p>		<p>Tablo 70</p> <p>Knowlton Hall Mack Scogin Merrill Elam 2004</p>	
İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		Yorumlar		
Boşluk Türü	<p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Bu anıtsal yapı ABD'nin en büyük üniversitelerinden birinin mimarlık bölümüne hizmet etmektedir. Ohio futbol stadyumu karşısında, çok yoğun bir kavşak üzerine kuruludur. Araç ve yaya trafiği açısından oldukça yoğun bir bölgededir. Yapı formu üzerinde büyük bir köşe boşaltması yapılarak bu yaya trafiği rahatlatılmaya çalışılmıştır. Bina mimarlık, peyzaj tasarımı, şehir bölge planlama olma üzere 600'den fazla öğrenciyi barındırmaktadır (URL-195, 2010).</p>	

Tablo 71-72. Köşe boşlukları analizi; Office Building in Barcelona, Alice Tully Hall Lincoln Center

KÖŞE BOŞLUKLARI		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	
Tablo 71	Tablo 72	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Office Building in Barcelona	Alice Tully Hall Lincoln Center		
Map Architect	Diller Scofidio + Renfro Architects with FXFOWLE		
2008	2009		
Boşluk Türü	Boşluk Türü	Yorumlar	Yorumlar
Yanal	Yanal	Yapıdaki amaç geleneksel Akdeniz modelini kendi kültürlerine uygulayabilmektir. Bu yer için iki farklı alternatif önerilmiştir; biri sokağı takip eden normal bir bina, diğeri ise bir köşe yapısı. Bir iç avlu bahçesine sahip yapıda aynı zamanda, büyük bir atriyum bulunmaktadır (URL-196, 2010).	Yeniden düzenlenen çok amaçlı kompleks yapı için tasarımcılardan Liz Diller, Lincoln Merkezini kendini aşarak tasarladıklarını söylüyor. Kültürel bir imaj görüntüsü hayal ettiklerini ve en önemlisi bu anısal modernizmin genç kuşaklar için bir dil olduğunu ifade ediyor. Bu yapıyı tasarlarken en önemli özelliklerini vurgulamayı ve potansiyelini yükseltmeyi amaçlayan tasarımcılar aynı zamanda köşe vurgusunu en dikkat çekici biçimde ifade etmişler (URL-197-200, 2010).
Üstten	Üstten		
Kapsamlı	Kapsamlı		
Diğer	Diğer		

Tablo 73-74. Balkon/teras boşlukları analizi; Unité d'Habitation, Curtain Wall House

BALKON/TERAS BOŞLUKLARI	
Tablo 73	Tablo 74
Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Unité d'Habitation Le Corbusier 1952</p> 	<p>Curtain Wall House Shigeru Ban 1995</p>
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>
<p>Yorumlar</p> <p>Marsilya Binası, Corbusier tasarımcıları olan Woods ve Candilis ile geliştirildi. 337 daireden oluşan düzenleme, 12 katın üzerindedir. Yapı mağazalar, spor salonları, klinik, eğitim alanları ve bir de oteli kendi içerisinde barındırır (URL-201, 2010).</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Yapı sadelik içinde çarpıcı bir karşımı; güzel, eski, yeni ve geleneksel Japon tarzını çağdaş malzemelerle yorumlamayı bize gösteriyor (URL-204, 2010).</p>
İŞLEVSEL BOŞLUKLAR	

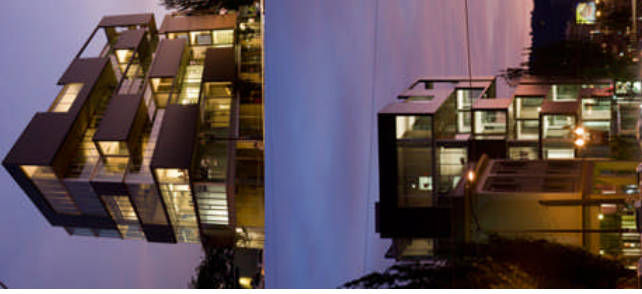
Tablo 75-76. Balkon/terras boşlukları analizi; House kn, House M

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		BALKON/TERAS BOŞLUKLARI	
Tablo 75	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 76	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
House kn Kochi Architect's Studio 2006		House M Caramel Architect 2007	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Yapı banliyö bölgelerinde kurulmuştur. Tasarım büyük bir kutu ile başlamış, bu kutunun büyük bir boşluk yaratmak amacıyla dilimlenmesiyle devam etmiştir. Böylece bir teras bahçesi oluşmuştur (URL-205-206, 2010).	Yanal	Güney cephesi küp formunun bir yüzeyinden ayrılır. Serbest bir form içinde geri çekilen alan kapalı bir teras oluşturur. Teras doğrudan bir yüzme havuzuna uzanır (URL-207, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

Tablo 77-78. Balkon/terasa boşlukları analizi; The Surfhouse, Formosa 1140

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		BALKON/TERASA BOŞLUKLARI	
Tablo 77	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 78	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>The Surfhouse XTEN Architecture 2008</p>		<p>Formosa 1140 Lorcan O'Herlihy Architects 2008</p>	
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Surf Evi mimari konsepti mekânı en olanaklı şekilde kullanmak, ışık ve manzaradan yararlanırken kullanıcıları olan genç çift için özel bir his yaratmaktır (URL-208, 2010).</p>	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Dikkatle yerleştirilen dış paneller ve pencereler bir kareografi etkisi yaratır, bunlar hem aydınlık hem de gizlilik etkisi yaratırken, yapıda malzeme ve form benzersiz bir ifadeye ulaşır (URL-209, 2010).</p>

Tablo 79-80. Balkon/teras boşlukları analizi; Chaparral Science Hall, The Bside6 Building

BALKON/TERAS BOŞLUKLARI	
Tablo 79	Tablo 80
Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Chaparral Science Hall</p> <p>Yazdani Studio</p> <p>2009</p> 	<p>The Bside6 Building</p> <p>Workss Partnerships Architecture</p> <p>2009</p>
Boşluk Türü	Boşluk Türü
Yanal	Yanal
Üstten	Üstten
Kapsamlı	Kapsamlı
Diğer	Diğer
<p>Bu yapı fen ve matematik koleji hizmet etmektedir. Birinci katta yeni geliştirilen ders salonlarıyla bağlantı vardır. Çapareel, bir dizi labratuvar derslik ve özel alanlardan oluşmaktadır. Binayı içine çeken, girişe yönlendirme yapan balkonlu cepheyle, modern bir tasarıma sahiptir (URL-182, 2010).</p>	<p>Bina tasarımı kentsel bir geçişe işaret etmektedir. Beton iskeletin sade estetiği minimum strüktürel gerekliliklere uyar. Kutunun ana formu ve fonksiyonu kaplaman bir yüzeyle tamamlanır. Sonuç dinamik bir iç ve dış mekân kompozisyonudur (URL-210,2010).</p>
Yorumlar	Yorumlar

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR

Tablo 81-82. Balkon/teras boşlukları analizi; Bosque Altozano Club House, Shaken Office

BALKON/TERAS BOŞLUKLARI		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	
Tablo 81	Tablo 82		
Bosque Altozano Club House	Shaken Office		
Parque Humano	Zerodegree Architecture		
2009	2010		
Boşluk Türü	Boşluk Türü		
Yanal	Yanal		
Üstten	Üstten		
Kapsamlı	Kapsamlı		
Diğer	Diğer		
			Yorumlar
		Meksika'da yapılan ev, homojen taş kütleli bir yapı olarak tasarlanmıştır. Malzeme ve doku kombinasyonu ışıkla birleşince çok güçlü bir etki yaratır. Evin programı genel anlamda; yemek salonu, salon ve açık vadi panoraması sağlayan geniş bir terastan oluşmaktadır (URL-211, 2010).	Yapı, ofisler ve laboratuvarlardan oluşmaktadır. Bu fonksiyonalist yapıda kısacası talep; sınırlı kaynaklarla en etkileyici mimariyi yakalamaktadır. Yani her şeye uyan, minimal bir form oluşturmak (URL-212, 2010).

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR

Tablo 83-84. Galeri/avlulatriyum boşlukları analizi; Guggenheim Museum, Den Haag City Hall

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		GALERİ/ AVLU/ATRIYUM BOŞLUKLARI	
Tablo 83	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 84	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Guggenheim Museum Frank Lloyd Wright 1959		Den Haag City Hall Richard Meier 1995	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	20. yy'ın en önemli mimari anıtlarından biridir. Galeri yukarı katlara doğru çıkılırken sarmal bir görüntü oluşturur. Rampaın ortasındaki bu boşluk, tepede çelik konstrüksiyon cam bir kabukla örtülmüştür (URL-213-215, 2010).	Yanal	Muhteşem mimarisi, Lahey merkezindeki konumu bu atriyumu, konferanslar, gala yemekleri, sempozyumlar, konserler ve diğer performanslar için mükemmel yapar. Bu anıtsal mekân gelenekselden avangarda bir fon olarak hizmet vermektedir. Atriyum alanı dikkatle tasarlanmış cam bir çatıya sahiptir, gün ışığını içerisine alır fakat aynı zamanda sıcaklık kontrolü olan bir mekândır (URL-216, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

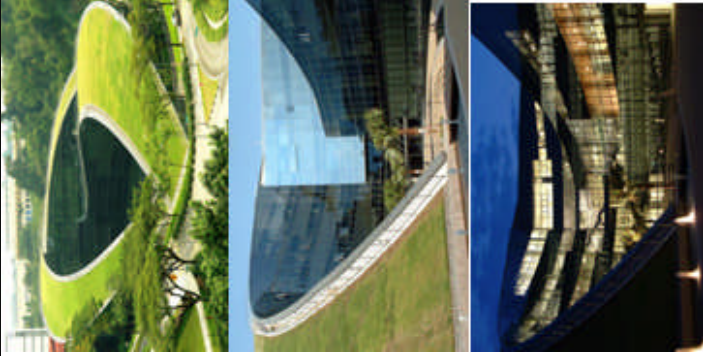
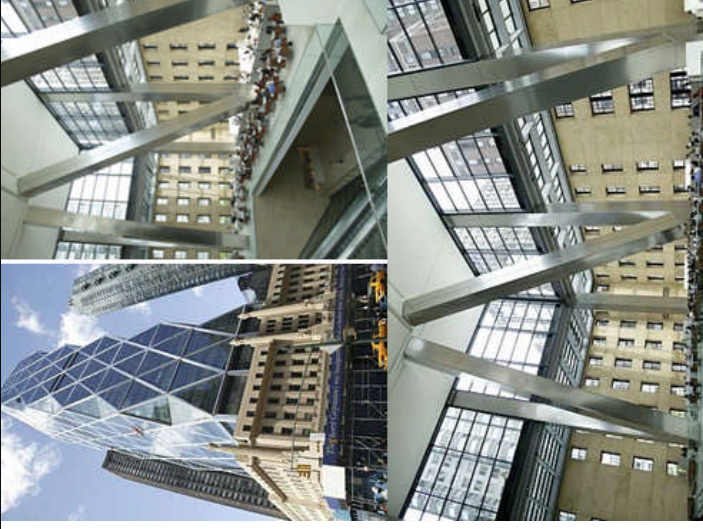
Tablo 85-86. Galeri/avlulatriyum boşlukları analizi; Auswärtiges Amt, Banco DZ

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		GALERİ/ AVLU/ATRİYUM BOŞLUKLARI	
Tablo 85	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 86	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Auswärtiges Amt Thomas Müller Ivan Reimann 1999</p>		<p>Banco DZ Frank Gehry 2001</p>	
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Auswärtiges Amt, içerisindeki kapalı avlu tasarımı ile, avlu boşluklarına güzel bir örnek oluşturmaktadır. Yapı bu sayede, iç mekânla dış mekânı buluşturmış ve kullanıcılarla önemli bir olanak sağlamıştır (URL-217, 2010).</p>	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Yapı, girişten hemen sonra başlayan, kullanıcıya büyük bir manzara olanağı sağlayan, cam çatıyla örtülmüş bir atriyuma sahiptir. Büyük atriyum ofis bloklarına, küçük atriyum ise konutlara hizmet etmektedir (URL-218-219, 232, 2010).</p>

Tablo 87-88. Galeri/avlu/atriyum boşlukları analizi; GLA Building, Ørestad High School

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		GALERİ/ AVLU/ATRIYUM BOŞLUKLARI	
Tablo 87	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 88	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>GLA Building Foster and Partners 2003</p>	 	<p>Ørestad High School 3XN 2006</p>	
<p>Boşluk Türü</p>	<p>Yorumlar</p>	<p>Boşluk Türü</p>	<p>Yorumlar</p>
Yanal	GLA Building Foster ve Partners tarafından Londra hükümet yetkilileri için yapılmış, ofisler, toplantı odaları, kamusal toplantı ve sergi alanları da içeren bir belediye binasıdır. Spiral bir rampa her kata hizmet eder. Komisyon katının üzerindeki seviyede ise rampa atriyumun içindedir. Zemin kat ve düşük zemin katlar elipsi bir atriyumla bağlıdır (URL- 220, 2010).	Yanal	3XN uluslar arası yarışmalarda başan kazanmış Danimarkalı bir firmadır. Yenilikçi projelerinden biri bu kolejdır. Dört çalışma bölgesi her bir katı işgal eder. Her kattaki formlar, dikey, merkezi atriyuma açılır (URL- 221, 222, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

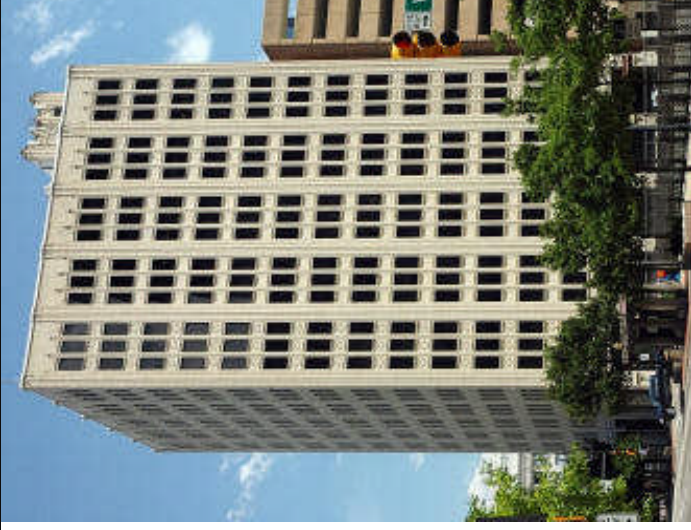
Tablo 89-90. Galerî/avlû/atriyum boşlukları analizi; Nanyang Technological University Art School, Hearst Tower

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		GALERİ/ AVLU/ATRIYUM BOŞLUKLARI	
Tablo 89	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 90	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Nanyang Technological University Art School CPG 2006		Hearst Tower Norman Foster 2006	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Çok geniş bir alana kurulan kampüs, “Yunnan Bahçesi” olarak bilinmektedir. Singapurun en büyük kampüsünde büyük bir avlu, eğitim salonları, mezun ve yüksek lisans öğrencileri için konutlar yer almaktadır (URL–223, 227, 2010).	Yanal	Foster orijinal binaya bir kule olarak bu yapıyı tasarlamıştır. Büyük bir avlu ve atriyuma sahip yapı bir tasamın ve verimlilik harikasıdır (URL- 224–225, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

Tablo 91-92. Galeri/avlulatriyum boşlukları analizi; Bikuben Hall of Residence, The National Grand Theatre in Beijing

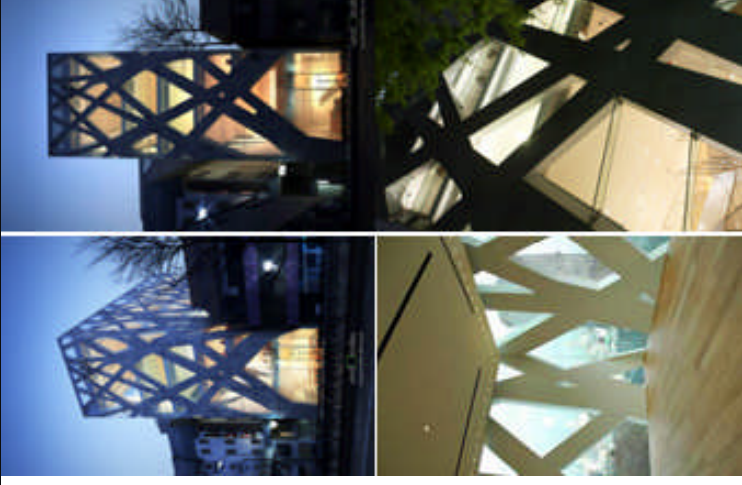
İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		GALERİ/ AVLU/ATRİYUM BOŞLUKLARI	
Tablo 91	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 92	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Bikuben Hall of Residence AART 2006	 	The National Grand Theatre in Beijing Paul Andreu 2007	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Bikuben bir öğrenci konutudur. Yapıdaki atriyum alanı sınırları ortak odalar tarafından paylaşılan karmaşık bir alandır. Teras bina dış cephesiyle ve düşey bir sirkülasyonla bağlantılıdır, (URL-228,229, 2010).	Yanal	Bu cam kaplı büyük yapı, üç performans oditoryumu, konser ve opera salonları ile sergi alanlarından oluşmaktadır. Büyük bir giriş vardır, saydamlık ve ışık önemli öğelerden biridir. Gece iç mekândaki hareketler cam kabuk sayesinde izlenebilmektedir, (URL-230,231, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

Tablo 93-94. Yüzey boşlukları analizi; Enso-Gutzeit Administrative Building, Petroleum Building

YÜZEY BOŞLUKLARI		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	
Tablo 93	Enso-Gutzeit Administrative Building Alvar Alto 1962	Tablo 94	Petroleum Building Wyatt C. Hedrick 1969
Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	
			
Boşluk Türü		Boşluk Türü	
Yanal		Yanal	
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	
Yorumlar		Yorumlar	
Finlandiya'nın en büyük yönetim binalarından biridir. Hemen arkasında, daha yüksek seviyede, Rus Ortodoks Kilisesi bulunmaktadır. Bu tarihi yapıdan dolayı yatayda ve düşeyde bina formu karakter almıştır. Pencere boşlukları olan cephe simetrik ve dokusal bir özellik göstermektedir (URL-233-234, 2010).		Cephesinde, Art Deko elemanlar bulunan yapı on dört katlıdır. Prizmatik forma sahip yapıda pencere boşlukları oluşturularak dokusal bir görüntü elde edilmiştir (URL-235, 2010).	

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR

Tablo 95-96. Yüzey boşlukları analizi; Serpentine Gallery Pavillion, TODS

YÜZEY BOŞLUKLARI		İŞLEVSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 95	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 96	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Serpentine Gallery Pavillion</p> <p>Toyo Ito with ARUP</p> <p>2002</p>		<p>TODS</p> <p>Toyo Ito</p> <p>2004</p>	
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>		<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	
<p>Yorumlar</p> <p>Çok sayıda üçgen ve keşişen hatttan oluşan formda, transparanlık hakimdir, keşişen çizgilerin oluşturduğu üçgenlerin bazıları transparandır. Bu algoritmik sistem sonsuz tekrarlı bir hareket hissi verir. Toyo Ito'nun bu sihirli yaz pavyonu, hayal içinde bir derstir (URL-236-238, 2010).</p>		<p>Yorumlar</p> <p>Tokyo'nun çok işlek ve ünlü bir caddesinde yer alan mağaza ziyaretçilerine alışverişin dramasını yaşatmaktadır. Tod's binası beton ve camdan oluşan adeta bir deri ile kaplıdır. Hafif beton arasına yerleştirilmiş camlar gün ışığını içeri alırken aynı zamanda yapıya özgün bir görüntü verir (URL-239-240, 2010).</p>	

Tablo 97-98. Yüzey boşlukları analizi; MIKIMOTO Ginza 2, Zollverein School

YÜZEY BOŞLUKLARI		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	
Tablo 97	MIKIMOTO Ginza2 Toyo Ito 2005				
Tablo 98	Zollverein School SANAA 2006				
Boşluk Türü		Yorumlar		Yorumlar	
Yanal		Ünlü mimar tarafından tasarlanan mağaza için bu		Yanal	
Üstten		proje bir dönüm noktası olmuştur. Bir mücevher		Üstten	
Kapsamlı		kurusundan esinlenen tasarımcı, kendi vizyonunu		Kapsamlı	
Diğer		yaptığı için sanat içinde bulunması olarak		Diğer	
		tercüme etmiş ve bu tecrübeyi bütün Ginza			
		ziyaretçilerine sunduğunu söylemiştir (URL-241-			
		243, 2010).			
				UNESCO 2001 yılında Zollverein tarihi kömür madeni	
				bölgelerini sit alanı ilan etti. Bu kübik yapısal kabuk	
				Zollverein mimarları fonksiyonel ve efektif bir fikirle	
				tasarlandı. Üç farklı boyutta tasarlanan pencere	
				boşlukları rastlantısal bir düzene işaret ederken, bu	
				elemanlar aracılığı ile iç-dış mekân arasında olağandışı	
				bir etkileşim elde edilmeye çalışılmıştır (URL-244,	
				2010).	
İŞLEVSEL BOŞLUKLAR					

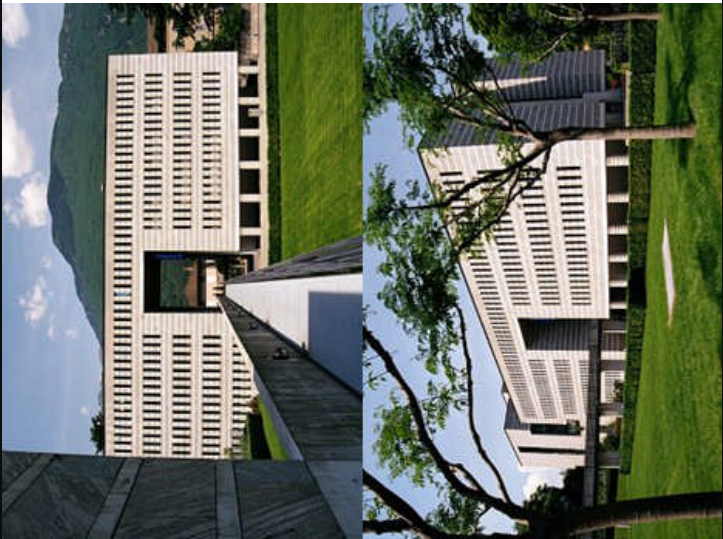

Tablo 99-100. Yüzey boşlukları analizi; Industrial Designer House, Hawke Building

YÜZEY BOŞLUKLARI		Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	
Tablo 99	<p>Industrial Designer House Koji Tsutsui Architects 2007</p> 	Tablo 100	<p>Hawke Building John Wardle Architects 2007</p>
İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		Yorumlar	
Boşluk Türü	Yanal	Boşluk Türü	Yanal
	Üstten		Üstten
	Kapsamlı		Kapsamlı
	Diğer		Diğer
			Sivil galeri sanat ve eğitim alanları, oditoryum, forum, sanat galerisi gibi pek çok mekanı barındırmaktadır. Kompleks yapı, cam ve beton karşımı bir cepheye sahiptir. Tasarım pek çok yenilikçi malzeme ve yüksek performanslı camlardan oluşmaktadır. Cephedeki camlar, beton arasına yerleşmiş, mavi yansımaya farklı bir etki yaratmaktadır (URL-246-248, 2010).
			Yaşam odası doğal ışık ve manzara sağlayan, dışarıya açılan bir çekirdektir. Gün ışığı ve çevrenin ambiansı bu açıklıkla sağlanır. Sonuç soyut bir iç mekândır (URL-245, 2010).

Tablo 101-102. Yüzey boşlukları analizi; W.Hoboken, W.Hoboken, Porta Fira Towers

YÜZEY BOŞLUKLARI		İŞLEVSEL BOŞLUKLAR	
Tablo 101	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 102	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>W Hoboken Gwathmey & Siegel 2008</p>		<p>Porta Fira Towers Toyo Ito 2010</p>	
<p>Boşluk Türü</p>	<p>Yorumlar</p>	<p>Boşluk Türü</p>	<p>Yorumlar</p>
<p>Yanal</p>	<p>26 katlı otel ve konut kompleksi, Hudson Irmağı üzerinde bulunmaktadır. Kamusal alanlar, lobi, restoran, konferans salonları gibi pek çok fonksiyonu da içinde bulundurmaktadır (URL-249, 2010).</p>	<p>Yanal</p>	<p>Japon mimarın kazandığı yarışmada, alana bir master plan çizilmiştir. Projede bu fuar merkezine iki kule ve dokuz pavyon bulunmaktadır. Bu iki kule otel ve ofis blokları şeklinde tasarlanmıştır. Otel Barcelona'nın ikinci en yüksek otelidir (URL-250-251, 2010).</p>
<p>Üstten</p>		<p>Üstten</p>	
<p>Kapsamlı</p>		<p>Kapsamlı</p>	
<p>Diğer</p>		<p>Diğer</p>	

Tablo 103-104. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi; Office Apartments Via Nizzola, Edo Tokyo Museum

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		GEÇİŞ/SİRKÜLASYON BOŞLUKLARI	
Tablo 103	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 104	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>Office Apartments Via Nizzola</p> <p>Mario Botta</p> <p>1988</p>		<p>Edo Tokyo Museum</p> <p>Kiyonori Kikutake</p> <p>1992</p>	
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Botta yapıları özellikle topografya şartlarını ve bölgesel duyarlılıkları vurgular. Yapıları genel olarak geometrik düzeni ve işçiliği vurgular (URL-252-253, 2010).</p>	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal</p> <p>Üstten</p> <p>Kapsamlı</p> <p>Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Japon gelenek ve kültürünün korunması fikrinden yola çıkılarak tasarlanan müze, "Piloti" ilkesinin kullanıldığı yapı, dış mekân sirkülasyonunu kesintiye uğratmaksızın sürdüren çarpıcı bir örnektir. Geçiş sağlamak için yapının zemin katı tamamen boşaltılarak iddialı bir konstrüksiyon gerçekleştirilmiştir (URL-254, 2010).</p>

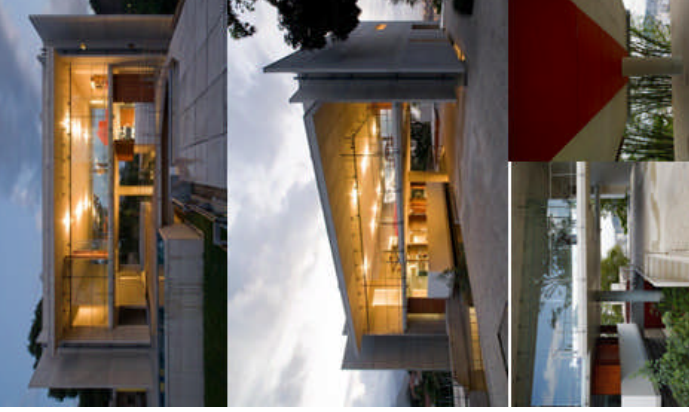

Tablo 105-106. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi; Pacific Tower, The Stealth

GEÇİŞ/SİRKÜLASYON BOŞLUKLARI	
Tablo 105	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Pacific Tower Kisho Kurokawa 1992	
Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Pacific Tower, Paris La Défence bölgesindeki
Üstten	yüksek ofis kulelerinden biridir. Kurokawa Pasific
Kapsamlı	Tower için, şu konseptler üzerine kurulu olduğunu
Diğer	söyler; Kentsel Geçit, Kentsel Çatı, Japon ve
	Amerikan Kültüründeki Ortakyaşarlık, Gelenek ve
	Gelecekteki ortakyaşarlık (URL-255-256, 2010).
Tablo 106	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
The Stealth Eric Owen Moss Architects 2001	
Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	
Üstten	
Kapsamlı	“Aspirasyon, değişen bir dış formu ve iç mekânları
Diğer	araştırmaktır; bir binayı yeniden inşa etmek, hem içini
	hem dışını...” Eric Owen Moss (URL-257-258, 2010).
İŞLEVSEL BOŞLUKLAR	

Tablo 107-108. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi; Turbulance, Gas Natural Office Building

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		GEÇİŞ/ SİRKÜLASYON BOŞLUKLARI	
Tablo107	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 108	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Turbulance Steven Holl 2005		Gas Natural Office Building EMBT 2007	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Form merkezi üzerinden, rüzgar türbülansına darbe oluşturur. Vurgulu kabuğu ve altıminyum kaburga yapısı Kansas'ta önceden hazırlanmış, sonra yerinde civatalanmıştır (URL-259, 2010).	Yanal	Düşeyde planlanan bir ofis kulesi olmasına rağmen, aynı zamanda manzara sunmasıyla tanıtıcı bir karakter olarak bu giriş önerir. Yapıdaki boşluk aynı zamanda kentsel kullanıcıya, yayalara geçiş olanağı tanımlamakla birlikte bir vista da sunmaktadır (URL-260-263, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

Tablo 109-110. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi; House in Santa Teresa, Stone Hill Center

İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		GEÇİŞ/SİRKÜLASYON BOŞLUKLARI	
Tablo 109	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 110	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
<p>House in Santa Teresa SPBR Arquitetos 2008</p>		<p>Stone Hill Center Tadao Ando 2008</p>	
<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>İki prizmatik hacimden oluşan, müthiş bir panoromaya sahip olan yapı, doğu ve batıya açık fakat kuzey ve güneye tamamen kapalıdır. Yaşam alanı zemin kat ve onun altındaki boşluktan ibarettir (URL-264, 2010).</p>	<p>Boşluk Türü</p> <p>Yanal Üstten Kapsamlı Diğer</p>	<p>Yorumlar</p> <p>Ando'nun USA gerçekleştirdiği ilk projelerden biridir. Ando'nun izi olan soluk gri brüt beton burada da görülmektedir. Ando estetiğinde diğer bir önemli iz ise yapının çevresiyle bütünleşmesidir (URL-265-266, 2010).</p>

Tablo 111-112. Geçiş/sirkülasyon boşlukları analizi; Dancing Living House, Vallecas 11

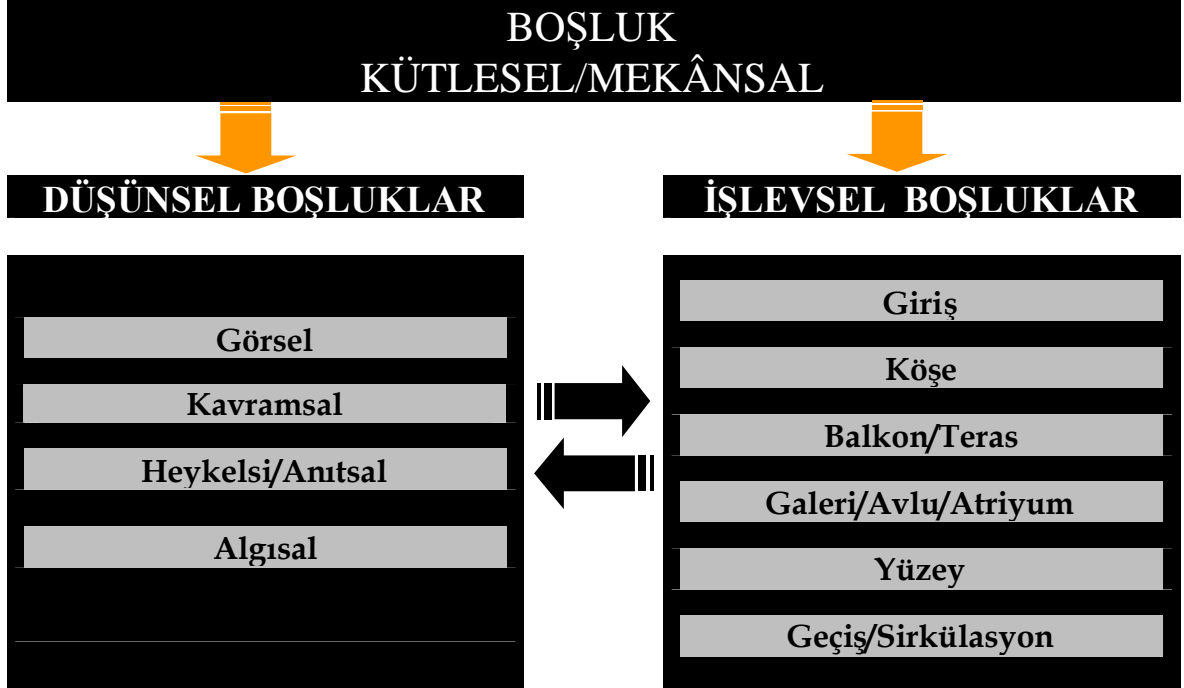
İŞLEVSEL BOŞLUKLAR		GEÇİŞ/SİRKÜLASYON BOŞLUKLARI	
Tablo 111	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler	Tablo 112	Fotoğraflar/Çizimler/Grafikler
Dancing Living House Junichi Sampei A.L.X. 2008		Vallecas 11 Building SOMOS 2009	
Boşluk Türü	Yorumlar	Boşluk Türü	Yorumlar
Yanal	Yapı tek bir ailenin oturması için, dans stüdyosu ile kombine edilen bir tasarımdır. Bu fütüristik tasarımda üç katlı oluşmakta ve en altta bir garajı bulunmaktadır (URL-267, 2010).	Yanal	Tasarımcılar kentsel plan dahilinde komşu binalarla olan diyalogu zorunlu görmüşler. Hacimdeki parçalanma binayı kimlikli bir şekilde geliştirebilmek ve yaya rotaları açısından görüş zenginliği sağlamak için önemli bir şans verir (URL-268-269, 2010).
Üstten		Üstten	
Kapsamlı		Kapsamlı	
Diğer		Diğer	

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Uluslararası literatürden 500 örneğin taranması sonucu boşluğun en etkili olduğu 100 örnek seçilerek yapılan bu çalışmada “Boşluk” kavramı gerek anlamsal, gerekse fiziksel açıdan incelenmiş ve sonuçta bir sınıflama yapılmaya çalışılmıştır.1950’den sonra günümüze kadar alınan süreçte, yirmişer yıllık dönem aralıkları içerisinde örnekler değerlendirilmiştir. Bu aralıklarda örneklerin dağılımı eşit değildir. Aslında bir anlamda bu eşit olmayan dağılım, bu dönemde çarpıcı boşluk içeren yapıların azlığına işaret etmektedir. İncelenen örneklere bağlı olarak, boşluk kavramının farklı şekillerde yorumlandığı gözlenmiştir. Bu incelemeler sonucunda en genel kapsamda boşluğun mimari form üzerinde Kütlesel ve Mekânsal etkiler yarattığı söylenebilir. İncelenen örnekler gruplandırıldığında bu etkilerin düşünsel ve işlevsel gerekçelerle ortaya çıktığı görülmüştür. İncelenen yapılarda boşluğun çoğunlukla işlev yüklenen mekânlar oluşturduğu görülse de bir kısım örnekteki boşluk yaratma çabasının işlev gerekliliklerini aşmış, daha çok kavramsal düzeyde ele alındığı gözlenmiştir.

Boşluk bu tez kapsamında çeşitli alt başlıklara ayrılmıştır. Düşünsel çerçevede olanlar; Görsel, Kavramsal, Heykelsi, Algısal olmak üzere dört farklı başlıkla incelenmiştir. İşlevsel çerçevedekiler ise; Giriş, Köşe, Balkon/Teras, Galeri/Avlu/Atriyum, Yüzey ve Geçiş/Sirkülasyon Boşlukları olarak ayrılmıştır. Çalışmanın sonuçları görselleştirildiğinde sınıflama tablosunda (Tablo 113) görüldüğü gibi özetlenebilir.

Tablo 113. Kütlesel/mekânsal boşluk; sınıflama tablosu

Bu çalışmada seçilen örnekler modern dönem ve sonrasındaki yapılardan oluşmaktadır. Modern öncesi dönemdeki yapılara bakıldığında, genelde daha çok kompakt yapılar olup, en fazla yüzeysel boşluklara yer verilmektedir. Boşluk kavramı bu yapılarda genel olarak iç mekânda işlenmiştir. Bu açıdan seçilen örnek yapılar için bu dönem kapsam dışında tutulmuştur.

Çalışma süresince elde edinilen izlenimlere ve incelenen örneklere bağlı olarak, kavramın zaman içerisinde ele alınış açısından değiştiği görülmektedir. Tasarımcılar tarafından “boşluk” kavramının ele alınışı bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde değişim göstermektedir. Daha açık bir ifadeyle bunun bir sonucu olarak, mimari formun yorumlanması değişmiştir.

Bu çalışmada örneklenen modern ve modern sonrası dönem yapılarında boşluk;

- Form açısından çarpıcı ve etkileyici bir görüntü yaratması,
- Bazı örnekleri için işlevsellik bir yana formda çok büyük ölçekte ve tek parça halinde yer alması,
- Kentsel anlamda bir değer taşıyıp, yapıya bir kent vistası sağlaması,
- Yüzey Boşlukları’nda doku etkisi yaratması,
- Bazı örneklerde her ne kadar fiziksel olarak bir boşluk olmasa da, malzemeyle yaratılan etki sayesinde algısal olarak hissedilmesi,

- Asal form üzerinden farklı boşaltma biçimleriyle, özellikle heykelsi anlatımlar için kullanılması,
- İşlevsel olması durumunda önceliğin önemle ve özenle vurgulanması,
- Özellikle Düşünsel Boşluklar için bazen sadece belli kavramları vurgulamak adına oluşturulması, şeklinde ele alınmıştır.

Ayrıca, seçilen örnekler bağlamında, yapılarında boşluk kavramından çokça yararlanan tasarımcılar ve firmalar dikkat çekmektedir. Bunlar arasında, Rem Koolhaas-OMA, MVRDV, Steven Holl, Mario Botta, Daniel Libeskind, Coop-Himmelblau bu çalışma kapsamında sık rastlanan isimler olmuşlardır. Bu mimarların çalışmalarının, özellikle Düşünsel Boşluklarda değerlendirilmesi dikkate değerdir. Bu mimarların bazıları aynı zamanda günümüz yapıbozum mimarlığının öncü isimlerindedir. Örnekler incelendiğinde özellikle Heykelsi/Anıtsal Boşluklarda açıkça göze çarpan dekonstrüktif tutum akla Derrida'nın yapı bozumlarını getirmekte ve mimarlığın geleneksellik boyutlarını aştığını göstermektedir (Collins, 2005). Tasarımcılar bunu yaparken de formdaki boşluk etkisinden yararlanmakta ve bu etkinin varlığını açıkça ortaya koymaktadırlar.

İncelenen örnekler göz önüne alındığında özellikle Düşünsel Boşluklar altında incelenen alt başlıkların; Görsel Boşluk, Kavramsal Boşluk, Heykelsi/Anıtsal Boşluk ve Algısal Boşluk olarak, kendi aralarında bağlantılı oldukları görülmektedir. Genel anlamda tüm örnekler için söylenmesi gereken ise; bir örnek tek bir başlık altında değerlendirilse de, örnek izleme tablosunda da görüleceği gibi, bir örneğin birden fazla başlıkta değerlendirilmesi de söz konusudur. Bu sınıflamada araştırmacı öncelikli amacı anlamaya çalışarak her bir örneği tek bir başlık altında değerlendirmiş, sonuç tablosunda ise diğer başlıklarla olan ilişkisini gösteren bir yaklaşım izlemiştir.

İşlevsel Boşluklar ise genelde belli bir fonksiyona hizmet verdiği için ayırt ediciliği daha kolay ve aynı zamanda Düşünsel Boşluklara göre daha az dikkat çekicidir. İşlevsel Boşluklar altında bir başlıkta değerlendirilen bir yapı diğer başlıklarda da değerlendirilebilir. Özetle bir yapı formu ya da mekân değerlendirilirken, birden çok işlevsel boşluk türü bir arada olabilir. Burada da öncelik her zaman bir özelliğin diğerinin önüne geçmiş olması, daha baskın olmasıdır.

Seçilen örnekler kapsamında yapılan Değerlendirme Tablosu özet sonuçlarına göre bir tablo oluşturulmuştur. Bu tabloda yirmi yıllık periyotlar halinde bir değerlendirme yapılmıştır. Ancak her bir periyoda düşen yapı sayısı eşit değildir. Bunun nedeni

sonuçlarda da belirtildiği gibi “Boşluk” kavramının çarpıcı olarak ele alınmasının 1990’lardan sonra oluşudur.

Tablo 114. Sonuç tablosu

BOŞLUK KÜTLESEL / MEKÂNSAL										
TARİH	DÜŞÜNSEL BOŞLUKLAR				İŞLEVSEL BOŞLUKLAR					
	Görsel	Kavramsal	Heykelsi Anıtsal	Algısal	Giriş	Köşe	Balkon Teras	Galeri Avlu Atriyum	Yüzey	Geçiş Sirkülasyon
1950 - 1970	-	-	-	1	3	1	2	2	5	-
1970 - 1990	4	1	1	1	6	2	1	-	8	4
1990 - 2010	18	9	16	10	21	11	17	20	31	10

Seçilen örneklere bağlı olarak çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde;

- 1950–1970 yılları arası genel anlamda Düşünsel Boşluklara ve Geçiş/Sirkülasyon boşluklarına rastlanmamıştır.
- 1950–1970 yılları arası en çok rastlanan boşluk türü; Giriş Boşluklarıdır.
- 1970–1990 yılları arası Kavramsal ve Galerî/Avlu/Atriyum Boşluklarına rastlanmamıştır.
- 1970–1990 yılları arası en çok rastlanan boşluk türü; Yüzey Boşlukları ve daha sonra Giriş Boşluklarıdır.
- 1990–2010 yılları arası ise; bütün boşluk türlerine rastlanmaktadır.
- 1990–2010 yılları arasında tüm boşluk türlerinde artış gözlenmiştir.
- 1990–2010 yılları arasında en çok rastlanan boşluk türleri sırayla; Yüzey Boşlukları, Giriş Boşlukları, Galerî/Avlu/Atriyum Boşlukları, daha sonra ise Görsel Boşluklar, Balkon/Teras Boşluklarıdır ve Heykelsî/Anıtsal Boşluklar şeklindedir.

Özet tabloyu genel olarak yorumlamak gerekirse;

Her ne kadar periyotlara göre seçilen örnek sayıları eşit olmasa da sonuçlar boşluğun değerlendirilmesi açısından anlamlıdır. Çünkü aslında her boşluk “işlevsel” olabilir. Balkon, pencere, teras, giriş,gibi.

Özellikle 1990’lardan sonra düşünsel boşluklarda görülen artış, onların işlevsel olmalarının yanı sıra başka anlamlar yüklediğine işaret etmektedir. Görsel, Kavramsal, Heykelsi/Anıtsal ve Algısal Boşlukların bu periyot içindeki artışı tasarlama teknolojilerindeki gelişimin ve tasarlama yaklaşımlarındaki değişimin bir göstergesidir. Zaten işlevsel olan boşluğa artık başka anlamlar yüklenmek istenmektedir. Daha çarpıcı, daha etkili, adeta formun kendisini ikinci plana atacak düzeyde boşluklar tasarlanmaktadır. Hatta formun kendisinden önce boşluğun tasarlandığını söylemek yanlış olmaz.

Bunlarla birlikte seçilen örnekler incelendiğinde belli kavramların bu alt başlıklar ile ilişkili olduğu görülmektedir (Şamlıoğlu, Kuloğlu, 2009). Boşluk kavramı çerçevesinde bu tasarım kavramlarını aşağıdaki gibi açıklayabiliriz:

- Geçirgenlik: Gerek görsel, gerekse işlevsel anlamda yapıdaki geçirgenliği anlatır. Çoğu başlıkla yakından ilişkili bir kavram olmasına karşın özellikle Görsel Boşluk, Algısal Boşluk, Giriş Boşlukları, Geçiş/Sirkülasyon Boşlukları ile yakından ilişkilidir (Şamlıoğlu, Kuloğlu, 2010).
- Saydamlık: Formda çoğu zaman malzeme sayesinde elde edilen şeffaflık etkisidir. Genel olarak Algısal Boşluklar için önemli olan bir kavramdır.
- Yönelim: Boşlukların yapı üzerindeki yönlendirme etkisidir. Giriş Boşlukları, Köşe Boşlukları, Sirkülasyon/Geçiş Boşlukları ile doğrudan ilişkilidir.
- Hareket: Yapıdaki boşluğun kullanıcılara sağladığı kentsel etkinlik alanıdır. Görsel Boşluk, Giriş Boşlukları, Köşe Boşlukları, Balkon/Teras Boşlukları, Sirkülasyon/Geçiş Boşlukları ile çoğu zaman ilişkilidir.
- Dinamizm: Boşluğun formda yarattığı dinamizm etkisidir. Özellikle; Heykelsi/Anıtsal Boşluk ile Kavramsal Boşluk ayrıca Yüzey ve Balkon/Teras Boşlukları örneklerinde izlenmektedir.
- Birlik: Boşluk kavramının yapı formu üzerinde yarattığı birlik ve bütünlük algısıdır. Daha çok Heykelsi/ Anıtsal Boşluk ve Yüzey Boşlukları ile ilişkilidir.
- Hiyerarşi: Kavram aslında iki yönü barındırmaktadır, mekânların önem dereceleri ve işlevsel-simgesel rollerini yansıtırken, aynı zamanda bir merkez etkisi yaratır. Merkez içselliği ve dıştan uzaklığı ile tanımlanabilir (Ching 2004; Gür, 2004).

Formda oluşturulan boşlukların yarattığı işlevsel ve görsel hiyerarşi ilişkisidir. Özellikle iç mekân boşlukları olan Galeri/Avlu/Atriyum Boşlukları ile Balkon/Teras Boşlukları bu kavramla daha iç içedir.

- Karmaşıklık: Boşluğun asal formun algısında yarattığı karmaşadır.
- Yontma: Boşluk yoluyla forma uygulanan yontma. Bu kavram Heykelsi/Anıtsal Boşlukların birçoğunda ve bazı Kavramsal Boşluklarda izlenmektedir.

4.1. Değerlendirme Tablosu

Bu inceleme tablosu, tezde incelenmiş 100 örnekle oluşturulmaktadır. Bu süre zarfında edinilen izlenimlere ve incelenen örneklere bağlı olarak, bu Değerlendirme Tablosu hazırlanmıştır. Tasarımcılar tarafından “Boşluk” kavramının ele alınışındaki farklılıklar, yıllara göre gözlenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucu oluşturulan sınıflamalara göre; “Boşluk” kavramı gerek Düşünsel, gerekse İşlevsel alt başlıklarıyla sorgulanmıştır. Farklı bir ifadeyle, bir anlamda mimari formda boşluk aranmış ve bu başlıklara göre irdelenmiştir. Tabloda bir örnek birden fazla alt başlığa girebilmektedir. Örneğin birincil anlamda girdiği sınıflama tabloda siyah dolgu işaretleme ile ifade edilmektedir.

Tablo 115. Değerlendirme tablosu

YAPI KİMLİĞİ / YIL		YIL VE BOŞLUK TÜRÜNE GÖRE SINIFLAMA TABLOSU									
		BOŞLUK TÜRLERİ									
		Düşünsel Boşluklar				İşlevsel Boşluklar					
		Görsel	Kavramsal	Heykelsi / Anıtsal	Algısal	Giriş	Köşe	Balkon/ Teras	Galeri/ Avlu/ Atriyum	Yüzey	Geçiş/ Sirkülasyon
1950	Glass House				•						
1952	Unitéd' Habitation						•		○		
1959	Guggenheim Museum							•			
1962	Enso-Gutzeit Administrative Building					○			•		
1966	Whitney Art Museum					•					
1967	Ford Foundation Building						•	○	○		
1968	Cooper Residence					•		○	○		
1969	Petroleum Building								•		
1971	San Bernardino City Hall					•				○	
1975	Tbilisi Ministry Building	•							○		
1982	The Atlantis Apartments	•						○			
1985	Palazzo Ransila					○	•		○	○	

Tablo 115'in devamı

MİMARİ YAPIDA BOŞLUK	1987	Wick Alumni Center					•				○	
	1988	Casa del Libro					•				○	
	1988	Friedrichstadt Block					○	•			○	
	1988	Office Apartments Via Nizzola	○								○	•
	1989	Louvre Pyramid				•						
	1989	Le Grande Arch	•		○		○				○	○
	1989	Church of Light		•							○	
	1991	Inokuma Museum of Contemporary Art			•		○					
	1992	Kirchner Museum Davos						•				
	1992	Edo Tokyo Museum	○									•
	1992	Pacific Tower	○								○	•
	1993	Umeda Sky	•								○	
1993	Carré d'Art						•					
1995	Kibi Dome						•					

Tablo 115'in devamı

MİMARİ YAPIDA BOŞLUK	1 9 9 5	San Pietro Apostolo					○	●				
	1 9 9 5	Curtain Wall House							●			
	1 9 9 5	Den Haag City Hall								●	○	
	1 9 9 8	Annex to the City Hall of Murcia		●							○	
	1 9 9 8	Bellevue Art Museum						○	●			
	1 9 9 8	Parc de la Villette	○		●							
	1 9 9 9	Daimler Chrysler						○	●		○	
	1 9 9 9	Auswärtiges Amt	○							●	○	
	2 0 0 0	Rose Center				●					○	
	2 0 0 0	Glass Box				●						
	2 0 0 0	Bremen University				●					○	
	2 0 0 0	The Whale		●			○			○	○	
	2 0 0 0	Row House and Villa					○	●				○
	2 0 0 1	Banco DZ								●		

Tablo 115'in devamı

MİMARİ YAPIDA BOŞLUK	2005	Celosia Residence	•					○	○	○	
	2005	Hotel Unique	○	•						○	
	2005	Casa de Musica			•					○	
	2005	MIKIMOTO Ginza2								•	
	2005	Turbulance	○								•
	2006	H16 Modern Glass House			•						
	2006	House kn					○	•			
	2006	Ørestad High School						○	•		
	2006	Nanyang Technological University Art School							•		
	2006	Hearst Tower							•		
	2006	Bikuben Hall of Residence					○	○	•	○	
	2006	Zollverein School									•
	2006	Boston Institute of Contemporary Art	•				○				
	2007	X House			•						

Tablo 115'in devamı

MİMARİ YAPIDA BOŞLUK	2008	Formosa 1140						•				
	2008	W Hoboken								•		
	2008	House in Santa Teresa			○						•	
	2008	Stone Hill Center									•	
	2008	Dancing Living House			○						•	
	2009	Brussels Meeting Center				•						
	2009	The Division Knoll Residence				•						
	2009	CCTV Building	•		○							
	2009	Chaparral Science Hall					○		•		○	
	2009	Alice Tully Hall Lincoln Center			○		○		•		○	
	2009	The Bside6 Building							•			
	2009	Bosque Altozano Club House							•			
	2009	Vallecas 11 Building	○								○	•
	2010	Shaken Office							•		○	

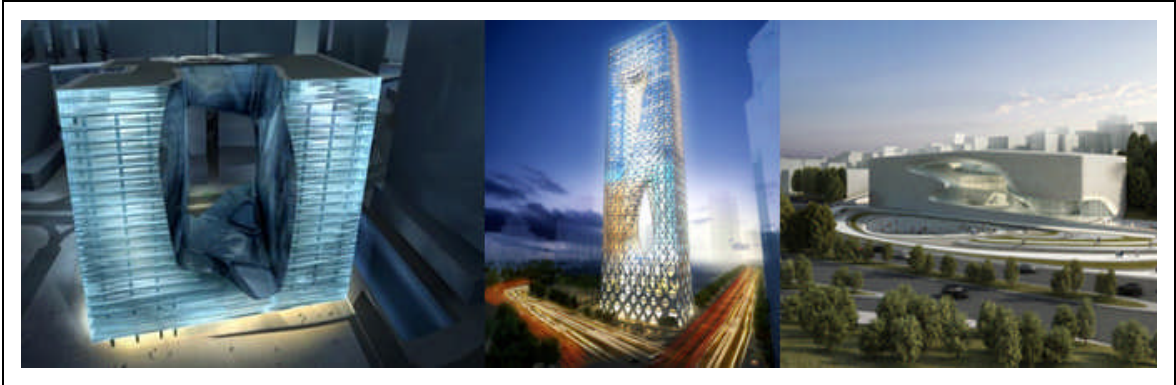
Tablo 115'in devamı

MİMARİ YAPIDA BOŞLUK	2010	Porta Fira Towers									•	
	2010	House V		•		○					○	
	2010	Completed House		•							○	
	2010	The Grand Canal Theatre		•		○					○	

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Tüm bu yorumların sonucunda, “Boşluk” kavramının zaman içerisinde ele alınış biçiminde farklılıklar olduğu söylenebilir. Özellikle 1990 yılından sonra mimari form açısından kompakt tasarımlar yerine boşluklu yapıların artışı dikkati çekmektedir. Gerek düşünsel, gerekse işlevsel çerçevede boşluk kavramı yapılarda daha sık görülmektedir. Özellikle 1990 öncesi pek rastlanmayan “Düşünsel Boşluklar”, 1990 sonrasında artış göstermiştir. Aynı şekilde “İşlevsel Boşluklar” da bu dönemde artmıştır. Bu sonuçlarla birlikte denilebilir ki, 1990 sonrasında gerek tasarım anlamında, gerekse teknoloji ve yapım teknikleri anlamında gelişmeler olmuştur.

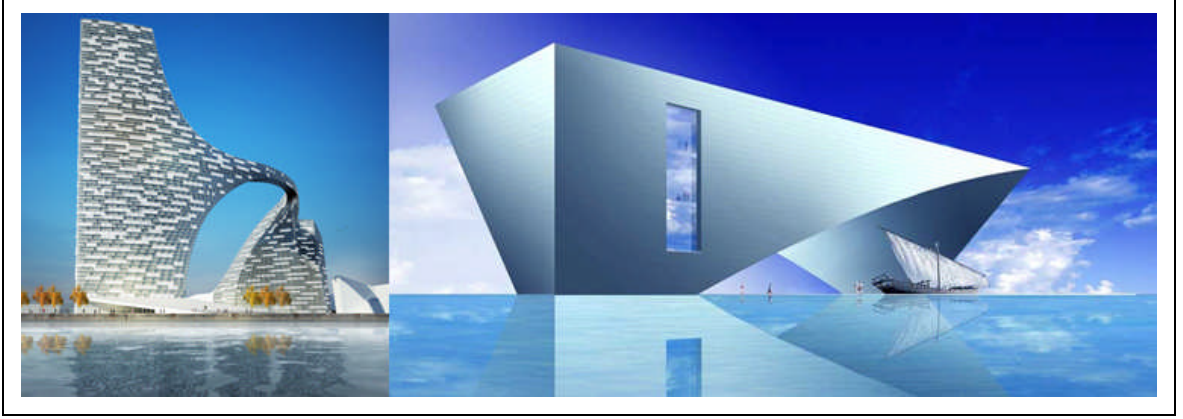
Özellikle yapım teknoloji ve malzeme anlamındaki yenilikler de farklı tasarım ve uygulamalara destek vermiştir. Boşluk artık sadece işlevsel bir gerekçe olarak değil, anlamsal bir öge olarak işlenmektedir. Alışlageldiği gibi form içerisinde oluşturulan boşluklar, artık yapı kabuğunda da oluşturulmuştur. Böylece tarihsel süreç göz önünde bulundurulduğunda boşluğun biçimleniş mimari formu bazen heykelsi bir anlatıma da dönüştürmüştür.

Şekil 23. OPUS/ King Abdullah II House of Culture&Art/Sunrise Tower, Zaha Hadid (URL-270-272, 2010).

Son dönem tasarımlarına bakıldığında henüz uygulanmamış olan Zaha Hadid'in tasarımlarının pek çoğunun Görsel, Heykelsi/Anıtsal Boşluk ve Sirkülasyon/Geçiş Boşlukları açısından yoğunluk gösterdiği söylenebilir. Bu durum yapıbozum-boşluk

ikilemesine dikkat çekmektedir, son dönem boşluk yaratma çabası belki de bir meydan okumadır (Şekil 23; Benjamin, 1988).

Şekil 24. CPH Arch/3XN, Maritime Museum/Tadao Ando (URL-273, 226, 2010).

Pek çoğu konsept veya uygulama aşamasında olan bu tasarımlar “Boşluk” kavramı açısından gelecekteki proje ve tasarım anlayışına da bir bakış ve öngörü oluşturmaktadır. Sonuç olarak söylenebilir ki; tüm kompakt tasarımların zamanla boşlukla donatılmaktadır (Şekil 23-24).

Bu çalışma tartışılmamış bir kavramı tartışmaya açmak açısından mimari literatürde önemli bir kaynak değeri taşımaktadır. Günümüz mimarisi ve geleceğin mimari anlayışına bir öngörü sunmaktadır. Çalışma farklı bir kavramsal bakış açısı sunmaktadır. Bu konsepti tartışılan başka bir kaynak yoktur. Bu tez gerek mimari literatüre gerekse mimari eğitime bir kaynak olarak sunulmuştur. Kavram yüksek lisans tezi kapsamında genel anlamda incelenmiş ve bir sınıflamaya tabi tutulmuştur. Bundan sonra yapılacak çalışmalara zemin hazırlamaktadır. Özellikle mimarlık eğitiminde örnek çokluğu ve çeşitliliği açısından da kullanılabilir olması tezi önemli kılmaktadır. Özgün bir konu olması nedeniyle bundan sonra konuyla ilgili yapılacak çalışmalara bir referans olup, yol haritası çizmelerine yardımcı olacaktır. Ayrıca kapsamı korunarak Türkiye mimarisi ve mimarları ile ilgili olarak bu çalışma tekrarlanabilir. Boşluk sınıflamasının dünya örnekleri ile gösterdiği farklılıklar ve benzerlikler üzerine bir tartışma ortamı yaratılabilir.

6. KAYNAKLAR

- Arslan, A., 2008, İlkçağ Felsefe Tarihi 4: Helenistik Dönem Felsefesi: Epikuroşçular Stoacılar Septikler, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Benjamin, A., 1988, The Art of Deconstruction, What is Deconstruction?, St. Martin's Press, New York.
- Beşgen, A., 1996, Kübizm Sanat Akımının Modern ve Modern Sonrası Mimarlığa Etkisi Üzerine Bir İnceleme, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Trabzon
- Yıldırım, C., 2005. Bilim Felsefesi, Bilgi Yayınevi, İstanbul.
- Ching, F.D., 2004. Mimarlık: Biçim, Mekân ve Düzen, YEM Yayın, İstanbul.
- Cırak, M., 2008. Mimaride Biçimin Görsel Etkisi; Tasarımcı Hedefi ve Kullanıcı Üzerinden Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Collins, J., 2005. Introducing Derrida, Third Edition, Icon Books, United Kingdom.
- Colquhoun, A., 1999. Mimari Eleştiri Yazıları, Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları Ankara.
- Erbay, M., 2007. Küreselleşme Etkisi Altında Türkiye Mimarlığı, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Hançerlioğlu, O., 2005. Felsefe Ansiklopedisi / Kavramlar ve Akımlar Cilt I (A-D), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Hasol, D., 2002. Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Sekizinci Baskı, YEM Yayınları, İstanbul.
- Hasol, D., 1999. Mimari İzlenimler, Yem Yayınları, İstanbul.
- Gülmez, F.G., 1996. Boşluk Kavramı ve Mimari Tasarımdaki Yeri, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Akademisi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Gür, Ş.Ö., 1996. Mekan Örgütlenmesi, Gür Yayıncılık, Trabzon.
- Gür, Ş.Ö., 1984. Yöre Mimarlığı, Mimarlık, Gür Yayıncılık, Trabzon.
- Gür, Ş.Ö., 2004. Çağdaş Mimari Akımlar, Ders Notları (Basılmamış), KTÜ Mimarlık Bölümü, Trabzon.

- Gür, Ş., Ö., 2008. What Is Creative? Creativity In Architectural Theory, Practice And Education, Designing Design Education, Design Train Congress Trailer 2, Proceedings Book Part 1, Amsterdam, The Netherlands, 9-25.
- İnceoğlu M., 2004. İnceoğlu N., Mimarlıkta Söylem, Kuram ve Uygulama, Tasarım Yayın Grubu, İstanbul.
- Jencks,C., 1997. Theories and Manifestoes, Academy Editions, London.
- Kagan, M., 1982. Estetik ve Sanat, Altın Kitaplar Yayınevi,İstanbul.
- Kortan, E., 1992. Mimarlıkta Teori ve Form, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, Ankara.
- Kuban, D., 1992. Mimarlık kavramları: Tarihsel Perspektif İçinde Mimarlığın Kuramsal Sözlüğüne Giriş, Dördüncü Basım, YEM Yayınları, İstanbul.
- Onat, E., 1995, Mimarlık, Form ve Geometri, YEM Yayın, İstanbul.
- Rasmussen, S.E., 2000. Experiencing Architecture, MIT Press, USA.
- Russel, B., 1983. Mantıksal Atomculuk, TDK Yayınları, Ankara
- Norberg-Schulz,C., 1963. Intentions in Architecture,Camb.,Mass., MIT Press , USA
- Norberg-Schulz, C., 1971. Existence, Space and Architecture, Praeger, New York
- Sarı, R.M., 2005. Trabzon, “Tarihi Çevre İçindeki Mimari Tasarımlarda İzmler; Modernizm, Postmodernizm, Dekonstrüktivizm”, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Şamlıoğlu T. ve Kuloğlu N., 2009. The Concept of Void as Spatial Effect, Livenarch IV (RE/DE) Constructions in Architecture, 4th International Congress, Livable Environments and Architecture, Proceedings Volume I, Vizyon Printing Center, Trabzon, 145-162.
- Şentürer, A., 1995. Mimaride Estetik Olgusu, Birinci Baskı, İstanbul Teknik Üniversitesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Tavşan, C., 2000. Mimari Form Analizi İçin Yöntem Araştırması: Çağdaş Mimarlık Akımlarına Bağlı Son Dönem Müze Yapılarında Uygulaması, Doktora Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- TDK, “form”,TürkçeSözlük, [http://www.tdk.gov.tr/TR/Genel/SozBul.aspx? F6E10F8892433CFFAAAF6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelime=form](http://www.tdk.gov.tr/TR/Genel/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAAF6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelime=form), 27 Haziran 2010
- Tunalı, İ., 2000. Tasarım Felsefesine Giriş, Yapı Yayın, İstanbul.

- Türkoğlu, S., 1986. Efes'in Öyküsü, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Usta A., 1994. Anadolu Türk Mimarlığında Form Analizi, Doktora Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- URL 1. <http://www.tdkterim.gov.tr/seslisozluk/?kategori=yazimay&kelimesec=010422>, 5 Mart 2008
- URL 2. <http://www.seslisozluk.com/?word=bo%C5%9Fluk&ssQBy=0>, 5 Mart 2008
- URL 3. <http://www.arkitera.com/k307-bosluk.html>, 18 Şubat 2009
- URL 4. <http://uberaugust2010.blogspot.com/>, 5 Haziran 2009
- URL 5. http://biyografi.karakitap.net/index.php?option=com_content&task=view&id=33&Itemid=35, 5 Haziran 2009
- URL 6. <http://www.arkitera.com/k307-bosluk.html>, 5 Haziran 2009
- URL 7. <http://www.kaliteliresimler.com/img2771.htm>, 20 Temmuz 2009
- URL 8. <http://www.resimle.net/resim4780.html>, 20 Temmuz 2009
- URL 9. <http://defineci.yetkinforum.com/kendmce-bu-nedr-ve-ne-olabl-r-bolumu-f65/karanlktan-gelen-su-eeen-cayi-t2767.htm>, 20 Temmuz 2009
- URL 10. http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:All_Gizah_Pyramids.jpg, 11 Haziran 2009
- URL 11. <http://www.timelessmyths.com/classical/gallery/parthenon.jpg>, 11 Haziran 2009
- URL 12. http://farm4.static.flickr.com/3173/2586814465_a22d1023e6.jpg?v=0, 11 Haziran 2009
- URL 13. <http://www.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=47520>, 15 Hariran 2009
- URL 14. http://travel.nationalgeographic.com/places/photos/photo_missouri_missouri.html, 15 Hariran 2009
- URL 15. <http://cubeme.com/blog/2009/06/09/the-surfhouse-hermosa-beach-by-xten-architecture/>, 15 Hariran 2009
- URL 16. http://global.photobynight.com/images/20090209123804_grande_arche_de_la_defense.jpg, 15 Hariran 2009
- URL 17. http://farm3.static.flickr.com/2456/3841339999_942f79e5d9.jpg, 15 Hariran 2009
- URL 18. <http://static.panoramio.com/photos/original/1105242.jpg>, 15 Hariran 2009

- URL 19. <http://www.emotionalcities.com/blog/wp-content/uploads/2008/04/grande-arche2x.jpg>, 11 Aralık 2009
- URL 20. http://www.bdonline.co.uk/Pictures/468xAny/c/y/e/CCTV_OMA_WEB.jpg, 11 Aralık 2009
- URL 21. <http://moleskinearquitectonico.blogspot.com/2008/03/edificio-mirador-madrid.html>, 11 Aralık 2009
- URL 22. <http://cubeme.com/blog/2008/01/21/umeda-sky-building-the-worlds-highest-escalator/>, 15 Aralık 2009
- URL 23. http://web.educastur.princast.es/ies/cuetodea/Francia_comunicacion_viaje/, 25 Ocak 2009
- URL 24. http://www.leemawdsley.co.uk/files/gimngs/81_52leemawdsley0342v2.jpg, 25 Ocak 2009
- URL 25. http://farm2.static.flickr.com/1367/1147538730_27e70c4dfa.jpg, 25 Ocak 2009
- URL 26. http://www.mimoo.nl/scripts/createGuide.php?guide_id=3399, 25 Ocak 2009
- URL 27. <http://www1.cie.nl/projects/architecture/residential/the-whale,-amsterdam.aspx>,
- URL 28. <http://buildyourownbirdhouseplans.com/blog/2008/07/22/the-birds-nest-beijing-national-stadium-2008-olympics/>, 25 Ocak 2009
- URL 29. <http://www.galinsky.com/buildings/murciacityhall/index.htm>, 25 Ocak 2009
- URL 30. http://web.mit.edu/cre/i/mit-simmons-hall_1_w1200px.jpg, 25 Ocak 2009
- URL 31. <http://www1.cie.nl/projects/projects---partners/frits-van-dongen/the-whale,-amsterdam.aspx>, 25 Ocak 2009
- URL 32. <http://www.daniel-libeskind.com/projects/show-all/studio-weil/> , 25 Ocak 2009
- URL 33. <http://www.waymarking.com/gallery/default.aspx?f=1&guid=5d9f44c6-471e-4d88-be7e-1f45e2c780b6&gid=2>, 25 Ocak 2009
- URL 34. http://4.bp.blogspot.com/_ScdnDt-ZTeI/SG9ZkLo60II/AAAAAAAAAfs/8NZMVugAUnw/s400/Casa-da-usica.jpg, 25 Ocak 2009
- URL 35. <http://plusmood.com/2009/06/chapel-in-valleaceron-s-mao-sancho-madrideoj-architecture-office/>, 25 Ocak 2009
- URL 36. <http://mallorcaphotoblog.wordpress.com/2008/05/29/daniel-libeskind-architect/> , 25 Ocak 2009

- URL 37. http://www.architektura.info/index.php/architektura_na_swiecie2/daniel_libeskind/studio_weil_wnetrza , 25 Ocak 2009
- URL 38. <http://www.daniel-libeskind.com/projects/show-all/studio-weil/>, 5 Şubat 2009
- URL 39. <http://mallorcaphotoblog.wordpress.com/2008/05/29/daniel-libeskind-architect/>, 5 Şubat 2009
- URL 40. http://www.architektura.info/index.php/architektura_na_swiecie2/daniel_libeskind/studio_weil_wnetrza , 5 Şubat 2009
- URL 41. <http://www.arcspace.com/architects/koolhaas/musica/musica.html>, 5 Şubat 2009
- URL 42. http://michaelylee.com/photos/london_paris/loouvre_pyramid_closeup.jpg, 2 Şubat 2009
- URL 43. <http://archide.wordpress.com/2009/11/02/square-brussels-meeting-centre-by-a2rc-architects-brussels-belgium/>, 11 Şubat 2009
- URL 44. <http://www.archdaily.com/5412/x-house-arquitectura-x/>, 11 Şubat 2009
- URL 45. http://www.matthewlangley.com/blog/uploaded_images/glass_house-709728.jpg, 11 Şubat 2009
- URL 46. <http://yeinjee.com/travel/wp-content/uploads/2007/08/paris-louvre-pyramid.jpg>, 11 Şubat 2009
- URL 47. <http://images.travelpod.com/users/chelse yineurope/1.1255022607.inside-the-louvre-pyramid.jpg>, 25 Şubat 2009
- URL 48. <http://www.fotopedia.com/items/flickr-3629391055>, 11 Şubat 2009
- URL 49. http://en.wikipedia.org/wiki/Louvre_Pyramid, 25 Şubat 2009
- URL 50. http://en.wikipedia.org/wiki/File:San_Bernardino_City_Hall,_2009.JPG, 25 Şubat 2010
- URL 51. <http://www.archdaily.com/54937/chaparral-science-hall-yazdani-studio/>, 25 Şubat 2009
- URL 52. <http://www.bridgeandtunnelclub.com/bigmap/manhattan/ues/whitney/index.htm>, 25 Şubat 2009
- URL 53. <http://www.bluffton.edu/~sullivanm/lingwath/linqwath.html>, 5 Şubat 2009
- URL 54. <http://www.bridgeandtunnelclub.com/bigmap/manhattan/ues/whitney/index.htm>, 5 Şubat 2009
- URL 55. http://www.greatbuildings.com/buildings/Whitney_Museum.html, 5 Şubat 2009

- URL 56. <http://keiichitokura.kalm-design.com/?eid=439156> , 25 Şubat 2009
- URL 57. <http://www.archdaily.com/22806/office-building-in-barcelona-map-architect-josep-lluis-mateo/> , 25 Şubat 2009
- URL 58. <http://www.galinsky.com/buildings/ford/>, 7 Şubat 2009
- URL 59. http://www.botta.ch/Page/Pr%202001_214_VillaRedaelli_en.php, 7 Şubat 2009
- URL 60. <http://www.plataformaarquitectura.cl/2008/05/07/plataforma-en-viaje-arquitecto-a-tu-ciudad-herzog-de-meuron-en-basilea-mario-botta-en-lugano/>, 7 Şubat 2009
- URL 61. http://www.bdg.ch/FR/La_BDG/Lugano.htm, 7 Şubat 2009
- URL 62. http://www.archinfo.it/edificio-ransila/0,1254,53_ART_126743,00.html,
7 Şubat 2009
- URL 63. http://www.designboom.com/weblog/read.php?CATEGORY_PK=&TOPIC_PK=2574, 25 Şubat 2009
- URL 64. <http://www.miamicondoinvestments.com/2008/05/13/atlantis-on-brickell/>,
25 Şubat 2009
- URL 65. <http://www.archdaily.com/57014/shaken-office-zero-degree-architecture/>,
25 Şubat 2010
- URL 66. http://en.wikipedia.org/wiki/Unit%C3%A9_d'Habitation, 25 Şubat 2009
- URL 67. <http://www.auswaertiges-amt.de/diplo/de/AAmt/Geschichte/Gebaeude/Architektur.html>, 25 Şubat 2009
- URL 68. <http://www.greenroofs.com/projects/pview.php?id=846>, 25 Şubat 2009
- URL 69. http://dapolitica.blogspot.com/2007_08_01_archive.html, 25 Şubat 2009
- URL 70. http://www.toyo-ito.co.jp/WWW/Project_Descript/2000-/2000-p_13/2000-p_13_en.html, 25 Şubat 2009
- URL 71. <http://www.gwathmey-siegel.com/portfolio/pdf/200312.pdf>, 26 Şubat 2009
- URL 72. http://www.greatbuildings.com/buildings/Enso-Gutzeit_Headquarters.html,
26 Şubat 2009
- URL 73. http://www.arcspace.com/architects/sejima_nishizawa/zollverein_school/zollverein_school.ht, 26 Şubat 2010ml, 26 Şubat 2009
- URL 74. <http://arch.cside.com/ef-edohaku.html> , 29 Şubat 2009
- URL 75. <http://www.arcspace.com/architects/Moss/stealth/stealth.html>, 19 Haziran 2010

- URL 76. <http://www.vitruvio.ch/arc/contemporary/1946-2000/ufficiabitazioni.php>, 19 Haziran 2010
- URL 77. <http://www.flickr.com/photos/kalevkevad/2958469679/>, 19 Haziran 2010
- URL 78. http://www.chakhava.ge/realized_1.htm, 19 Haziran 2010
- URL 79. http://en.wikipedia.org/wiki/Tbilisi_Roads_Ministry_Building, 19 Haziran 2010
- URL 80. <http://www.dienerproperties.com/atlantis-condo-brickell.htm>, 10 Ocak 2010
- URL 81. http://en.wikipedia.org/wiki/Umeda_Sky_Building, 10 Ocak 2010
- URL 82. http://img0.bloggum.com/upload/lib/img/23/o/r_lecv1zbui010x8125co6.jpg, 19 Haziran 2010
- URL 83. <http://www.dsphotographic.com/g2/10860-3/Umeda+Sky+Building++001.jpg>, 19 Haziran 2010
- URL 84. http://images.travelpod.com/users/gmalnyk/1.1241558220.1_umedas-sky-building.jpg, 21 Mayıs 2010
- URL 85. <http://samokan.wordpress.com/2007/09/15/>, 21 Mayıs 2010
- URL 86. <http://www1.cie.nl/projects/architecture/work/plaza-arena,-amsterdam.aspx>, 20 Haziran 2010
- URL 87. <http://moleskinearquitetonico.blogspot.com/2008/03/edificio-mirador-madrid.html>, 20 Haziran 2010
- URL 88. <http://www.galinsky.com/buildings/mirador/index.html>, 5 Mayıs 2010
- URL 89. <http://www.archdaily.com/29637/celosia-building-mvrdv-with-blanca-lleo/>, 10 Aralık 2009
- URL 90. <http://www.arcspace.com/architects/DillerScofidio/ICA/>, 10 Aralık 2009
- URL 91. <http://www.archined.nl/oem/reportages/parkrand/parkrand-eng.html>, 10 Aralık 2009
- URL 92. <http://www.wayfaring.info/2009/11/24/parkrand-housing-complex-amsterdam/>, 10 Aralık 2009
- URL 93. <http://www.greatfa.com/architecture-project-celosia-residence-by-mvrdv-in-madrid/>, 21 Temmuz 2010
- URL 94. http://static.dezeen.com/uploads/2009/07/celosia-residence-by-mvrdv-and-blanca-lleo-edf_cel_bp12.jpg, 21 Temmuz 2010

- URL 95. http://www.bdonline.co.uk/Pictures/468xAny/c/y/e/CCTV_OMA_WEB.jpg,
10 Aralık 2009
- URL 96. <http://globalmoxie.com/bm~pix/cctv~s600x600.jpg>, 10 Aralık 2009
- URL 97. http://farm4.static.flickr.com/3238/2692946349_9b5d9d3df6.jpg?v=0,
10 Aralık 2009
- URL 98. <http://www.arch.mcgill.ca/prof/mellin/arch671/winter2000/mchan/precedents/ando.html>, 17 Haziran 2010
- URL 99. <http://www.galinsky.com/buildings/churchoflight/index.htm>, 18 Haziran 2010
- URL 100. <http://www.galinsky.com/buildings/murciacityhall/index.htm>, 18 Haziran 2010
- URL 101. <http://www.arkitera.com/v1/proje/stevenholl/>, 3 Aralık 2009
- URL 102. http://web.mit.edu/cre/i/mit-simmons-hall_1_w1200px.jpg, 3 Aralık 2009
- URL 103. <http://transienttravels.com/wp-content/uploads/2009/03/p1030345-1024x768.jpg>, 3 Aralık 2009
- URL 104. <http://www.stevenholl.com/project-detail.php?type=educational&id=47&page=0>, 3 Aralık 2009
- URL 105. http://arquitecturamodelo.blogspot.com/2008_11_01_archive.html,
18 Haziran 2010
- URL 106. <http://www.archnewsnow.com/features/Feature86.htm>, 18 Haziran 2010
- URL 107. <http://www.mimoo.eu/projects/Brazil/S%20Paulo/Hotel%20Unique>,
18 Haziran 2010
- URL 108. <http://www.instantshift.com/wp-content/uploads/2009/02/uba-34.jpg>,
5 Temmuz 2010
- URL 109. <http://architetur.files.wordpress.com/2009/10/hotel-unique-3.jpg>,
5 Temmuz 2010
- URL 110. http://www.designhotels.com/hotels/americas/brazil/sao_paulo/hotel_unique/architecture, 5 Temmuz 2010
- URL 111. <http://tecnologiayarquitectura.blogspot.com/2007/10/la-casa-inodoro.html>,
5 Temmuz 2010
- URL 112. <http://designcrave.com/2010-04-02/harley-davidson-headquarters-in-australia-by-tony-owen-partners/>, 5 Temmuz 2010

- URL 113. <http://www.architeria.com/office-design/architecture-harley-davidson-headquarters-in-australia-by-tony-owen-partners/>, 5 Temmuz 2010
- URL 114. <http://www.archdaily.com/7952/klein-bottle-house-mcbride-charles-ryan/>, 7 Temmuz 2010
- URL 115. <http://www.worldbuildingsdirectory.com/project.cfm?id=140>, 15 Ağustos 2010
- URL 114. <http://www.archdaily.com/9633/cr-land-guanganmen-green-technology-showroom-vector-architecture/>, 15 Ağustos 2010
- URL 115. <http://wirednewyork.com/forum/showthread.php?t=3756&page=1>, 15 Ağustos 2010
- URL 116. http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a1/Beijing_National_Stadium_at_night.jpg, 15 Ağustos 2010
- URL 117. <http://i.thisislondon.co.uk/i/pix/2008/08/beijing-drug-alert-415x275.jpg>, 15 Ağustos 2010
- URL 118. http://static.squidoo.com/resize/squidoo_images/-1/draft_lens7276432module60172742photo_1254329152national_stadium_beijing_3-479_x300.png, 15 Ağustos 2010
- URL 119. <http://www.galinsky.com/buildings/mimoca/index.htm>, 15 Ağustos 2010
- URL 120. <http://www.turkeyarena.com/turkeyarena/france/25847-la-villette-park-paris.html>, 25 Ocak 2009
- URL 121. <http://www.waymarking.com/gallery/default.aspx?f=1&guid=5d9f44c6-471e-4d88-be7e-1f45e2c780b6&gid=2>, 25 Ocak 2009
- URL 122. <http://plusmood.com/2009/06/chapel-in-valleaceron-s-mao-sancho-madrideos-architecture-office/>, 17 Temmuz 2010
- URL 123. <http://directoriarco.blogspot.com/2008/12/sancho-madrideos-architecturevalleacer.html>, 17 Temmuz 2010
- URL 124. <http://www.pleatfarm.com/2010/07/29/chapel-in-villeaceron-by-s-m-a-o/>, 17 Temmuz 2010
- URL 125. <http://www.nikiomahe.com/architecture-design/amazing-whale-jaw/>, 19 Temmuz 2010
- URL 126. http://www.greatbuildings.com/buildings/Seattle_Public_Library.html, 21 Ocak 2010
- URL 127. <http://www.arcspace.com/architects/koolhaas/Seattle/>, 21 Ocak 2010

- URL 128. http://www.e-architect.co.uk/seattle/jpgs/seattle_library_philipperuault_oma_270307.jpg, 21 Ocak 2010
- URL 129. <http://mechanicrobotic.files.wordpress.com/2007/07/seattle-public-library-mark.jpg>, 21 Ocak 2010
- URL 130. <http://www.arcspace.com/architects/koolhaas/musica/musica.html>,
23 Ekim 2009
- URL 131. http://4.bp.blogspot.com/_ScdnDt-ZTeI/SG9ZkLo60II/AAAAAAAAAfs/8NZMVugAUnw/s400/Casa-da-musica.jpg, 23 Ekim 2009
- URL 132. <http://static.panoramio.com/photos/original/657874.jpg>, 23 Ekim 2009
- URL 133. http://www.enavant.com/wp-content/uploads/2007/10/casa_da_musica_0-1.jpg,
23 Ekim 2009
- URL 134. <http://t4deliriousnygroupe08.files.wordpress.com/2009/06/3-casa-da-musica.jpg>,
23 Ekim 2009
- URL 135. <http://www.viaggidiarchitettura.it/typo3temp/pics/75eed9ad78.jpg>,
23 Ekim 2009
- URL 136. http://static.worldarchitecturenews.com/news_images/1175_1_1000%20OMA%20Casa%201.jpg, 23 Ekim 2009
- URL 137. <http://www.contemporist.com/2010/08/04/house-v-by-jakob-bader-architecture/>,
11 Ağustos 2010
- URL 138. <http://www.archdaily.com/52814/grand-canal-theatre-daniel-libeskind/>,
12 Ağustos 2010
- URL 139. <http://www.daniel-libeskind.com/projects/show-all/183654/>, 12 Ağustos 2010
- URL 140. <http://www.scribd.com/doc/8511765/nedir-mekan-dedikleri>, Nalbantoğlu H. Ü.,
Nedir 'Mekân' Dedikleri?, "Zaman-Mekân", s.88-105, 2008, 11 Şubat 2008
- URL 141. Erzen, J., Çevre-Kent-Mimarlık,ODTÜ, Ankara www.insaatmuhendisligi.net/index.php/topic,7479.0/wap2.html, 9 Mart 2010
- URL 142. <http://www.seslisozluk.com/?word=bo%C5%9Fluk&ssQBy=0>, 11 Ocak 2010
- URL 143. <http://www.tdkterim.gov.tr/seslisozluk/?kategori=yazimay&kelimesec=010422>
- URL 144. http://en.wikipedia.org/wiki/Yves_Klein, 23 Ağustos 2010
- URL 145. <http://www.centrepompidou.fr/education/ressources/ENS-klein-EN/ENS-klein-EN.htm>, 20 Ağustos 2010

- URL146. http://www.matthewlangley.com/blog/uploaded_images/glass_house-709728.jpg
- URL147. <http://www.interiordesign.net/articles/blog/1850000585/20080825/glass%20house%20interior.jpg>, 20 Agosto 2010
- URL148. http://img.timeinc.net/time/photoessays/2007/glass_house/glass_house_1.jpg, 20 Agosto 2010
- URL149. <http://artslibrary.files.wordpress.com/2007/06/glass.jpg>, 20 Agosto 2010
- URL150. http://thescoutmag.com/assets/0000/0374/articles_glasshouse_01_grid_4.jpg, 20 Agosto 2010
- URL151. <http://dodopad.files.wordpress.com/2009/11/louvre-spectacle1.jpg>, 20 Agosto 2010
- URL152. http://michaelylee.com/photos/london_paris/louvre_pyramid_closeup.jpg, 20 Agosto 2010
- URL153. <http://images.travelpod.com/users/chelseyineurope/1.1255022607.inside-the-louvre-pyramid.jpg>, 20 Agosto 2010
- URL154. http://www.architecture.uwaterloo.ca/faculty_projects/terri/steel/rose.html, 27 Agosto 2010
- URL156. http://www.architecture.uwaterloo.ca/faculty_projects/terri/steel/rose.htm, 27 Agosto 2010
- URL157. <http://www.wernersobek.com/>, 27 Agosto 2010
- URL158. <http://architecture.about.com/od/greatbuildings/ig/Modern-and-Postmodern-Houses/Glass-House.htm>, 27 Agosto 2010
- URL159. <http://continuingeducation.construction.com/article.php?L=72&C=454>, 27 Agosto 2010
- URL160. <http://www.moderndesigninterior.com/2009/10/architecture-by-werner-sobek.html>, 27 Agosto 2010
- URL 161. <http://www.arcspace.com/architects/ando/langen/langen.html>, 27 Agosto 2010
- URL 162. <http://www.flickr.com/photos/43355952@N06/galleries/72157622704229659>, 27 Agosto 2010
- URL 163. <http://www.moderndesigninterior.com/2009/10/architecture-by-werner-sobek.html>, 27 Agosto 2010
- URL 164. <http://www.archdaily.com/5412/x-house-arquitectura-x/>, 27 Agosto 2010

- URL 165. <http://archide.wordpress.com/2009/11/02/square-brussels-meeting-centre-by-a2rc-architects-brussels-belgium>, 27 Ağustos 2010
- URL 166. <http://archplanner.com/the-division-knoll-residence-located-in-bug-sur-california-by-sagan-piechota-architecture>, 27 Ağustos 2010
- URL 167. <http://www.seele.com/cable-structures-2/university-entrance-hall-uni-of-bremen.html&modid2=596>, 27 Ağustos 2010
- URL 168. <http://www.contemporist.com/2010/04/07/the-division-knoll-residence-by-sagan-piechota-architecture/>, 27 Ağustos 2010
- URL 169. http://www.greatbuildings.com/buildings/Whitney_Museum.html, 5 Aralık 2009
- URL 170. <http://www.bridgeandtunnelclub.com/bigmap/manhattan/ues/whitney/index.htm>, 5 Aralık 2009
- URL 171. http://www.gwathmey-siegel.com/portfolio/proj_detail.php?job_id=196803, 27 Ağustos 2010
- URL 172. <http://www.architectenwerk.nl/architectenpraktijk02/gwathmey-residence>, 10 Eylül 2010
- URL 173. http://en.wikipedia.org/wiki/File:San_Bernardino_City_Hall,_2009.JPG, 10 Eylül 2010
- URL 174. http://www.pe.com/localnews/sbcounty/stories/PE_News_Local_B_bseismic29.3f653a8.html, 10 Eylül 2010
- URL 175. http://www.san-bernardino.org/about/gallery_cityhall.htm, 10 Eylül 2010
- URL 176. <http://www.bluffton.edu/~sullivanm/lingwath/linqwath.html>, 10 Eylül 2010
- URL 177. http://www.botta.ch/Page/Pu%201988_084_Villeurbanne_it.php, 10 Eylül 2010
- URL 178. <http://www.bluffton.edu/~sullivanm/france/nimes/carredart/foster.html>, 10 Eylül 2010
- URL 179. <http://www.kisho.co.jp/page.php/239>, 10 Eylül 2010
- URL 180. <http://www.arcspace.com/architects/koolhaas/snum/snum.html>, 9 Haziran 2009
- URL 181. <http://www.archdaily.com/284/grand-rapids-art-museum-leed-gold-certified-why-architecture/>, 11 Haziran 2010
- URL 182. <http://www.archdaily.com/54937/chaparral-science-hall-yazdani-studio/>, 7 Ağustos 2010
- URL 183. <http://www.galinsky.com/buildings/kirchner/>, 5 Ağustos 2010

- URL 184. <http://www.galinsky.com/buildings/ford/>, 5 Ağustos 2010
- URL 185. http://www.archinfo.it/edificio-ransila/0,1254,53_ART_126743,00.html,
5 Ağustos 2010
- URL 186. <http://www.architectureinberlin.com/?cat=3>, 12 Ağustos 2010
- URL 187. http://www.botta.ch/Page/Sa%201995_132_Sartirana_en.php, 5 Ağustos 2010
- URL 188. http://www.botta.ch/Page/Pr%202001_214_VillaRedaelli_en.php,
12 Ağustos 2010
- URL 189. http://www.arcspace.com/architects/Steven_Holl/bellevue2/bellevue2_index.html, 5 Ağustos 2010
- URL 190. http://www.richardrogers.co.uk/work/all_projects/daimler_chrysler,
27 Temmuz 2010
- URL 191. <http://www.arcspace.com/architects/rogers/benz/Photo-1.jpg>, 27 Temmuz 2010
- URL 192. <http://www.archdaily.com/>, 5 Ağustos 2010
- URL 193. http://mall-hall-of-fame.blogspot.com/2008_08_01_archive.html,
5 Ağustos 2010
- URL 194. http://www.botta.ch/Page/Pr%202001_214_VillaRedaelli_en.php, 19 Mart 2010
- URL 195. <http://www.bluffton.edu/~sullivanm/ohio/columbus/scoginelam/intro.html>,
27 Temmuz 2010
- URL 196. <http://www.archdaily.com/22806/office-building-in-barcelona-map-architect-josep-lluis-mateo/>, 19 Mart 2010
- URL 197. <http://www.arcspace.com/architects/DillerScofidio/lincoln/index.html>,
15 Temmuz 2010
- URL 198. <http://www.architectmagazine.com/community-projects/alice-tully-hall.aspx>,
15 Temmuz 2010
- URL 199. http://www.interiordesign.net/article/483986-Diller_Scofidio_Renfro_s_Alice_Tully_Hall_Opens.php, 15 Temmuz 2010
- URL 200. <http://www.archdaily.com/26062/alice-tully-hall-lincoln-center-diller-scofidio-renfro-architects/>, 15 Temmuz 2010
- URL 201. http://en.wikipedia.org/wiki/Unité_d'Habitation, 17 Temmuz 2010
- URL 202. <http://nooshinesmaeili.files.wordpress.com/2009/10/unite-d-habitation.jpg>,
17 Temmuz 2010

- URL 203. <http://brunorigolt.blog.lemonde.fr/files/2009/04/unitedhabitation.1240769019.jpg>, 17 Temmuz 2010
- URL 204. <http://www.inhabitat.com/2007/05/22/shigeru-ban-curtain-wall-house/>, 19 Temmuz 2010
- URL 205. <http://www.besthousedesign.com/2007/11/18/house-kn-by-japanese-architect-kochi-architects-studio/>, 19 Temmuz 2010
- URL 206. http://www.designboom.com/weblog/read.php?CATEGORY_PK=&TOPIC_PK=2574, 19 Temmuz 2010
- URL 207. <http://www.contemporist.com/2010/04/16/house-m-by-caramel-architects/>, 19 Temmuz 2010
- URL 208. <http://www.xtenarchitecture.com/>, 8 Haziran 2010
- URL 209. <http://www.archdaily.com/16194/formosa-1140-loha-architects/>, 2010
- URL 210. <http://www.bside6.com/>, 8 Haziran 2010
- URL 211. <http://www.archdaily.com/63376/bosque-altozano-club-house-parque-humano/>, 26 Haziran 2010
- URL 212. <http://www.archdaily.com/57014/shaken-office-zero-degree-architecture/>, 26 Haziran 2010
- URL 213. <http://travelerstrails.com/2008/01/21/guggenheim-museum-new-york/>, 27 Haziran 2010
- URL 214. <http://www.jmg-galleries.com/blog/2006/12/20/new-york-city-the-guggenheim-museum-ii/>, 30 Haziran 2010
- URL 215. <http://www.guggenheim.org/guggenheim-foundation/architecture/new-york>, 30 Haziran 2010
- URL 216. <http://www.galinsky.com/buildings/denhaagcityhall/>, 30 Haziran 2010
- URL 217. <http://www.auswaertiges-amt.de/diplo/de/AAmt/Geschichte/Gebaeude/Architektur.html>, 9 Ağustos 2010
- URL 218. http://dapolitica.blogspot.com/2007_08_01_archive.html, 9 Ağustos 2010
- URL 219. http://en.wikiarquitectura.com/index.php?title=DZ_Bank, 9 Ağustos 2010
- URL 220. <http://www.galinsky.com/buildings/cityhall/index.htm>, 9 Ağustos 2010

- URL 221. <http://www.archinnovations.com/featured-projects/academic/orestad-college/>,
10 Ağustos 2010
- URL 222. <http://archide.wordpress.com/2008/11/10/orestad-college-by-3xn-architects-copenhagen-denmark/>, 10 Ağustos 2010
- URL 223. <http://www.greenroofs.com/projects/pview.php?id=846>, 10 Ağustos 2010
- URL 224. http://www.eenews.net/special_reports/sustainable_design_one/,
10 Ağustos 2010
- URL 225. <http://www.sustainableisgood.com/blog/2008/11/hearsttower.html>,
10 Ağustos 2010
- URL 226. http://www.e-architect.co.uk/architects/tadao_ando.htm, 3 Ağustos 2010
- URL 227. <http://news.architecture.sk/2006/08/sage-music-art-gallery-modern.php>,
21 Ağustos 2010
- URL 228. <http://www.archidose.org/Jun08/30/dose.html>, 21 Ağustos 2010
- URL 229. <http://www.taller-arquitectura.com/blog/?s=amager>, 21 Ağustos 2010
- URL 230. <http://www.archdaily.com/1218/national-grand-theater-of-china-paul-andreu/>,
21 Ağustos 2010
- URL 231. <http://news.architecture.sk/2009/10/the-national-grand-theatre-in-beijing-photos.php>, 21 Ağustos 2010
- URL 232. http://urbalis.files.wordpress.com/2009/03/442px-banco_dz_132.jpg,
21 Ağustos 2010
- URL 233. http://www.greatbuildings.com/buildings/Enso-Gutzeit_Headquarters.html,
15 Haziran 2010
- URL 234. <http://www.galinsky.com/buildings/ensogutzeit/index.html>, 15 Haziran 2010
- URL 235. <http://www.fortwortharchitecture.com/rattikin.htm>, 15 Haziran 2010
- URL 236. http://blog.redfin.com/sfbay/files/2008/03/serpentine_pavillion_2002.jpg,
15 Haziran 2010
- URL 237. http://www.0lll.com/lud/pages/architecture/archgallery/ito_serpentine/july12.htm, 15 Haziran 2010
- URL 238. http://www.serpentinegallery.org/2002/06/serpentine_gallery_pavilion_20_3.html, 15 Haziran 2010

- URL 239. http://www.toyo-ito.co.jp/WWW/Project_Descript/2000-/2000-p_13/2000-p_13_en.html, 15 Haziran 2010
- URL 240. <http://www.arcspace.com/architects/ito/tod/tod.html>, 18 Haziran 2010
- URL 241. http://www.toyo-ito.co.jp/WWW/Project_Descript/2005-/2005-p_06/2005-p_06_en.html, 18 Haziran 2010
- URL 242. http://www.mikimotoamerica.com/news_events/headline18.htm,
22 Haziran 2010
- URL 243. <http://my.opera.com/mildz/blog/show.dml/172154>, 18 Haziran 2010
- URL 244. http://www.arcspace.com/architects/sejima_nishizawa/zollverein/zollverein.html, 18 haziran 2010
- URL 245. <http://www.exinteriordesign.com/industrial-contemporary-japanese-designer-house-by-koji-tsutsui-architects/>, 22 Haziran 2010
- URL 246. <http://www.builtenvirons.com.au/Portals/0/images/Left/Hawke.jpg>,
21 Haziran 2010
- URL 247. <http://www.panoramio.com/photo/4497058>, 22 Haziran 2010
- URL 248. http://www.worldarchitecturenews.com/index.php?fuseaction=wanappln.projectview&upload_id=14070, 21 Haziran 2010
- URL 249. <http://www.gwathmey-siegel.com/portfolio/pdf/200312.pdf>, 22 Haziran 2010
- URL 250. <http://www.designboom.com/weblog/cat/9/view/5819/toyo-itos-porta-fira-towers-in-plaza-europa-fair-of-barcelona-gran-via-venue.html>, 22 Haziran 2010
- URL 251. <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=797310>, 22 Haziran 2010
- URL 252. http://www.greatbuildings.com/architects/Mario_Botta.html, 17 Temmuz 2010
- URL 253. <http://www.vitruvio.ch/arc/contemporary/1946-2000/ufficiabitazioni.php>,
17 Temmuz 2010
- URL 254. <http://arch.cside.com/ef-edohaku.html>, 17 Temmuz 2010
- URL 255. <http://www.kisho.co.jp/page.php/435>, 17 Temmuz 2010
- URL 256. <http://www.flickr.com/photos/kalevkevad/2958469679/>, 17 Temmuz 2010
- URL 257. <http://www.arcspace.com/architects/Moss/stealth/stealth.html>, 17 Temmuz 2010
- URL 258. <http://www.ericowenmoss.com/index.php?/content/projects/>, 17 Temmuz 2010

- URL 259. <http://www.stevenholl.com/project-detail.php?type&id=53>, 20 Ocak 2010
- URL 260. http://www.mirallestagliabue.com/project_media.asp?id=49&idd=1299, 6 Temmuz 2010
- URL 261. <http://www.essential-architecture.com/MISC/6.%20Gas%20Natural%20headquarters.jpg>, 3 Temmuz 2010
- URL 262. http://farm3.static.flickr.com/2475/3539387284_a78e7b4197.jpg, 4 Temmuz 2010
- URL 263. http://www.e-architect.co.uk/barcelona/torre_de_gas_natural_embt.htm, 27 Temmuz 2010
- URL 264. <http://www.archdaily.com/57506/house-in-santa-teresa-spbr-arquitetos/>, 27 Temmuz 2010
- URL 265. <http://www.bluffton.edu/~sullivanm/massachusetts/williamstown/stonehill/intro.html>, 27 Temmuz 2010
- URL 266. <http://www.bluffton.edu/~sullivanm/massachusetts/williamstown/stonehill/intro.html>, 21 Mayıs 2010
- URL 267. <http://archide.wordpress.com/2009/10/08/dancing-living-house-by-junichi-sampe-i-architect-alx-in-japan/>, 21 Mayıs 2010
- URL 268. <http://www.architeria.com/residential-building-design/architecture-design-of-vallecas-11-building-by-somos-arquitectos/>, 21 Mayıs 2010
- URL 269. <http://www.archdaily.com/50678/vallecas-11-somos-arquitectos/>, 21 Mayıs 2010
- URL 270. <http://www.zaha-hadid.com/offices-and-towers/opus-office-tower>, 3 Ağustos 2010
- URL 271. <http://www.zaha-hadid.com/offices-and-towers/sunrise-tower>, 3 Ağustos 2010
- URL 272. <http://www.zaha-hadid.com/cultural/king-abdullah-ii-house-of-culture-art>, 3 Ağustos 2010
- URL 273. <http://plusmood.com/2008/12/cph-arch-3xn/>, 3 Ağustos 2010
- Venturi, R., 1991. Mimarlıkta Karmaşıklık ve Çelişki, Ankara , Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları
- Wrong, T., 1972. Van Nostrald Reinhold, Principles of Two Dimensional Design, , New York.

- Yıldırım, A., 2009. Kentsel Yaya-Alışveriş Sokaklarında Geçirgenlik Kavramının İrdelenmesi: Doğu Karadeniz Kentleri, Doktora Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Zevi, B., 1990. Mimariyi Görmeyi Öğrenmek, çev. H. D. Divanlıoğlu, Birsen Yayınevi, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Trabzon doğumlu Tülay ŞAMLIOĞLU, ilk, orta ve lise eğitimini Trabzon'da tamamladı. 2007 Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümünü bitirdi. Aynı yıl Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümünü'nde yüksek lisans eğitimi almaya başladı.

Mezun olduğu günden beri çeşitli mimari ve iç mimari projelerde tasarımcı, uygulamacı mimar olarak görev aldı. Araştırma ve ilgi alanları; mimari tasarım, iç mekân tasarımı, modern mimari yapılar, mimarlık tarihi, kent ve mimarlık, tasarım ve mimarlık eğitimi. "Designtrain: Training Tools for Developing Design Education" projesinde araştırmacı asistan olarak çalıştı. 2008 yılında Yaratıcı Drama Eğitmenliği Liderlik Programlarına ve yüksek lisans eğitimi süresince çeşitli kongrelere katıldı. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

Katıldığı Kongre ve Eğitimler

1. Şamlıoğlu T.& Karakuş H., 2008. "Creative Drama; An Alternative In Architectural Education", Designtrain Congress 2, Amsterdam
2. Samlıoğlu T., Kuloğlu N., 2009. The Concept of Void As Spatial Effect, Livenarch Congress 4, Trabzon
3. Çağdaş Drama Derneği, Yaratıcı Drama Liderlik Eğitimi Programları, 2008
4. Çağdaş Drama Derneği, Uluslararası Konulu Atölye, Nadja Raszewski – Drama ve Dans Doğaçlaması, 2010